Leylâ Erbil

Mektup Aşkları

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

5 basım

Genel Yayın: 806

Bu roman hiçbir "ödül"e katılmamıştır.

TÜRK EDEBİYATI

LEYLÂ ERBİL
MEKTUP AŞKLARI

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
RÛKEN KIZILER

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ASLI YALKUT

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM: 1988
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
V. BASIM: ŞUBAT 2014, İSTANBUL

ISBN 978-975-458-566-7 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme hiçbir yolla yayınevinden izin alınmadan çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Roman

mektup aşkları

Leylâ Erbil

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

"Son olarak, *iyi 'kendine'*nin dünya-gidişine hile ile arkadan vurmak için içinde durduğu pusuya gelince, bu umut kendinde hiçbir şeydir. Dünya-gidişi uyanık, kendinden pekin bilinçtir ki ona arkadan saldırılamaz; yüzü her yöne dönüktür; çünkü o her şeyin *onun için* olduğu şeydir, her şey *onun önünde* durur."

Tinin Görüngübilimi, Hegel.
Çeviren: Aziz Yardımlı.
İdea Yayınları, 1986

Jalem,

Ayrılmak zor, ama çok zor geldi. Kafamın içi o kadar karmakarışık idi ki uçtuk mu, indik mi, ayrımına varmadım. Otobüs Ankara Palas'ın önünde bıraktı, kendimi denizin ortasında bir fındık kabuğu gibi duyumsadım. Küçücük bir oda varmış, görmeye gerek bulmadan içine girdim, sonradan bana mezar gibi gelmeye başladı. Kâbus içinde uyudum, uyandım, seni gördüm; benden kaçıyordun; karanlık, sisli bir havaydı; bozuk ve çamurlu yollarda uçar gibi koşuyorduk, seni yitirme korkusu müthiş bir acı gibi içimdeydi. Yavaş yavaş dermanım kesildi, adımlarımı atamaz hale geldim, ayağım tökezlendi ve çamurlar içinde yuvarlandım, sana seslenmeye çalıştım, sesim çıkmıyordu, sen ise sislerin arasında gözden yittin.

Doğruldum yatağımda, odamın aydınlığa bakan küçük demir parmaklıklı penceresi mazgal gibiydi, içime büyük bir ürperti girdi, güçlükle elektrik düğmesini buldum, uzun süre uyuyamadım. Adada Reha'yla olduğum günü anımsıyor musun? İskelenin önündeki rıhtımdan denize koşuşumu, çağırmasaydın, arkamdan koşmasaydın denize at-

layacağımı anlamıştın, yüzme bilmiyordum. O gün de aynı korkuyu duymuştum.

Akşamı iple çekiyorum, sesini duymak için sana telefon edeceğim, yoksa duramam.

Dün gece İsmet'leydim, orada yedim (içmedim), ardından otele bıraktı beni. Sabah daireye İsmet'le birlikte gittim, onun tanıdığı bir iki arkadaşı varmış, şube müdürü olan yarbay seyahatteymiş, durumum ona bağlı, yardımcısı binbaşı geç kaldığım için bir şey söylemedi, sonuçta bir iki öğütle atlatacağım sanırım. Şimdilik hiçbir işim yok, bütün gün oturuyorum. Şimdi İsmet'in yazıhanesindeydim, yalnızım ve telefonu bekliyorum.

Çok kötü bir şey oldu Jalem, gene aynı kâbus çöktü içime. Şehirlerarası hatlarda arıza varmış, oysa sabahtan beri bu anı bekliyordum; bu sana benim şansım hakkında bir fikir versin, berbat oldum, bu akşam içeceğim.

Evlât, canım ne olur hemen yanıt ver mektuplarıma, seninle öyle doluyum ki hiçbir şey düşünemez oldum. Tatlım benim, neden bir resmini esirgedin benden. Evlât evlât evlât.

Ahmet

Ankara Palas Oteli
İzmir.

Sevgili Jaleciğim,

Trende yazmaya başladım bile sana. Şu anda yedi kurt adam sarmış çevremi. Ne yazıyorsunuz diyorlar. Öykücüyüm ben, bir öyküye başladım, diyorum. Kitaplarımın adını soruyorlar, henüz yayımlatmadım, sözleşme yapmaya gidiyorum, diyorum. Hıı, hıı, adı ne kitabınızın diyorlar, "Genç Jale'nin Ölümü", diyorum!

Oğlanlardan biri fena değil; boy bos yerinde, çok hoş mavi, aval gözleri var, ama kılık kıyafet köpeklere ziyafet! "Zarfa bakma mazrufa bak", hey gidi Türkçeci hey! Pasaklı bedeni nur ile yoğrulmuş mudur dersin!

Yanımda oturan teyze yaygarayı basmadan çıkayım şuradan biraz. Ne yapalım, Ergin de başının çaresine baksın, ben Ankara'ya varmadan kimbilir kaç kızı kafese koymuştur ya! Budala, kendisine inandığımı sanıyor. Başkente varır varmaz ilk işim ona aşkın gözyaşları mektubunu yazmak olsun! Onun yerini şu avala doldurtabilirim!

Jaleciğim, bunlar voleybol maçına gidiyormuş. Her biriyle ayrı ayrı ilgilendim! Adresler aldım, telefonlar verdim, benimki tabii yanlış numara; daha ilk günden istemem ağabeyimin burnundan getirmek; adamcağız kırk yılda bir kardeşini çağırmış tatillere; karıcığından ayrılmasa anımsamazdı beni ya, anacığını on yıldır arayıp sormadığı gibi. İş yok oğlanlarda; aval göz, Van Gogh'u ve Orhan Veli'yi severmiş, "İstanbul'u Dinliyorum Gözlerim Kapalı"yı gözleri kapalı okuduğu için soğudum salaktan.

Bu mektubu okuyunca gene zıvanadan çıktığımı anlayacaksın. Ne yapayım, elimde değil, kimi zaman öyle bir coşuyorum ki, dar geliyor bana dünya, fırlatsam mı diyorum kendimi trenin camından! Dışarıyı da sorma, tırtıl tırtıl deniz kıyıları, "önde zeytin ağaçları, arkasında yâr". Hay Allah! Neden bir insanla bir saat olmak yetiyor bana? Tın tın, mübarekler tın tın, bir de övünüyorlar! Neden övünür şu insanlar bilmem ki. Ben de kimi arıyorum acaba âşık olmak için, herhalde bizim aradıklarımız çıkmamıştır anasının karnından henüz! Beklesek de yapsak mı zina kendi doğurduklarımızla Âdem babamız gibi! Bir sürü koyun doğurmuş, bir sürü de koyun doğuracak insanın ilk icadı analarla, posbıyıklı hanende babalar başkente doğru ilerliyorlar!.. Şunlardan birinin doğurduğu erkekle evlenilir mi allahaşkına sen söyle. Düşün bak, birine âşık oluyorsun, "ebeveyn" böyle çıkıyor! Zavallı Atatürk, her tren boşalışında bir kez daha ölüyordur; hani sizin kılık devriminiz, hani sizin gözlerinizdeki her Türk on düşmana bedeldir pırıltısı, diye! Tarihten on alırdım hep de!

Dostçuğum düşünüyorum da, annemden sonra bana en yakın insan sensin, annem de yaşına göre ne kadar bizden biri değil mi? Tabii bizim rakik kontes Ferhunde'yi unutma; kimbilir Ankaralılara nasıl bir romantik sosyete oynuyordur!

Karşımdaki koyun ana çok kötü bakmaya başladı. Mektubu kesip azıcık hanım hanımcık dilleşeyim onunla; oğulcuğu da benim gibi bir aşifteye kurban giderse diye ödü patlamak üzere; güzel Allahım, neden beni de bunlar gibi ya da onları da benim gibi yaratmadın da rahatımı kaçırdın şu dünyada! Reha'yla nasıl gidiyor büyük aşkınız?

Sacide

Jalem,

Tatlım benim, seni öylesine arıyorum ki, İzmir'de miyim yoksa çölde mi? Çevremde dolaşan insanları görmüyor, kentin gürültüsünü işitmiyorum, hiçbir olay ilgilendirmiyor beni senden başka. Dün gece mutluluğumdan ağladım mektubunu aldığım an. Hâlâ aynı odadayım; penceresi denize baksaydı ne olacaktı sanki; ben senden başkasını görmüyorum ki baktığım yerde. Zaten yalnız kalmak daha iyi geliyor bana. Bir yıl nasıl kalırım bir yerde havsalam almıyor. Sen Kerim'e söyle, lütfen bir yolunu bulup beni İstanbul'a aldırmayı denesin.

Beni şimdi Bornova'ya verdiler, oradaki at suratlı müteahhitle cebelleşeyim diye. Yarbayla teşerrüf ettik; şirin bir pinpon, bağırıp çağırmak şöyle dursun, "Hadi yavrum sen hemen vazifene başla," dedi ve bütün bir hafta boş oturttu beni. Yarbay klasik Osmanlı tipiymiş, "Eli paketli git," dediler ama ben aldırmadım, o da iyi davranıyor. Aklım fikrim İstanbul'a tüyebilmek; belki biraz daha ahbap olursak bu pinponla ileride bir şeyler yapabilirim.

Daha çok yalnız başımayım, seni düşünmekten beynim duracak sanki; bir iki kez İsmet'le yemek yedik. Bir keresinde "Şark Kahvesi"nde yedik, oradakinin taklidi bir yer; dalıp dalıp durdum, hep seni arıyordum karşımda. İsmet, "Burada olsun istersin, değil mi," dedi, lâf mı yani neler verirdim bir bilse. İşte âşık olamayacak bir tip, artık haşarılıklarını bırakmış; ömründe bir kere bile konuşmadığı bir kızla evlenecek, mutluluktan uçuyor.

Jalem, mümkün olduğunca içmiyorum, içince hep ağlıyorum. İlaçlarımı unutmuştum canım, iyi ki anımsattın bana. Burada bir piyano bulsam belki biraz daha kolay geçerdi günlerim.

Jalem, okulda Reha'ya rastlarsan lütfen çıkma onunla ne olur! Seni ölesiye özledim, ölesiye sevdim zaten. Sık sık yaz ne olur! Beni biraz olsun düşündüğünü yazamaz mısın? Evlât evlât evlât.

Ahmet

Dostum,

Beni çok sevindiren mektubunu dün aldım, pazar günleri aldığım mektuplar beni çok sevindiriyor. Kemal'i gönderdiğim perşembe gününden beri çok mutsuzdum. Kemal'in burada kaldığı on gün bilsen ne kadar oyalanmış eğlenmiştim, şimdi eskisinden daha çok sıkılıyorum. Dışarda güneşli bir hava var ama ben yerimden kıpırdamak bile istemiyorum. Ah dostum, bilsen mektupların nasıl mesut ediyor beni, mektuplar ve hayallerimden başka bir şey yok hayatımda. Evet gittikçe genişleyen ve genişlediği nispette beni sıkan bir grubum var. Hepsi dost görünüyor; heyhay! ne kadar da uzaklar benden. İyi ki Sacide burada; gerçi onu da yirmi gündür görmüyorum. Telefonda konuştuğumda salı günü geleceğini söylemişti. Bermutat ortalarda yok, kimbilir hangi çılgınlık peşinde! Ağabeyine gelince, merak edilecek biri değil ama bana çok lütufkâr. Geçen gün telefonda, "beni çok görmek istediğini" söyledi. Ama yorgun kalbim cevap veremeyeceğim hisleri artık dinlemek dahi istemiyor. Zaten Sacide'nin, ağabeyiyle aramda bir şeyler olur diye ödü kopuyor, karşılaşmamızı hep engelliyor.

Şimdi radyoda Schubert'in *Dördüncü Senfoni*'si çalıyor. Evde yalnızım ve devam ediyorum. Jaleciğim, sevgili dostum, beni Kemal'i ihmal etmekle suçlama. O seni alet ediyor; senin merhametin beni değiştirsin diye yapıyor ama, ben evde on gün hasta yatarken bana yazmaya vakti olmuyor derken çaya gitmeye vakti oluyor. Senin Zeki'ye gelince, ne diyeyim, o kadar uzaktayım ki ve onu hiç tanımı-

yorum. Yalnız her insanın güzel tarafı vardır, zamanla anlaşılır. Hatırlar mısın sen Kemal'i de ilk gördüğünde saçma ve manâsız bulmuştun ama bugün öyle bulmuyorsun... Tetkik et, hakikaten temiz bir sevgi ise, insanı mesut eden bir tarafı bulunabilir. Unutma ki bazen temiz bir sevgiyi bile bulamıyoruz. Ah dostum, öyle güzel keman sesleri duyuyorum ki şu anda, keşke sen de burada olsaydın.

Dün biraz beni sıkan bir şey oldu; gerçi anlatamayacağım ama, bir yerde arkadaşlarla toplanmıştık, bir ara pencereye yaklaştım. Öyle bir manzarayla karşılaştım ki anlatmama imkân yok. Aynı şekilde sayısız ağaçlar, üzerlerinde hiç yaprak yok! Upuzun, sipsivri, birbirlerine yakın ve hepsinin ortasında batmakta olan güneşin ışıkları! O kadar boş, o kadar sessizdi ki, kendimi bütün o ağaçların arasında kimsesiz ruhumun ızdırabı ile yapayalnız kalmış sandım! O kadar boş ve sessizdi ki ağlamaya başladım! Herkes şaşmış, bana bakıyordu. İstersen sen de bana deli de ama sanıyorum sen beni anlarsın.

İki gün evvel anneme bir mektup yazarak dönmek istediğimi söyledim, cevabını merakla bekliyorum. Burada müthiş bir grip salgını var. Ablam ve bütün ev halkı yattı, bir ben, bir de Ümit ayakta idik. Hasta bakmaktan öldük. Baban evde yokken oraya gelebilsem ne iyi olur; annen beni sever, birlikte güzelce gezeriz. Kemal bir mektubunda Nejat'ın senden çok hoşlandığını söylüyordu; birlikte çaya gideriz.

Bana, üzülme, diyorsun. Fakat ne yapayım, ızdırabı çok seviyorum. Saadetin kıymetini anlayabildiğim için. Hayatta her zevki tatmak isterim, her maceraya atılmak isterim, her şeyi öğrenmek kaprisi o kadar galebe çalar ki, inatçılığımı bile unuturum. Sen benden daha da inatçı ve gururlusun, bunun için maceralara katılmak istemiyorsun;

tatbike çalış, bazen çok güzel şeyler keşfedebilirsin. Aslında dostum bizi kimse anlayamıyor; heyhay dostum hiç kimse!

Bir de şu yeni tanıştığın Ahmet'i merak ediyorum. Mektuplarında herkesten çok o yer tutmaya başladı. Ya Reha?

Cevaplarını her an bekliyorum. Uzun ve sık sık yaz bana dostum.

Senin Ferhunde

NOT:
Buraya gelirken annene Mani di Fata bırakmıştım, işi bittiyse gönderir misin? Ablamın eski bir muare elbisesi var, onu bozup kendime etek yapacağım.

Dostçuğum, burada bizim aradığımız, bizim kafada insanlardan her iki cinsli güruh içinde de ancak birkaç tane var. Gerisi bok. Dedikodu, dedikodu. Bu memleket çok pis Jale, çekip gitmek istiyorum buradan. Burada Selim adlı bir çocukla tanıştım. Bir de onun arkadaşı Nevzat var, ikisi de buradan kaçmayı planlıyorlar, beni de kışkırtıyorlar. Selim'den sana sonra çok söz edeceğim. Sevişiyoruz, çok başka bir insan. Ne çabuk deme, bilirsin ben duramam.

Geçen gün Selim bana, İstrati'nin *Dünya ve İnsanlara Dair* adlı, makalelerinin toplandığı bir kitap verdi. "1921 senesi başlarında 'Nis Hastanesi'nin doktorlarından biri intihar eden serseri Gherasim İstrati'yi ölümden kurtarmakla, beşeriyete bir 'ölmez' hediye ettiğini herhalde bilmiyordu" diye başlayan bir kitap. Çok güzel. İnanmazsın beni ağlattı. Selim'i sever gibi oluyorum dostum. İlk defa bu kadar derin ve değişik duygular hissettim bu çocuğa. Onunla birlikte operalara giderek, meyhaneleri dolaşarak hayatın tadını çıkarıyoruz. Bir özürü var, çok kıskanç. Sürekli beni izliyor, sorular soruyor. Belki de bu yüzden bu aşka kıyacağım; ya da onunla birlikte ben de kaçacağım bu baş belâsı memleketten.

Dostum bana resmini göndersene. Yeni çektirmedinse bile en son olanlardan gönder. Seni çok özledim ve yanımda da getirmemiştim fotoğrafını; Selim seni tanımak istiyor.

Senin Sacide

Sevgili dost,

Saçağın üstündeki kuş yuvasına bakarken balkondan düştüm. Bacaklarım ve sol kolum tutmuyor heyhay! İnşallah okul açılana kadar geçer Jaleciğim: içimden bir ses bu kara şehirden kurtulamayacağımı fısıldıyor. Bütün şanssızlıklar neden beni bulur bilmem. Zaten şanslı olsaydım babam öyle erkenden ölmez, annem tek başına bu hayat mücadelesine atılmak mecburiyetinde kalmazdı. Annem, ablamın doğumundan sonra dönmemi istiyordu ama şimdi, Şehnaz'a faydamdan çok zararım oluyor. Ümit ikimize de koşuyor şimdi zavallıcık.

İşte, dönüşte yapmayı düşündüğümüz her şey aksadı, bütün o masum plânlar: Boğaz kıyısında gezintiler, piknikler, sinemalar ve de çaylar... Heyhay! Dostum Jaleciğim, bize böyle uzaktan bir yabancı gibi baktığımda öyle içime dokunuyoruz ki, gözyaşlarımı zor tutuyorum! Düşünsene bu kadar iyi, temiz ve yüksek ruhlu kızlar olalım da yok yere ızdırapla dolu olsun hayatımız. Ve hele şimdi benim şu halim, sızlayan kolum, kımıldatamadığım bacaklarım ve bütün bunlar sevdiğim şehirden ve insanlardan kilometrelerce uzakta, kara bir hasrette oluyor. Hele şu akşam saatleri bastırdığında Jaleciğim:

Bir lâmba hüzniyle
Kısıldı altun ufuklardan akşamın güneşi
Söndü göllerde aks-i girye-veşi
Gecenin avdet-i sükûniyle...

Akşam yemeğinden sonra devam etmek üzere dostum, pek bir halsizim.

Ablam yemekte bana teselli veriyor, inşallah kızı olurmuş ve inşallah benim kadar güzel huylu ve yüzlü olurmuş. Talihimi ise ağzına hiç almıyor. Bense güzel olmaktansa şanslı olmayı tercih ederdim! Bilmem dikkat ettin mi dostum, birçok güzel olmayan kızın ne iyi evlilikler yapıp mesut olduklarını; hatta kendi kendilerine bile neşeli ve mesut olabildiklerini. Çevrene dikkat et göreceksin, tetkik et. Sevgiler dostum.

Ahmet'i bıraktın mı? Reha iyi mi?

Ferhunde

Jalem,

Ben senin gibi yazmayı bilemiyorum, kafamın içindekileri kâğıda dökmek istediğimde parmaklarımın ucundan eriyip akıyorlar. Bilsen; seni nasıl sevdiğimi yazabilsem şaşardın, anlatamıyorum ki.

Beni böyle yaptılar işte Jalem! Suç ailemde! Çocukluğumu anımsıyorum: tek başıma geçen çocukluğumu; Rum dadım, köşesinden kalkmayan yaşlı ninem. En çok anneme bağlıydım, ona sonsuz bir sevgim vardı, tek varlığımdı o, onsuz yaşamı düşünemezdim bile. Hiç arkadaşım yoktu, annem ve kardeşlerim, dört kardeştik. Kendi kendime oyunlar icat eder, resimler yapardım, piyanonun başına oturup tek parmakla kafa şişiririrdim. Arkadaşım neden yoktu? Sokak çocuklarıydı onlar çünkü! Annem sokağa çıkmama hiç izin vermezdi. Maçka'daki evimizin penceresinden sokakta neşeyle oynayan çocukları gıpta ile seyrederdim, onlar gibi özgür ve edepsiz olmayı ne kadar isterdim bilsen. Hiç konuşmazdım, konuşacak kimsem yoktu da ondan, kardeşlerimin arasına bile karışamazdım, çekinirdim. Bana, "dilsiz meee" diye ad takmışlardı.

Annem kimi vakit beni konukluğa götürürdü, dizinin dibinden ayrılmaya korkardım.

Hiç konuşmazdım, konuşmayı bilemezdim. Benim için olay yoktu. Neşeyi, sevinmeyi, gülmeyi bilmezdim ben. Babamın yüzünü seyrek görürdüm. Onun geleceği gün evde ateşli bir hazırlık başlardı, heyecandan ölecek gibi olurdum, dadım beni süsler püsler, yanına götürürdü babamın, elini öperdim. O da yanağımı okşardı benim, hiçbir zaman öpmezdi babam çocuklarını; yanağımı okşaması müthiş bir iltifattı! O sevinçle taşkınlıklarım olur, neşelenmek isteği doğardı içimde, ola ki bir şımarıklık yapardım, o vakit babamdan yediğim bir tokat ya da işittiğim bir azarla donup kalırdım. Yanında ağlamazdım kimsenin, gider yatağıma kapanır sessizce ağlardım. Annemin akıl edip de beni avutmaya gelişine kadar. Babamın annemle yaptığı tartışmaları da yatağımdan dinlerdim, ne konuştuklarını anlamazdım, ama o gergin havayı dehşetle sezer, babama çok içerlerdim; çocuk kafama karşın onlar odalarına çekilene, ses kesilene kadar uyuyamaz, kimi vakit de yatağımda ağlayarak sabahlardım. Düşünmeye o vakitlerden başladım, ama konuşmayı bilemem, öğretmediler bana.

Bunları neden anlatıyorum sana, bu aptalca şeyleri, beni olduğum gibi tanımanı, her şeyimle anlamanı istiyorum. Olduğumdan başka türlü görünmek istemem sana.

Senin aradıklarınla benim aradıklarım aynı şeyler, buna eminim; onun için seninle yaşamımızı birleştirirsek mutlu olacağımıza inanıyorum Jalem. Geriye kalan tortulardır, değeri yok.

Kafamın içinde neler vardı, neler anlatmak istiyordum, neler anlattım! İzninle bir sigara yakayım Jalem.

Evet, mektubunu on kez okudum. Sen istediğin kadar inkâr et, dünyadan ve insanlardan çok şey bekliyorsun. Bu düzen biz istedik diye değişmez ki sevgili kızım, öyle olsa ne kolay olurdu devrimler!.. Bir de, "karakter sahibi olmak", "ideal insan", "mutlak içtenlik" gibi deyimler dilinden düşmüyor. İnan ki bu insanlar yok yeryüzünde. Sonra dünya biz istesek de istemesek de değişiyor, sen eşitlikçi bir topluma doğru değiştiğine inanıyorsun ama ben pek öyle göremiyorum! Evet doğru, insanlar değişiyor, üç gün önce bıraktığın insanın yerinde başka bir insan buluyorsun, ama istediğimiz yöne doğru mu bu değişme? Başka yöne doğru mu? Dün anlamsız bir tablo gibi seyrettiğim ağaçlar, bulutlar bugün heyecan veriyor, dün Allaha inanan bugün isyan ediyor veya sanata tapan adam Allaha dönüyor; bugün yaşamın anlamı dediğin şey yarın bir taş parçasından daha anlamsız olabiliyor. Bu kadar ince bekleyişler gerekir mi acaba?

Sevgili çocuk, bu yolculuk da nereden çıktı böyle? Ben senin sesini işitmeden na-

sıl duracağım onca vakit. Sakın beni unutma, döner dönmez ara, olur mu kaka bebek, sen dönene kadar yaşamayacağım hiç, hep içeceğim işte!

Saçmalıyorum değil mi? Ben şimdi bir şey biliyorum Jalem, o da senin yokluğunu ölümüne yaşamakta olduğum, bilinçsizce, bir kör gibi her an senin varlığını havada, suda, yerde, gökte koklamakta olduğum, sensiz yaşamayacağımı biliyorum ben.

Ahmet

Jaleciğim,

Enişte min doktor arkadaşlarından biri beni istiyormuş, ama yaş farkı dolayısıyla cesaret edemiyormuş. Enişte m, Ferhunde'nin bir ağzını ara, bizim de on üç yaş farkımız var ama mutluyuz diyormuş! Gönlüm bir başkasında, isteklerimse o kadar uzaklarda ki, ne diyebilirim bu tanımadığım adama. Ablam, acele etme dedi, daha seni ne isteyenler çıkar! Heyhay! Bazen insanı en yakınındakiler bile anlayamıyor! Beni anlayacak ve sevecek olan o insanı bulamadan sıradan bir kız gibi nasıl evlenebilirim? Ah Jalem, iyi ki sen varsın, sana her şeyimi açabiliyorum, beni anlamak çok mu zor acaba? Bizler şair ruhlu insanlar olarak doğmuşuz dostum, bu yüzden bu kadar ızdırap çekiyoruz. Evlenmek ve buraya bu harabeye çakılıp kalmak; yeşil bile burada iç kapayan çirkin bir renk olmuş. Ben ki yeşili severim; bilirsin tek taşım zümrüttür, ama buranın yeşili bile soğuk. Sanki sahraya taş atmışlar, işte bu şehir. Benim orada şimdi sararmaya yüz tutmuş yapraklarımı çok arıyorum. Oradan geçmeni, benim için bakmanı çok isterim. Ya deniz? Benliğimin neşesi, dayanılmaz mavilik, ruhumun soluk tirşe hüznü deniz, denizi anlat bana Jale; Boğaz'ı, o buğulu mor tepeleri!.. Bana sık sık yaz ne olur. Orada olan her şey benim için mühimdir. Şimdi bilsen her şey ve her yer hatta herkes bin kere daha güzel kıymetlerle gözümde tütüyor. Burada ise,

O eski hücreye benzer ki ömrümün kederi
Çekilmiş ufk-i teselliye karşı perdeleri...

Jalem, tek tesellim daha önce de bahsettiğim kütüphane. En çok aradığımız kitaplar mevcut. Son olarak *Baragan'ın Devedikenleri*'ni okudum, tavsiye ederim. Her şeye rağmen beni şimdi oyalayan bir düşünce de Kemal dönmeden önce birlikte seyrettiğimiz iki film. *Schumann'ın Hayatı*, bir de *Hamlet*. Kitty ise yeni geldi. Artık uyumam gerekiyor, başucumda okulun arka bahçesinde çektirdiğimiz fotoğraf duruyor Jaleciğim, hani çimenlere uzanmışız, sen, ben ve Sacide. O günler ne güzelmiş! Sacide de telefonda geleceğini söylediydi, ama hiç vakti yok, sevgililerini birbirleriyle yarıştırıyor. Adeta bütün şehir arkasına düşmüş. Zaten bizim millet sarı saç, mavi göz görmesin Jaleciğim. Sen ve ben istediğimiz kadar güzel olalım... Hele şu sıralar anlaşılan Sacide'nin göğüsleri de çok büyümüş; hani bana büyük göğüslü derlerdi, ama bu bir acayip olmuş ya da sutyeni bir garip, sanki iki huniyi doldurup takmış gerdanına, sipsivri iki uzantı adamın göğsünü delecek gibi, komik! Kendilerini, ben yatağa düşmeden bir gün önce latif bir delikanlının kolunda gezerken görmek saadetine eriştim; burun buruna geldiğimiz halde delikanlıyı çekip tabanları yağlayarak yıldırım gibi uzaklaştı. Bana koca peşinde koştuğumu ima eden dostumuzu görseydin çok gülerdin. Ne yazık Jaleciğim, ne olduğumuzu en yakın dostlarımıza bile izhar edemeyecek kadar zavallı ve âciziz! Ah bu ağrılar Jaleciğim, günde dört defa kininli gripin kaşeleri bile az geliyor. Ablam ayrıca Kepler diye balıkyağlı bir malt hülâsası almış kuvvetleneyim diye, bense günden güne erimekteyim. Ne zaman iyileşeceğim kimbilir? Bana sık sık yaz dostum, yanaklarından öperim.

Senin Ferhunde

Jale hanım,

Dün gece birlikte volta attığınız beyle ahenginizi bozmamak için yanınıza gelmedim. Bugün öğlenden sonra, 15.00 sıralarında sayın annenizden müsaade alarak yahut almayarak benimle birlikte Trieste'yi gezmek istemez misiniz? Bu limanı benden iyi kimse bilemez! Size bu sözleri sabah güvertede burun buruna geldiğimiz halde güzel gözlerinizi benden kaçırdığınız için söylemek fırsatını bulamadım. Cevabı kitabın arasına koyarsanız memnun olurum. Bildiğiniz gibi kamaramın kapısı hep aralıktır.

Siz saat 15.00 sıralarında rıhtım civarında olursanız ben sizi görürüm. Allah, sizi iyi görebilmem için binlerce göz ihsan etti bu seferde bana; sadece rıhtımda değil, dünyanın neresinde olursanız olun, siz istedikten sonra ben sizi mutlaka bulurum.

İhsan

Jale hanım,

Hayır, ben sizinle dost, arkadaş falan değilim. Bir kadınla bir erkeğin arkadaş olmasını ve öyle devam edeceklerini düşünmek bile istemem. O dedikleri haremağaları için doğru olsa gerek. Sizin ne diye dostunuz olacakmışım anlamadım. Benim bir sürü erkek arkadaşım, meslek arkadaşım, hovardalık arkadaşım, meyhane arkadaşım, astlarım üstlerim, akrabalarım var. Hayatımda birçok da kadın oldu. Dün kahvede görüştüğümüz gibi; yirmi altı yaşında dört yıldır denizlerde dolaşan bekâr bir adamım. Fakat itiraf ederim şimdiye kadar sizin gibi bir kızla karşılaşmadım ve sizi çok başka hislerle seyrettim, dinledim ve hayran kaldım. Bu duygumun, hayranlığımın içinde dostluk da olabilir ama cinsiyeti belli bir dostluktur bu.

Eğer size şimdiye kadar tanımadığınız erkekler sizin arkadaşınız olduklarını söylüyorlarsa, sadece sizi kaçırmamak için uyduruyorlar bunu. Dün bana biraz da övünerek bahsettiğiniz arkadaşlıklarınızı dinlerken içimden biraz gülümsüyordum size, ama kendi düşünüşümü açıkça ortaya dökmek isterim.

Sizinle tanıştık ve sizi çok beğendim, beğenmekten de daha değişik bir şey. Allahın kotardığı bir rastlantı! Buna bazıları, "kader" der, bazıları, dün bizi birlikte gören ikinci kaptan gibi, "Kızı kafese koydun," der, bazıları da, "Bunda ne var?" der. Şu var ki yazgılar, rastlantılar derken kendimin kafese girip girmediği münakaşaya değer.

İnsanlar çok çeşit çeşittir. Yaşayan her kafa için bir fikir olduğu söylenir. Ben her insan gibi yalan söylesem de yalandan nefret eden biriyim. O nedenle size karşı kardeşçe bir dostluk duyduğumu iddia edemem. Ancak yanımda bulunduğunuz sürece birkaç saat derin bir zevk duydum. Gemiye gelirken ve sizden ayrıldığım andan itibaren de duyduğum garip azabı izaha dahi kalkışmak istemem. Seyahatin biteceği, er geç ayrılacağımız düşüncesiyle harap bir vaziyette uyudum. Gece yarısı annenizle birlikte mışıl mışıl uyuduğunuz kamaranın kapısı önünden birkaç kere geçtim, bir seferinde dayanamayarak tokmağı hafifçe oynattım. Bilmem uyandınız ve ben olduğumu anladınız mı? Bundan böyle rüyalarınız kapı tokmağının kıpırtısıyla bölünürse bilin ki o benim! Sizi arkadaşça değil aşkla sevmeye hazır bir adam! Yolculuk sona ermeden sizinle daha sık karşılaşmak ve konuşmak isterdim. İstediğiniz an kamarama uğrarsanız, size hem sevdiğinizi söylediğiniz ve dün birlikte içtiğimiz Calvados'tan ikram eder, hem de yarım kalmış sohbete devam ederek birbirimizi daha iyi tanırız. İnşallah beni kadın erkek arkadaşlığına inanmayan biri olarak kaba bulmadınız?

Mektubun edası garip oldu. Size bambaşka yazmayı isterdim. Harikulâde bir kız olduğunuzu, çok cana yakın olduğunuzu, sizi gördüğüm anda içimde kopan fırtınaları itiraf etmeyi çok isterdim. Bunu dün de istedim, fakat siz belki bilerek, belki de bilmeyerek sözümü ağzıma tıkadınız. Ortada aslında sadece bir bahane olan, Trieste hakkında coğrafi malûmatlar kaldı.

Hiç olmazsa bana o söylediğiniz Peride Celâl hanımın *Yaz Sonu* kitabını vermek üzere kamarama uğrayacağınızı ve görüşeceğimizi umut ediyorum.

İhsan

Jale hanım,

Mektubunuzla beni o kadar üzdünüz ki ne yapacağımı şaşırdım. Bütün bunlar o patavatsızın, "İhsan bey, galiba Jale hanım sizi arıyor," diye bağırmasından doğduğu için de o kıza, zavallının belki de hiç günahı yokken düşman oldum. Onunla aramda hiçbir şey yokken, sadece nezaketen konuşmalarımıza dayanarak bana öyle seslenmişken nasıl da sizi teşhir ettiğimi düşünebildiniz? Ona hiçbir şey anlatmadım, bu olası değil Jale hanım. Sizi kamaranıza girerken gördüm. Konuştuk. O sırada o da ileriden döndü ve bizi gördü. Elbette yaptığı terbiyesizce bir şey ve ben onu görünce selam bile vermiyorum artık.

Sizinle konuşamadığım için sizden bir mektup rica etmiştim; bu mektup sizi göremediğim zamanlar bana manen bir destek olacaktı, onu okurken sizinle konuşuyormuş gibi olacaktım. Sizi görüp, konuşuncaya kadar dakikaları sayıyorum Jale hanım. Bir gülümsemeniz, bir sevecen bakışınız bana her şeyi unutturuyor, sizin bu düşünceleriniz asla aklıma gelmez ve rica ediyorum, eğer sizi kaybedeceksem o kızla birlikte size geleceğim ve yüzleşeceğiz. Başka nasıl ikna edebilirim sizi, bana yazın lütfen, o kadar üzgünüm ki bilemezsiniz.

Ekseriya gündüzleri konuşamadığımız halde, kulağım kirişte ve dimağım sizinle meşgul olarak her gece saat 12'ye kadar kamaramda sizi bekliyorum. Sizi bir kerecik görmek, yanınızda birazcık kalmak bile bana yetiyor. O cümlemi de

geri alıyorum, sizi kıskanmaya hakkım yok ama bu elimde olmayan bir şeydi.

Beni tanımamanız, bana olan güvensizliğiniz beni öldürüyor. Nurten hanımla yüzleşmek istiyorum ve buna müsaadenizi rica ederim, bana hemen bildirin.

İhsan

Jalem tatlı evlâdım benim, iyi ki döndün yaramaz kız, bir daha sakın habersiz, mektupsuz, telefonsuz bırakma beni. Sen oralarda eğlenirken ben neler çektim biliyor musun?.. Dün hava fenaydı, içim kasvetliydi; yürüdüm durdum Bornova yollarında, yağmur altında; zatürree olursam senin yüzünden, unutma! Akşam otelde mektubunu bulamayınca öksüz gibi kaldım; gittim tek başıma içtim Şükran lokantasında, ardından otele dönüp odamdaki fareyle konuşarak sızdım kaldım.

Bu sabah güneş vardı ve ben iyimserdim. Bornova'nın arnavutkaldırımlı yollarında birlikte yürüdük seninle. Evlât dedim, Zeki'yi de görmüyordur, Reha'yı da, Çetin'i de! O beni düşünüyordur, burada olmayı isterdi, yanımda, kolumda. Topuklu ayakkabılarla da hiç yürüyemezdi; mecburi koluma girerdi, ben de koltuğumun altında sıkıştırırdım kolunu, o biraz utanır, sesini çıkaramazdı. Kerimlere inen Ayaspaşa'daki merdivenli yolu anımsıyor musun?.. O yokuşu seviyorum artık, Kerimler oradan taşınsa da arayacağım orayı.

Öğlen nedense aniden şehre döndüm, mektubunu bulmak içinmiş, zarfı öpüp koklamak, yüzüme, gözüme sürmek içinmiş! Gül-

me zaaflarıma kaka bebek, sen de benim kadar seversin inşallah da anlarsın bir gün.

Mektubunda hep alay etmişsin benimle ama olsun, sen yaz da istersen hepsi alay olsun. "Hiçbirimizin ailesi konuşmamız için bebek öğretmenleri tutmadı!" diyorsun. Canımcığım, ben de konuşmayı biliyorum ama yeterli değil demek istiyorum, yani yazarken daha iyi anlatabiliyorum ama o bile yeterli değil sana olan sevgimi anlatmaya. Ben asıl karşı karşıya, yüz yüze olduğumuzda daha iyiyim sanıyorum. O vakit insan yüzüyle, kaşları ve gözleriyle, dudakları ve boynuyla, alnıyla bile konuşup duygularını aktarabilir.

Jaleciğim, seni öyle özledim ki, bak ben bir şey düşündüm; cumartesi saat yarımda buradan bir uçak var, 11'de çıkarsam yetişirim, pazartesi zaten Bornova'dayım. Bu değil, gelecek cumartesi ayarlayabilirim bunu. Sen de bana ayır bütün gününü, o gün işin de yok okulda, seni nasıl bulucağımı, nerede bulaşacağımızı bana yaz e mi canım?

Jalem, çok iyimserim bugün, içim içime sığmıyor, odamdaki fare bile sempatik görünüyor bana, arada bir fütursuzca dolaşıyor karşımda ama gece çıkıp burnumu yerse karışmam, sen de burunsuz "dilsiz meee"yi hiç sevmezsin.

Ahmet

Canım Jaleciğim,

Biliyorum bana bir hayli dargınsın, fakat emin ol elimde olsa her zaman yazarım. Teselliyi sana yazmakta buluyorum biliyorsun. Kemal'e bile ne zamandır bir satır yazmadım. Devamlı ateşim çıkıyor ve yatmak zorunda kalıyorum. Yatarken derin düşünme fırsatı buluyorum. Hayatıma bir değişiklik vermek istiyorum ama bilmem yapabilecek miyim? Aslında yardımına ihtiyacım var sevgili dostum. Verdiğin havadisler bana memnuniyet veriyor. İhsan ile olan durum, senin de ona karşı boş olmadığını gösteriyor. Kemal sana Nejat'ı tanıştırdığında onun biraz garip bir insan olduğunu, ruhen çok zor olduğunu ve aranızdakinin sürmeyeceğini söylemişti bana. Onun için sonuca şaşırmadım. Jale, bir bakıma haklısın, bunca işe yaramaz insanı nereden bulduğumla alay ediyorsun. Haklısın. Fakat ben insanlarla meşgul olunursa onları değiştirebiliriz diye düşünürüm. Nejat beni çok sever, ben de onu. Çok okur, müzik sever, velhasıl konuşulacak bir insandır. Ama seninle bir şeyler ters gitmiş olabilir. Bana sorarsan mesele ortada; birkaç hayranınız birden olmasından bu durum; ne dersin? Ama hiçbiri de esaslı değil diyorsun. Gene de Nejat sana meşhur "defter"i getirecek. Artık defteri almak için nezaket gösterirsin canım!

Gazap Üzümleri'ni okudum, sana da tavsiye ederim. *Akdeniz*'i de okudum. Şahane, tavsiyene teşekkür ederim. Yine de ben perişan ruhumun tesellisini Cenap'ta buluyorum Jale.

Bir tahassürle dem-be-dem dönerek
Eylemek cebhe-i hayâta nazar
Bu azimette bir fecaat var!..

Biliyorum üç yıldır ne Serveti Fünun'dan ne de teverrüm edebiyatından yakanı kurtaramadın diye alay edeceksin, ama ah ne bileyim, maziyi çoktan arkada bıraktım, hem de hiç dönmemek üzere! Fakat istikbal beni tatmin etmekten çok uzak! İçimde birçok anlar bitmek tükenmek bilmez bir yıkıntı, bir huzursuzluk var. Bulamadığım, bulamayacağım bir şeyi daima arıyor gibiyim. Nedir? Beni mesut edecek ne gibi bir şeydir onu da bilmiyorum.

Sevgilim dinle, işte bâd-i hazan
Müteverrim misali öksürüyor
Hem de bir öksürük ki çok sürüyor.

Jale, mektubunda, "Beni ya da karşındakini hatta kendini etkilemek için bu durumlara girmeyesin!" diyordun. Buna hem alındım, hem de sana hak verdim. Evet biz dostuz, ama sen benden çok başkasın, ben de senden! Ben ruhumun her sızısını bir bir yaşarım. Adeta gözlerimden sızar acım, ama sen nasıl sakin kalıyorsun? Kederden boğulduğunu biliyorum ama o anda bile teessürünü zapt edip karşındakine teselli vermeye çalışıyorsun. Bununla birlikte bu farkın anlaşmamızı bozmamasını temenni ediyorum. Dostluğa inanıyoruz. Birbirimiz için elimizden geleni yapar ız. Bana öyle geliyor ki dostum, dünyada saadet denen bir şey yok, bizler boşuna çırpınıp duruyoruz. Zaten ruhumuzu bütün çıplaklığıyla kimseye gösteremediğimiz için daima yalnız kalmaya mahkûmuz. Boş felsefelere de nereden daldım. Canını sıktım, affet Jaleciğim.

Son mektubunda, biraz uçarı olmaya çalış demişsin.

Zaten hep öyle değil miydim? Canım macera istese, ama istemiyor. Bu arada Sacide de beni çok üzdü. Bir gece onları küçük kardeşi Oğuz ve ağabeyiyle yemeğe çağırdık. Ablamlar yoktu. Ümit'le ben yemekler hazırladık. Gelgelelim birkaç kadeh şaraptan sonra Sacide beni bir kenara çekti ve ağabeyini baştan çıkarmaya kalkarsam o da Ümit'e kanca takacağını söyledi. Ağzım açık kaldı Jale! Düşün on bir yaşındaki çocuğa sulanmayla tehdit ediyor beni. Sanki ağabeyine ben kuyruk sallıyorum! Artık ona, benimle tanıştığından beri adamın her gün bana telefon açtığını söylemek istemedim. O gün, çok kızdım ve dedim ki: "Böyle bir şey yapsam sırf sen tehdit ettiğin için yaparım, hem de senin ruhun duymaz. Ama sana karşı bir aksülamelle hareket etmek de benim gururuma dokunur. Çünkü ben şerefli bir insanım." O günden beri hiç aramıyor beni. Bilirsin ben kolay kızmam ve sabırlıyımdır, ama solcuyum diye böbürlenen bir insandan bu sözleri duymak öyle dokundu ki; ona şimdi benim de şaştığım bu cevabı vermek zorunda kaldığım için kendimden hicap ediyorum. Böyle bir şeyi nasıl söyleyebildi bana? Bence dostum, Sacide'nin ne solculukla ne yazarlıkla ilgisi var. Şair olma yolunda da değil, onun yolu çok ayrı, bizim müsamahamız ve sevgimize dayanarak bizimle bir biçimde oyun oynuyor. Kimbilir hakiki duyguları nedir ve arkamızdan neler söylemektedir. Hayır bu konuya kapanmak istemiyorum. Heyhay! İnsanlar o kadar kaypak ki, böyleleri beni derinden yaralayınca yoksa M'nin o sessiz ve temiz ilk sevgisine dönsem mi diyorum. Onunki kadarını bile bulmak belki de mümkün olmayacak! Aslında yarın M çaya çağırmıştı beni. Ah bilmem ki lâyık olduğumuz saadete erişecek miyiz bir gün, yoksa hep kazık mı yemek nasibimiz. Yaz bana sık sık ne olur Jalem. Sana da kimi soracağımı şaşırıyorum. Reha? İhsan? Zeki? Ahmet? Listeye başkaları eklendi mi?

Senin Ferhunde

KENDİME O KADAR ACIYORUM Kİ. ÇÜNKÜ SENİN BAKIŞINDA BİR İNSAN OLARAK TANITILDIĞIMA ÜZÜLÜYORUM. TANITILMAK BAŞKADIR, GERÇEK BAMBAŞKA. EVET SEVDİM SANDIM, İNSAN GİBİYİM SANDIM. SANA BURADA KENDİM İÇİN DEĞİLİM DESEM İNANIR MISIN? TOPRAK BİR İLİĞİN ÇÖMLEĞİDİR; KENDİ İÇİNDE UYUMLUDUR. SANA GÜLERDİM. İNCE RUHLU GÜZEL DIŞVARLIK, NEDEN HİÇ KİMSEYİ SEVMİYOR DERDİM. ŞİMDİ İSE HER GÜN DOSTLUK, SEVDA, SONSUZLUK, YANİ DÜŞÜNCELERLE SENİ KENDİMDEN ÜSTÜN BULUYORUM. İNSAN SEVMELİDİR. AMA NEYİ SEVMELİDİR? KİMİ SEVMELİDİR? NASIL SEVMELİDİR? BUNLARI SAKIN RUHSAL BUNALIMLAR SANMA. BİLİNÇLİYİM. İÇ DİYE BİR ŞEY VAR. KURTARILMAYI BEKLEYEN İÇLER, KURTARILMAYI BEKLEYEN DIŞLAR! HERKES, BÜTÜN EVREN BEKLİYOR! BİZİ. BİLİCİ DEĞİLİM.

HATTA DÜŞÜNDÜM DE, SENİNLE BİR GÜN KARARLAŞTIRALIM, İNSAN OLMADIĞIMIZI İLÂN ETMENİN, "KENDİNDE İNSAN" OLMADIĞIMIZIN BİR KUTLAMA GÜNÜ, KIRMIZILARDAN BİR KIRMIZI. HER ŞEY SÖZ'LE Mİ BAŞLADI, SEV'LE Mİ, NUR'LA MI JALE? İŞTE ÖLÜ İNSANLAR OLDUĞUMUZU KABULLENMENİN GÜNÜ BİR KIYIYA GİDERİZ. DENİZ KIYISINA. KUMSALA, DENİZ YARATIKLARININ UFALANMASINDAN OLUŞMUŞ ANTİK KUM. ORASI BİZİM, İLERİDE HER NASILSA BİR GÜN BİRBİRİMİZİ YİTİRİRSEK, NE DE OLSA YİTİRECEĞİZ ÖLEREK, ARTIK DÜŞÜNCE, SEVDA TOPRAK OLUR, MESKENİMİZ OLSUN; ANIMSADIĞIMIZ ZAMAN, YALNIZ DAHİ OLSAK GİDELİM ORAYA, DÜNYADAKİ ANILARA, DOSTLUĞA, SONSU-

ZA BAKMAK, BİR DAHA ONLARI CANLANDIRMAK ADINA KOŞALIM, HER YIL O GÜN O SAAT VARSAK BULUŞALIM, YOKSAK TEK TEK.

DENİZİ İKİMİZ DE SEVERİZ, NE DERSİN? YILLAR YILLAR SONRA DA YAĞMUR YAĞSA, GÜNDELİK KAFALARDAN ARINARAK KİM ÖNCE ÖLMÜŞSE KALAN ONU ANSIN. O KUTSAL YERDE ORASI BİR TAPINAKTIR ARTIK, GEÇMİŞİ DE DÜŞÜNMEK İÇİN DAHA RAHAT BİR VÜSAT BULABİLİRİZ ALNIN AKLIĞI GİBİ, ALIN KEMİĞİNE YAPIŞIK OLAN KUTSAL ET! ÇÜNKÜ KİMİ DURUMLAR İNSANI DÜŞÜNMEKTEN DE ALIKOYUYOR, ÖRNEĞİN EVLERİMİZ. BİRİ YATAN BİRİ KALKAN ANNE VE BABALAR. ŞİMDİ BİR İCAT ÇIKARDILAR, ANNEM BABAMIN BİR SECCADE BOYU GERİSİNDE NAMAZA DURUYOR! BUNA GÜLÜMSEYECEKSİN!

BULUŞMAK İÇİN DAHA GÜZEL YERLER DE DÜŞÜNEBİLİRİZ. ÇAMLIK GAZİNOSU KÜÇÜKYALI'DA. HANİ DALLARINI DENİZE DOĞRU AHTAPOTÇA UZATMIŞTIR, YAKALAMAK ÜZERE GÜNEŞİ, BÜYÜKADA DA VAR; GİDERDİK, REHA KARŞILARDI BİZİ, MEZ GAZİNOSU YA DA AYAZMA, O ISSIZ, YEŞİLLİK DOLU KUYTUSU ARNAVUTKÖY'ÜN, CENNET BAHÇESİ?..

DOĞANIN KÖKLERİ DE VAR, YOKLUĞUN BİLİNÇSEL BÜTÜNLÜĞÜ.

SENİN ZEKİ

Jaleciğim yazın, yazın ellerimin arasında; ruhunu tutuyorum sanki, bunca zamandan sonra tam beni unuttun ya da darıldın derken. Aklımın ermediği, hatırlamadığım bir sürü dedikodu yüzünden boşu boşuna evhamlar etmişsin dostçuğum. Tevekkeli içten bir sıkıntı duyuyordum ve yazamıyordum sana. Senin de ne kadar sıkıldığını anlıyorum şimdi.

Dostum, bizim aramızı açmak istiyorlar. Bu! Başka hiçbir şey değil. Ergin budalası kendisini reddedince mi aklına gelmiş senin için öyle şeyler anlattığım. Kendisine sor bakalım, hayatta en çok değer verdiğim, en dürüst arkadaşımın sen olduğunu kaç kere dinledi benden. Yalan canım! Ferhunde'nin anlattıkları da seni etkilemiş anlaşılan. Ne anlattığını bilmiyorum ama dansa gittiğimizi, eğlendiğimizi ima ettiğine göre demek ki sana bir sürü saçmalık yazmış. Ne ise, bizim dostluğumuzun arasına hiç kimse giremez, ben sana her şeyi her zaman söylemişimdir ve senden asla gizlim olmamıştır. Neden yalan söyleyeyim ki Jale? Ben ancak beni anlamayacak ya da ayıplayacak insanlara yalan söylerim. Sen beni hiçbir zaman ayıplamadın ki! Bana inandığına eminim, ama bir şüphe dalgasının bile aramıza girmesine müsaade etmeyelim dostum ne olur. Sen benim biricik dostumsun, senin katıksız, sağlam dostluğun, riyadan uzak aydınlık gözlerin, benimle dayanışman ve bu rahatlık... Başka kiminle bunları duyabilirim canım? Günlerdir içim sıkıldı, Jale neden mektup yazmadı diye rahatım kaçtı. Bizim dostluğumuzun derinussal bir anlamı var, bu kadın erkek bağlılığı gibi hiç de-

ğil. Bunu öyle zırtlar, püsürler, hırtlar hiç bozamaz. Seni seviyorum canım dostum, ulan okuyan da aşk bilmem nesi zanneder! Aman ne umurum!

Geçen mektubumda da bahsettiğim gibi burada süksem müthiş. Yüz ve fizikçe çok değiştim. Ağabeyimle iyi anlaşıyoruz. Medeni bir adam, benimle birlikte karıcığının kendisini aldattığını ve başkasına kaçtığını unuttu bile! Bir ara onunla ve çok zengin uzak bir akrabamızla İstanbul'a geleceğiz, mutlaka sana yazarım, buluşuruz canım.

Gelirken elime sıkıştırdığın kitapların ikisini de okudum dostum, bana sorarsan Honoré de Balzac samimi değil; nedenlerine gelince sana uzun uzun anlatırım. Benim deneyimlerim başka türlü canım!

Aile Çemberi'ne gelince, belki de yalnız ve küskün bir saatimde okuduğum için duygularım çok değişik. Adeta bir girdaba yakalandım ve kendimi bir labirentin ortasında buldum. Zaten belki de ben aslında tam tersini göstermeme karşın çok iradesiz ve zayıfım ve ilerde de bundan çok zarar edebilirim. Döniz Herpen'in ızdırap dolu hayatı bana o kadar cazip göründü ki, bir ara ağabeyim bana ne oldu diye endişelenerek, beni zorla gece lokallere götürdü. Hatta bir seferinde Ferhunde'yle karşılaştık. Yanında o tipsiz sevgilisi vardı.

Kimi vakit bambaşka biri oluyorum. Her an başka bir yaşam düşünüyorum. Bana en çok mutluluk vereni kabul etmemek aptallık olur tabii. İşte bunun hangisi olduğunu bilemiyorum. İşte gene romantikleştim!

Burada Ergin'den sonra yeni bir âşığım oldu. Yaşlıca bir bey ama çok zengindi. Bütün çılgınlıkları yapıp sepetledim moruğu! Galiba benim kadar çabuk değişen ve sürekli elde edemediği şeylerin peşinde koşan, her an birbirinin zıddı olan ve sonunda kendini tanıyamaz olan bir insan dünyada mevcut değildir. Bu neden böyle dostum bilmiyorum.

İstanbul'u çok özledim. Bu kentte insanlar dökülüyor dostum, İstiklâl Caddesi'nden şöyle bir geçiverseydim şimdi; Alipek'te nefis bir bordo kadife görmüştüm; Daryo, Zara, Silvia, Necmi Rıza, Kollaro. Benim için gezin oralarda, vitrinlere bak, ben de yakında geleceğim biricik sevgili dostum.

Gözlerinden öperim.

Sacide

Bu gece mektubunu aldıktan sonra içmem gerek ama önce yazıyorum. Zaten askerlik musibeti kâfi asap bozuyor, sense uzaktasın, bari böyle üzmesen beni. "Ben bir şeye karar vermiş değilim, kendi kendini kışkırtma, ben seni bir dost, arkadaş olarak görüyorum," diyorsun. Sana dünyayı göremeyecek kadar bağlandım, sense nasıl bu kadar katı olabiliyorsun? Ne biçim sevgi bu seninkisi? Sevgi ve inanç birlikte yürür, insan sevdiğine inanır; körü körüne inanır yahut inanmadığını hiç sevmez, sende bu mekanizma nasıl başka türlü işliyor böyle?

Seni seviyorum ve her sevenin hakkı olan sevilmek ihtiyacıyla kıvranıyorum, sense sürekli engeller koyuyorsun araya, sanki beni sevmek bir zül oluyor sana! Bence, zorla sevmemeye çalışıyorsun beni. Bir kadın bu kadar sevildi mi mutlaka sever; sen de beni seveceksin ama seveceksin!

Şu anda uçak biletim elimde ağlıyorum, gelmemi neden istiyorsun öyleyse, bir "dostu" görmek için mi? Düşünüyorum da, iki özlemli âşık gibi kucaklaşacak yerde anlamsız duygularla mı duracaksın karşımda?

Senin özgürlüğüne falan karıştığım yok, sana güvenim sonsuz. Reha'yla da görüşebilirsin Zeki'ye de gidebilirsin, bütün dünyayı da sevebilirsin, bir tek beni sevme! Ah nasıl yaşayacağım ben?

Beni üzmekten zevk mi alıyorsun yoksa? Belki de!.. Öyleyse unutalım her şeyi. Orhan'la Sevim nasıllar? Çömlek boyuyor musun sıkıldıkça, şiir yazıyor musun? Her gün mektebe uğruyor musun gene?

Jalem, seni bütün günahlarınla olduğun gibi seviyorum, elbette istediğini seçmekte özgürsün; ama beni seçmezsen ben ağlarım kaka bebek!

Dilsiz Meee

Jale; sevgili Jale! Yegâne dostum, sevgilim, dostum, dostum!

Mesudum, evet, seviyorum, çok mesudum, bütün çocukluk hayallerimizde özlemini çektiğimiz o aşkla karşılaştım! İnanmayacaksın ama hayallerimin erkeğini buldum!.. Ah; hatıra defterime sonunda dün akşam ne yazdım bak: "Allahım sana çok şükür, beni mesut ettiğin için sana inanacağım artık." Ah! Gülme sakın Jaleciğim, Allaha senin de karşına seveceğin birini çıkarması için dua ettim. Heyecan bir tufan gibi bütün ruhumun etrafında dönüyor, sonra o hafiflemiş rüzgâr olan ruhu olduğu yerden kaldırarak arş-ı âlâya doğru sürüklüyor. Bekir! Düşündükçe evet aynen böyle bir tufan; nefesimi kesen, zihnimi allak bullak edip, saadetten ayaklarımı yerden kesip beni uçuran bir tufan bu aşk denen şey. Dur biraz! Bekleyip kendime gelemezsem hiçbir şey yazamayacağım dostum, dur!..

Her gün telefon ediyor, günde üç defa, beş defa. Bir sesini duyayım dedim, diyor. Telefon ettiği muhallebici demiş ki, oğlum sen bu kızı bir an evvel al da telefon parasından kurtul!.. Ah evet seziyordum ama sana bile yazmadım, çünkü o kadar talihsizim ki ne de olsa bu da olmaz diyordum. Kemal'in bir arkadaşı, arada sırada uğruyor, beni evden alıyor, birlikte yürüyorduk. Çirkin bir yüzün altında, altından bir kalp Jalem! Hastalığım uzamıştı; her akşam hafif bir ateşim çıkıyordu; gündüzlerimi pineklemekle geçiriyordum; bu şehre alışmak imkânsızdı; her şey, her şey beni bedbaht

ediyordu! Oysa şimdi!.. Şimdi beni bir seven ve anlayan var dostum!!! Bu ne demek bilemezsin. Ne ateşim çıkıyor, ne içim sıkılıyor!?! Ah kardeşimi bile, Ümit'i bile seviyor o. O, herkesi seviyor; her şeye kıymet veriyor! İnsan sevgisine inanmamayı kendime o kadar telkin etmişken işte beni bile elde etti. Ablam da seviyor onu. Allahım ne kadar iyi, güzel (evet güzel), akıllı, büyük bir insan o!

Kemal artık bana hiç yazmamaya başlamıştı. Ama şaşırmıyordum, böyle olacağını biliyordum. Jalem üzüldüğümü sanma. Evet şüphesiz ki Kemal'i kaybetmek istemezdim ama bir yandan da öyle iyi biliyordum ki onun beni unutacağını. Bir kere çok kısa bir zamanda pek çok sevdiği ve birçok fedakârlıkları esirgemediği bir başka genç kızı unutarak beni sevmişti. Beni de o kadar kısa bir zamanda unutması normaldi. İkincisi ben Selânikli değilim; ailesinin beni alması çok şüpheliydi (bir mücrimmişim gibi). Üçüncüsü benim annemin de onu istemezliğini ortaya koyarsak işin içinden çıkmak zorlaşıyordu. Öyle asil bir ruhu var ki Bekir'in, Kemal hakkında en ufak bir imada bile bulunmuyor. Belki de Bekir olmasaydı Kemal'den ayrılmak beni muzdarip edebilecekti...

Sanki birbirimiz için doğmuşuz; o da sonbaharı ve yürümeyi seviyor, o da solcu, söylememe lüzum yok benden çok ileri ve dolayısıyla okumayı seviyor! Operaya gidiyoruz, münazaralarda konuşuyor; onu dinlerken bin kat daha çok sevdim, dinleyenlere öyle hâkim ve sempatik ki; çaylara da gidiyoruz, o da dansı çok seviyor! Bu yıl avukat olacak, askere gidecek ve stajdan sonra evleneceğiz. Ne kadar mesut ve ne kadar heyecanlıyım. Çok yorgun olmam gerektiğini biliyorum ama yorulmuyorum! Bir tek endişem var: ya hastalanırsam; o hastalanırsa; ya ben ölürsem; saadeti bu kadar yakınımda tefrik etmişken ya ona bir şey olursa; ya hastalığım ciddi ise! Heyhay! Dostum!

Bizi rapteyleyen bu hissiyat
Daha kaç hafta berdevam olacak?
Bu muhabbet, bu iptila, bu hayat
Yine evvelkiler gibi solacak...

mı?

Jaleciğim, anlaşılan çok meşgulsün gene. Bu kadar uzun aralar verdiğine göre mektuplarına? Belki de şiirlerine kapandın gene. Ben arada bir karalıyorum ama değerli bir şey çıkmıyor. O benden ısrarla şiirlerimi okumamı istiyor ama cesaretim yok dostum. Korkuyorum; ya şiirlerimi beğenmez de benden de soğursa, hayır hayır asla ona okuyamam yazdıklarımı. Zaten artık şiir miir umurumda değil. Aşk her şeyi unutturdu bana. İnsan bu kadar umut doluyken şiir yazamaz Jaleciğim. Şiir ancak bedbahtken, ızdırapla terennüm edilebilen bir şeydir. Nâzım Hikmet bir istisnadır. Ben haddimi bilirim. Sanatı daha doğrusu şiiri terk ediyor, onun yerine aşkı alıyorum dostum! Aşk müthiş bir şey! Korkunç bir şey bile denebilir! Ama inan ki dostlukları asla öldürmüyor. Bilakis seni, Sacide'yi eskisinden çok seviyor ve sizlerin de mesut olmanızı istiyorum.

Seni hiçbir zaman unutmayacak kardeşin. Sizinkilere selam.

Ferhunde

Radyoda Chopin çalıyor, *ballade*. Hatırlıyor musun filmin son sahnesini? Tuşlara damlayan kan beni ne kadar ağlatmıştı. Oysa şimdi ebedi bir saadet şarkısı gibi geliyor bana, hüzün vermiyor artık. Aşk var dostum, aşk var ve her şeyi iyi ediyor aşk, dünyayı güzelleştiriyor. İnsan ruhu ancak aşkla şahikasına kavuşuyor!..

Jale, sevgili ben'im,

İstanbul'daki konuşmalarımızdan, beni çok havai biri olarak tanıdığın anlaşılıyor. Gemideki o seferde, seni henüz tanımadan evvelki hayatımla seni tanıdıktan sonraki o kadar değişik ki bazen ben bile kendimi tanıyamıyorum. Haklısın, "kadınlardan, kızlardan başımı kaşıyacak halim yoktu". Artık o günlerle beni yargılama güzelim. Ben sana âşığım. O günler milattan önceydi. Sana ve belki garibine gidecek ama seninle birlikte Allahıma döndüm. Annem hafizedir Jalem ve ben küçükken bana da Kur'an-ı Kerim'i öğretmiştir. Fakat ben okulda ve gençlik yıllarımda onu bir kenara koyup hayata dalmışımdır. İşte seninle birlikte yeniden imana geldim! Gülme bana sevgilim, beni yavaş yavaş tanıyacaksın ve tanıdıkça bin kez daha çok seveceksin; buna ben de inanıyorum, sen de inan.

Gemideyken o havailiklerime bakarak sana o ilk verdiğim mektubu geri vermiş ve "Pek cüretkârsınız," demiştin. Evet görüyorsun senin onayını aldıktan sonra yapamayacağım şey yoktur. Seni bütün mevcudiyetinle, bütün ruhunla, vücudunla ve her şeyinle sevdiğimi anladın artık.

Jale'ye hayat arkadaşlığımı teklif etsem ve o da kabul etse acaba onu mesut edebilir miyim diye iki gece sabahlara kadar düşündüm ve kararımı verdim.

Bu kararımın her şeyden daha ciddi olduğunu sana şerefimle temin etsem ve Allahın bana bahşettiği bütün imkânları kullanarak vücudumdaki ve kafamdaki bütün enerjiyi senin uğruna sarf edeceğime gene Allahın huzurunda yemin

etsem yetmez mi? Yetmezse sen söyle, ne istersen yapacağım. Önümde sadece bir senelik askerliğim var. Şimdilik aramızda bir söz anlaşması yaptık sayalım. İstanbul'daki formaliteleri bana bırak. Hemen cevabını yaz. Sana düşünmek için 48 saatlik süre veriyorum.

Senin İhsanın

Bana annenden babandan bahsetme Jale. Elbette onların rızasıyla gerdeğe girmek isterim. Allah indinde de doğru olan budur. Ama bana mâni olmaya kalkmasınlar. Kimseyi dinlemem, Allahtan başka kimseyi dinlemem, o da bizden razı; bizi birbirimize lâyık gördü, denk gördü. Ne tahkikatı yapacaklarmış; yapsınlar. Ama bahane çıkarmasınlar.

Ben askerliğimi yapar yapmaz evleneceğiz. Dört yıldır biriktirdiğim para bize ayrı bir ev açmaya yeter. Kimseye muhtaç değiliz. Ben derim ki bizden kimseye söz açma. Aşkımızın arasına müşterek sokma. Kıskanmasınlar bizi, göze gelmeyelim. Doğrusunu istersen arkadaşın Sacide'yi de ağabeyini de hiç gözüm tutmadı ama bir defada insanlar anlaşılmaz; onun için bir şey demiyorum. Şunu bil ki sana orada söylediklerim doğruydu. Bana, "Jale hakkında bir şey konuşmak istiyorum sizinle," dedi, dans ederken. Ben de ayrıca konuşacak bir günüm kalmadığını, ertesi gün yola çıkacağımızı söyledim ve şimdi söyle dedim ama o mırın kırın etti. Masada senin yanında yeniden sorduğumu duydun, o vakit de, yanlış anladınız, ben öyle bir şey istemedim diye numara yaptı. Valla, evet güzel ve çok zeki ama ben ne demek istediğini, neden öyle yaptığını anlamadım. Senin hakkında senden gizli ne söyletirim ki ben adama. Belki de aramızı açmak isterdi. Bilemem, günahını almayayım ama ben sağır da değilim yalancı da; benden randevu istedi.

Sevgilim bu son seferim, dönüşte artık askere gideceğim ve yuvamızı açacağız. Mutlu musun? Bu karar hayırlı bir karar, inan bana. İşi uzatmakta hiçbir yarar yoktu, belki de şer

vardı. Aşkımızı korumak için de hemen evlenmemiz iyi değil mi, yarım benim! Neden mektubunda hiç bahsetmiyorsun evlilikten? Bense bütün satırların gelecek hayatımızla dolu olacağını sanıyordum. Fakülte arkadaşların, sinemalar, tiyatrolar, sergiler, bunların arasında beni çok mu az düşünüyorsun yoksa? Ah kendime hâkim olmalıyım yoksa bir dakika bile duramam senden uzak. Sevgili canım, benim yarım, sarılıyorum sana; kimse, kimse, Allahtan başka kimse ayıramaz bizi. Aşkım, aşkım, aşkım.

Senin İhsanın

YAŞAMIMDA TEK DOST BİLDİĞİM JALE
NE KADAR MUTLU OLDUĞUMU ANLATAMIYORUM
HAKLI BİR MUTLULUK OLAMAZ
BİLİNCİNE YABANCILAŞMIŞ BİLİNCİN MUTLULUĞUNU SAVUNMAK
YAKIŞMAZ BANA
SIĞ OLAN BİREYSEL BİR YETİNME İÇGÜDÜSÜ
RUH ANCAK ÜRETTİĞİYLE DOYUYOR
SON YAZDIKLARIMI GÖSTERMEDİM SANA CUMA GÜNÜ
TEK YANLI DÜŞÜNCEDEN TİKSİNDİĞİMİ UNUTMA
BİR PARÇAMIN BEĞENDİĞİNE
ÖTEKİ KILIÇTAN KESKİN
YAŞAMIN TOZUNA KARIYOR ONLARI
TÖZ
ÜRETME TEKTİR
GÜNEŞ TEKTİR
BİZ TEKİZ
YARGILADIĞINI GÖRMEK İSTEMEM
YARGI İKİYÜZLÜLÜKTÜR
ÖVÜNMEDİR
GERİYE KALAN NE
GECE KUŞLARININ HAVAYA SÜRTÜNMESİNDEN ÇIKAN SES
SEN VE BEN
GÜZEL OLAN NE
YÜRÜYÜŞ MÜ
GÖZLER Mİ
SAÇLARIN DAĞINIKLIĞI MI

BİR ŞEY VAR
SENDE HİÇBİR ŞEYİN YANITI YOK
BAŞTAN BAŞA BİR ARAYIŞSIN SEN
DÜŞÜNCE
DÜŞÜNCE SONSUZLUKTUR
UZUN BİR YÜRÜYÜŞ
RUH ÖLÜYOR
BUHZ
MADDE YOK
CEVHER YİNE CANLANIR
KÖPEĞİ GÜLDÜRMEKTEN
ZAVALLI DENİZ İÇİ YARATIKLARINA KIVRIK İĞNELERLE
HİLE YAPMAKTAN
TOPRAĞA BELİRSİZ MÜHÜRLER VURMAKTAN
ECEL BURUNDAYKEN
ÇOBANA KAHVE İKRAM ETMEK
AYAĞIN BİRİ UÇURUMDA SALLANIRKEN
SEN O KÖŞEDEKİ MASADA YAPAYALNIZ
OMUZLARINI BACAKLARINI SALLAYARAK DÖNÜP DURAN
BİRBİRİNE BAKARAK
AĞIZLARINI OYNATAN İNSANLARIN
DOLDURDUĞU BİR PİSTİN TEPESİNDEKİ
PENCERENİN KIYISINDA
KAPKARA BİR GECENİN
YIRTICI TIRNAKLARINI GEÇİRDİĞİ
BULUTLU
LOŞ
ZEYTUNİ
MOR GİBİ PÂL ŞAFAKTA
AKAN DENİZE OLTASINI TUTAN
İHTİYARA ACIYAN
SONSUZ YÜRÜYÜŞÜN
ZOR OLAN RASTLANTIDIR

KÖTÜ KALDIRIM TAŞLARINDA SEKEREK
BANA GELEN
BİR MAGRİFİN
ARTAKALMIŞ SİLİK KOKUSUNUN ÖRTTÜĞÜ
O ASIL SEN
KUCAKLADIĞIM
MAVİ BİR IŞIK SÜZÜLDÜ DUVARDAN
GÖLGELERİMİZİ BOYADI
İKİŞER TANE
BİRER TANEMİZİ YATIRDIK YATAĞA
ONLAR DALGIN YATSINLAR ÖYLE
KOMADA
BİZ SARILIYORUZ BİRBİRİMİZE
SONSUZLUKTAN GELEN İKİ HUZME GİBİ
O YANITSIZ BÜYÜK ARAYIŞI
BİLE BİLE
MUTLULUK OLAMAYACAĞINI BİLE BİLE
SARILIYORUZ SENİNLE
NE KADAR MUTLU OLDUĞUMU ANLATAMIYORUM
ÖTEKİLER YATAKTA DARGIN
SEVGİLİM.

ZEKİ

Jaleciğim, sonunda sana gelebileceğimi yazıyorum. Ayın 29'unda buradan hareket edeceğiz. 29, 30, 31 gecesi oradayız. Biz doğru Bristol'e iniyoruz. Mutlaka bir şey yap, evden izin al, hiç olmazsa bir gece birlikte olalım. Otelden hemen ara beni. Sana binlerce kitap dolusu havadis var. Beni tanıyamayacaksın, çok değiştim ve kararımı verdim, asla burada kalmayacağım. İngilizce ders almaya başladım. Herhalde Amerika'ya gideceğim. Ah sen de gelebilsen. Bu memleket esir ediyor insanlarını ve ben bir esir olmayacağım.

Lütfen artık Ergin'in lâfını etme. Deli misin, ne görüşmesi? Ben ona selâm bile vermem; sana böyle pis pis dedikodular yapan bir insanla ben bir masaya oturmam bile.

Şu on beş gün içinde yaşayışım bambaşka oldu gene. Sana bir ara telefon ettim ama bulamadım, bütün bunları anlatacaktım. Burada Selim'le olan birlikteliğim dışında kendimi eğlencenin kucağına attım. İlk iş, zengin olduğunu daha önce yazdığım ağabeyimin o arkadaşından ayrılmak olsun diye, bir günlüğüne buralara gelmiş olan Galatasaraylı Abdülrezzak ile seviştim. Bir hafta ortadan yok olduk. Ağabeyime bir not bırakarak senin buraya bir akrabana geldiğini ama birden hastalandığını, birinin beni gelip çağırdığını, telefonsuz olan o evde kalacağımı ve sakın beni merak etmemesini tembih ettim. Ona göre, geldiğimizde bu yalanı sakın ortaya çıkarma. Hoş o da bir şeyler çakıyor ama bilmezliğe geliyor.

Abdülrezzak'tan sonra, Faruk Fenli, ardından Turgut Cenk ve Nusret Bahadır ile yaşadım. Ağabeyimin bir ara bir kadının evine göçmesini fırsat bilerek bu kez üç ayrı adamla bütün bar, pavyon, gazino ne varsa dolaştım. Çok pis, kirli zevkler tattım. Ama boşuna değildi, şimdi geleceğimi garanti etmiş durumdayım.

Anneme ve kardeşime bırakacak param oldu, kendim de Amerikalı bir mühendisle evleneceğim ve oraya gideceğim. Okuyacağım ve yazacağım dostum. Selim'i seviyorum ama onunla olamam. Daha önce bahsettiğim şu İtalya meselesini izah edeyim. Hakikaten hani sana bahsettiğim ev sahibinin şilebiyle ertesi sabah kaçacakken, hareketin bir günlük gecikmesi bütün durumu değiştirdi. Benim çabuk karar değiştirdiğimi bilirsin. Mesele bu.

Burada bir gün senin İhsan'a rastladım. Lüks bir lokantaya çağırdı beni, gittik, votka içtik ve seni konuştuk. Gelince her şeyi daha etraflıca konuşmak üzere seni Allaha değil de sana ısmarlarım canım dostum, sabırsızlıkla kucaklıyorum. Mutlaka birlikte olmamızı sağla.

Senin Sacide

Sevgilim, 24.00 vardiyasındayım. Senden beri vardiyalar iç sıkıcı değil artık. Rotam sensin sevgilim, ufkumun keşişlemesi, karayeli sensin, kokolyası sensin yavrum. Sen sirenimsin. Bazen gönderde bayrağım olup salınıyorsun nazlı, bazen de çırpınıp duruyorsun kıpkızıl. O acayip fikirlerine bile alışmaya başladım. Çocuksun ama çocuksun! Seninle o fikirleri münakaşa edecek zamanımız olmadı henüz sevgilim, söylediklerini anımsıyorum zaman zaman. Dünyanın en tatlı kızılı sen olmalısın. Ben ki nefret ederim o fikirlerden, aldırmıyorum senden dinlerken. Jalem biz birbirimizi seviyoruz ya, aşkımız önüme çıkarmak istediğin engelleri siler süpürür; "Kaygılanıyorum," deme, senle ben varız, senle ben; biz varız gerisi fasarya, gerisi safra yavrum safra, atıveririz tekneden uçar gideriz birlikte.

Sen beni düşün, bizi düşün hep. Uykunun içinde de dışında da bizi düşün. Sana her dakika vardiyada uykuda, uyanıkken hep aşkımı gönderiyorum, alıyorsun değil mi? Evimizi düşün. İçinde seni kollarıma alıp sıkacağımı, canını acıtacağımı, seveceğimi, bugüne kadar hiç mi hiç tatmadığın hazları düşün. Utanma gene, bana alış güzelim, aramızda ayıp yok, "açık saçık" yok, aşk var. Sana bugüne kadar aşk olarak öğretilenlerin hepsi yalan, bizimkinin yanında müsvedde bile değil. Gerçek aşkı kimseden duymadın, kimseden öğrenmedin. Tertemiz geliyorsun bana. Yaşamadıklarını sana öğretmemi istiyorsun. Gerçek aşkı ben de kimseye karşı duymadım bugüne kadar. Onu bana ilkin Allahım, sonra sen ilham ediyorsunuz, benim aşkım kimselerinkine benzemeye-

cek. Öyle ki Allah sana bensiz yaşayamayacağını, bensiz bomboş, zapzavallı olunacağını idrak ettirecek, nasıl ki bana da sensiz bir dünyada yaşayamayacağımı tefrik ettirdi!

Evet bir Mecnun'um ben ama Leylâma kavuşamadığımdan değil, kavuştuğum için Mecnun'um. Kavuşmamak yok bizim kitabımızda sevgilim, aşkımız kavuşmaktan doğdu, kavuşmakla yaşayacak. Bana doyamayacaksın, sana doyamayacağım, birbirimizin koynunda boğulacağız ama yok olmayacağız Jalem; birbirimizin denizinde boğulacağız ama indiğimiz o denizin dibinde, o bambaşka dünyada ölmeden sarmaş dolaş yaşayacağız. Allah bize ebedi hayatı sundu biliyor musun? Ölümsüzüz biz! Seni sarıyorum denizkızım benim, bayrağım benim, poyrazım, martım, Kutupyıldızım, ne kadar mesut edeceksin bizi Allahım!

Senin İhsanın

Güzelim benim, meleğim,

Allaha her an hamdediyorum; bilhassa yatmadan önce, zalim ve cahil kulları arasından birini, beni seçip seni nasip ettiğine bin şükür; sen de et. Ben günahkârı mağfiretine lâyık görüp, dualarımı kabul eden, seni bana beni sana sevdiren Allahıma bin şükür! Sen de et! Benim her azamı sapasağlam sana, senin her azanı sapasağlam bana vaat eden yüce Rabbime bin şükür! Sen de et! Sedefli baldırlarını, yay bacaklarını, ebruli kalçalarını, katmerli laleni, ortanca karnını, kasımpatı göğüslerini, afacan ellerini, yosunlu koltukaltlarını, ibrişim sağanaklı saçlarını, kadife dökümlü tenini, göklerden, sulardan ve yerlerden çağıldayan gözlerini yaratan ve o habersiz ruhuna beni sokan Allahıma bin şükür! Sen de et!

Onların değeri bana ayan oldu Jalem, yarı ben'im; onların hakkını vereceğim ve senden başkasını bana, benden başkasını sana haram bileceğim. Aşkımızı ikimiz için de ben koruyacağım. Benim sert göğsümün, esmer dudaklarımın, gece mavisi derimin, hoyrat ellerimin ve gazaplı erkekliğimin sahibi güzeller güzeli ben'im! Bu dünyada birbirimizden ölesiye zevkler alacağımızı, tohumumdan hazla çocuklar doğuracağını, onları birbirimizi sevdiğimiz kadar seveceğimizi, birbirimize ikiyüzlülük etmeyip ortak koşmayacağımızı müjdeleyen Allahıma bin şükür! Sen de et!

Ya senin şu yeryüzünde olduğunu bilmeden yaşasaydım ve senin yerine koyup bir başka kadınla birleşse ve sana ihanet etse idim? Ya sen, beni tanımadan bir başka erkekle bir-

leşsen ve bana ihanet etmiş olsaydın? Dördümüzü de dünyada iken çılgın alevli bir cehennem azabından kurtaran Allahıma bin şükür! Sen de et! De ki, bilinmeyeni bilen, görülmeyeni gören Rabbime ant olsun ki onun ilminin dışında hiçbir şey vaki değildir. De benim güzel ben'im!

Dün gece yarısı uykumdan uyanıp, seni kamaramda ilk öptüğüm o günü hatırladım. Karşı koymalarını savıp seni adeta zorla öptüm; gerçi sen de beni istiyordun ve o gün ikimiz de birbirimizin kaderi olduğumuzu anladık: sen benden, ben senden kopamadık. Ama gece yarısı kararımı verdim. Nikâhlanıp vuslat yatağımıza girmeden önce bir daha el sürmeyeceğim sana ki Allahım, nasibine hürmet ettiğim Rabbime saygısızlık etmediğime, onun kanununa baş eğdiğime şahit olsun ve benden mağfiretini esirgemesin. Hayır Jalem, aşkımızı zamanından önce bölmeyeceğim, hiçbir iğvaya kapılmayacak ve erken zevkin bencilliğiyle onu harcamayacağım. Zira senin de benim de bundan böyle başka birini düşünmek, hele sevmek elimizden gelmez; öyle bir şeyi kafanın ucundan bile geçirirsen Allaha karşı yalan uyduruyorsun demektir, iblise uydun, O'nu inkâr ettin demektir ki gelecek hayatın ne yapsan boştur, bensizlik seni yakıp kül edecektir ve Allahın gazabı yavaş yavaş her gününe birikecek, seni yakacaktır. Çünkü Allah inkârcıların şefaatçısı olamaz Jaleem, yarı ben'im!..

Hayır senden gelecek bir ihanetten korkmuyorum ama şeytana uymak da biz kullarına vergi değil midir? Zaman zaman öyle garip bir korku yüreğimi dağlar ki yatağımdan fırlayıp başucumdaki Kur'an-ı Kerim'e sarılır, yüreğimi yatıştırana kadar okur, okur, okurum.

Ah Jalem, gemide seni tanıyana kadar neredeydim? Taa son günlere kadar nasıl görmedik birbirimizi; neredeyse görüşmeden tanışmadan dönüp gidecektin. İlkin gemideki öteki yolculardan biri olarak bakmıştım sana. Hatta anne-

ni atlatıp Trieste'de o ufak kahvede buluştuğumuzda bile kafam karmakarışıktı. Bin şükür sonunda, onca konuşmalar, tartışmalar, kavgalar, darılmalar, mektuplaşmalar ve sonunda birbirimizin olduk; en has duygularımızla, dünyanın en inanılmaz mutluluğuyla dolu bir hayatı yaşayacak, bir tek olacağız. Çift değil, biz bir tek olacağız sevgilim. Allah bu birleşmeyi istedi, onu kutsadı! O kadar mutlu olacağız ki yarı ben'im; Allah bizi öldürmeyecek; O'nu anladığımız ve emrini doğrulukla yerine getirdiğimiz için bizi takdis edecek ve ölümsüz kılacak. Kıyamete dek dillerden düşmeyecek efsanemiz.

Beni ne kadar çok seviyorsun değil mi Jalem! Tıpkı benim seni sevdiğim gibi!.. Bu gerçeği bana yazmaktan çekinme. Her mektubunda bana beni sevdiğini yaz, her görüşünde bunu söyle; dilin aşkımız ve sevgimizle dolsun ki Allah bizden her an memnun kalsın. Ben her an içimden ve dışımdan seni sevdiğimi söyleyerek, senin adınla Allahıma zikrediyorum; sen de öyle yap.

İhsan

Sevgili ben'im,

Gene Trieste'ye yaklaşıyoruz. Kalbim delice çırpınıyor. Burası benim Kâbem oldu Jalem. Gemi yanaştıktan sonra çıkıp orayı ziyaret edeceğim. Ne olur hakkımda öyle şeyler düşünme yavrum; ben öyle değiştim ki senin iki ay önce tanıdığın adam ben değilim şimdi. O sözlerin hem beni sevdiğini gösteriyor ve zevkle ürpertiyor beni, hem de aşkımıza şüphe düşecek diye ödüm kopuyor. Evet dediğin gibi, her an bir sürü kızla ve kadınla iç içeyim, elimde bütün fırsatlar mevcut ama ben senin Mecnunun değil miyim Jalem?

Ben, çırılçıplak bir derya Kleopatra'yla yalnız kalsam bile gözüm senden başkasını görür mü?.. Senden başkasına gözlerim kör, ellerim taş, dudaklarım buzdur. Haram bana başka kadınlar Jalem, benim samimiyetime inan, yalan söylemiyorum, ben sana olduğu kadar Allaha da sözlüyüm, artık ikinizi ayırmıyorum ki. Beni tanı küçük karıcığım, sen bensin; ben kendime de kıyarım sana ihanet edersem. Allah bize bizden başkasını göstermesin sevgilim, ben her saniye nasıl seni düşünüyorsam sen de her saniye beni düşün, bizi, tek parça olan bizi düşün. Seni önce Allaha, sonra bize emanet ediyorum.

Şimdi kaptan köşküne çıkmam ve gemiyi hazırlamam gerek ve bu limandan senden gelecek olan mektubu alacağım; içim içime sığmıyor sevgilim.

Senin İhsanın

Gene yalnızlık başladı işte. Ankara Palas Oteli'nin 28 numaralı odasında fareli çilemi dolduruyorum. Halbuki daha bu sabah elin elime, dizin dizime değiyordu. Karşımda benimle alay etmek için bile olsa cıvıl cıvıl gülüyordun. Çok zalimsin Jalem, "Sen hep uzakta kal da mektup yaz, yan yana gelince ağzın hiç açılmıyor, gerçekten dilsiz olduğunu sanıyorum bazen!" dedin bana, beni kırdığının farkına bile varmıyorsun değil mi, kaka bebek!

Ama biliyor musun ne dersen de, bu sefer seni görüşüm rahatlattı beni; senin de beni biraz olsun beğendiğine inanıyorum, hatta evlenmeyi düşünsen gene beni seçeceğini sanıyorum. Bırak hayır demeyi, bırak yalan da olsa öyle düşüneyim biraz ne olur!

Jalem, bana her geçen gün bir ay gibi geliyor, ne olacak şimdi? Ben sana boş bir kâğıt alıp dolduracağım, sen bana boş bir kâğıt alıp dolduracaksın, geçmez böyle günler geçmez, neden böyle olsun yani neden? Bari bir piyanom olsaydı, başından kalkmazdım hiç. Nota yerine mektup kâğıdı kor, hem çalar hem de mektup yazardım sana.

Jalem sen çok iyi, çok dürüst bir insansın, sevilmek senin hakkın, seni tanıdığım için öyle mutluyum ki, dünyada iyi rastlantılar da oluyor kimi vakit. İnşallah sen de beni tanıdıkça seveceksin. Şimdi gidip bu mektubu postaya vereyim, sabahtan beri özledim seni evlât evlât evlât.

Ahmet

Jalem, sevgilim, neredesin?

Trieste'deyiz, mektubun yok, deli oldum. Seni telefonla aradım ama çıkaramadım. Nasıl olur? Yarın gene arayacağım. Bilmem nasıl bir terslik oldu da mektup kayboldu? Marsilya'da alırım belki ikisini de. Sevgilim mektuplarının değerinin sonsuz olduğunu söylemem gerekir mi? Onların her ikimizin de ızdırap veya sevinçle dolu tatlı ve acı günlerimizin geride kalan yegâne izleri olduğunu unutma.

Allahımın bana sabır vermesine dua ediyorum; bir gün, bir hafta değil bir saat nasıl dayanacağım bilemiyorum! Sevgilim hasta değilsin değil mi? Sana bu satırları yazarken kalbimden gelen gözyaşlarımı zorlukla zapt ediyorum. Ben aşkın, ızdırabın ne olduğunu da seni tanıdıktan sonra anladım sevgilim. Allahın seni bana bağışlaması için bütün gece ve gündüzlerimde mektubunu alana kadar dua edeceğim.

İhsanın

Senden gene böyle bir alaylı mektup alacağımı biliyordum Jale. Ama olsun, ben dostuma ruhumu bütün çıplaklığıyla anlattım. Gene de anlatacağım. Saadetimi de bahtsızlığımı da sizlerle paylaşmak isterim, başka kimsem var mı? Seni anlıyorum, bir gün sen de böyle itimat edebileceğin bir insana rastlayınca beni anlayacaksın. Mektubunda, "Kahrolası Türkçeci, Haşim ve Cenap'la bütün kızların canına okudu. Anlaşıldı senden bir komünist çıkmayacak. Aşk maşk diye hep yan çiziyorsun (engelmiş gibi), ama olsun hiç olmazsa dürüst bir dost kalıyorsun ya!" demişsin.

Bu satırları bir başkası yazsa bir daha yüzüne bakmazdım, ama senin ne kadar müspet bir maksatla konuştuğunu biliyorum. Gene de dostum bu satırların altında bir kendini beğenmişlik yatmıyor mu? Bana haksızlık etmişsin. Nâzım'ı ben de senin kadar severim ama bu Haşim ve Cenap'ı sevmeme de engel değil. Ruhum onlarla çok anlaşıyor ne yapayım. Sonra hatırlarsan, *Hayali Sosyalizm İlmi Sosyalizm*'i sana veren benim. Kemal'den alıp "defter"i de sana ben vermedim miydi? Bilmen lâzım, icabında bir adaletsizliğe karşı ben de onların yanında saf tutarım. Bunları ne çabuk unuttun Jaleciğim? Hafıza-i beşer nisyan ile dolu sahiden. Ama sana gene de darılmayacağım dostum, o kadar seviyor ve seviliyorum ki kızgınlık, kırgınlık hiç mi hiç barınmıyor içimde. Yalnız inkâr edemeyeceğim bir şey var, eğer kabahatse: benim ruhum, hatta senin de ruhun, bizlerin ruhu, şimdi alay ettiğin o hayallerle, o hüzünlü hissiyata ram olarak yetişti. Doku-

zuncu sınıfta *Ölmüş Bir Kadının Evrakı Metrukesi*'ni okuduğumuzda ağlamaktan gözlerimizin nasıl şiştiğini hatırlıyor musun? Kerime Nadir'i, Server Bedi'yi, Güzide Sabri'yi annelerimizden gizli gizli geceleri nasıl okuduk. Onları şimdi bir çırpıda silebilir miyiz içimizden? Hiç mi tesirinde, nüfuzunda kalmadık? Ah dostum, benim ruh ve duygu hayatımı, yaralı gönlümü Serveti Fünuncular sarıyorsa ve ben onlarda kendimi, insan ruhunun çilelerini buluyorsam, nasıl kendime ihanet edercesine inkâra sapar, Haşim'i sevmediğimi söyleyebilirim?

Hem herkes senin gibi düşünebilir mi? Senin gibi olabilir mi? Sen sağlıklısın, hareketlisin, canlısın. Benim gibi ikide birde ateşin yükselip hayattan elini ayağını çekmen icap etmiyor. Zafiyet olmasaydım bile aynen senin gibi düşünemezdim. Sen sevgili dostum adeta duygularını saklıyor, aklını duyguların önüne ağdan bir duvar gibi geriyorsun, sen sanki gururunu duygularının önüne bir dağ gibi yığıyorsun, sen sanki üzülmemek için sevmiyorsun yahut da içinden sevdiğin halde göstermiyorsun. Bence Tahir'e yaptığın buydu. Nejat'a yaptığın buydu, şimdi İhsan'a yapmakta olduğunun aynı şey olmamasını dilerim. Karşındaki erkekte sadece sen olasın istiyorsun, ya o seni bırakırsa korkusundan sen onu ufacık bir emarede bırakıveriyorsun. O yüzden adın "Kalpsiz Jale"ye çıktı değil mi? Bunları seninle binlerce defa konuşmuştuk biliyorsun, sen de inkâr etmemiştin. Yok dostum ben seni çok iyi tanıyorum ve yanılmıyorum; senin müthiş bir gururun var! Sınıfta da âciz, zavallı kızlardan yana çıkman o gururun değil miydi? Yanlış anlama, kötü bir gurur değil bu; daha çok insanlık gururuyla oynanmasına engel olmaya kalkan himaye edici bir gurur! Bu duygu bende de aynen mevcut zaten, bu sebeple seninle o kadar anlaşmıyor muyuz? Sacide'yi de tutmamızın, savunmamızın nedeni sessizliği, yoksulluğu, öteki kızlarca dış-

lanması değil miydi? Evet belki de senin solculuğunun özü, cevheri burada dostum!.. Hep söylersin ya, kimse kimseden daha temiz değildir diye!.. Fikrimce; sen her ne kadar içinden Haşimci isen de, onu saklıyor ve belki de Cenap'ı olsun, Haşim'i olsun, insanın zayıf, âciz yanlarını dile getirdikleri için daha çok Nâzım'a kayıyorsun! Çünkü dostum insanların zayıf mahlûklar oluşu seni üzüyor, gururunu rencide ediyor. Onun için bana yazdığın alaylarda bile beni yüceltmek isteyen maksadının gizli olduğunu biliyorum.

Ah sevgili dostum, bir gün acaba kendimiz ve insanlar için kurduğumuz hayaller, lâyık gördüğümüz saadetler vuku bulacak mı? Âşık olmak başka insanlar için beslediğim iyi duyguları, has temennileri öldürdü sanma. Ama aşk ızdıraplarımı çok hafifletti ve etrafa daha soğukkanlı bakmamı sağladı. O açıdan senin de âşık olduğunu, mutlu olduğunu görmeyi ne kadar istiyorum bilemezsin. Şu anda bu korkunç şehirde bulunmak bile bana fazla koymuyor. Bekir'le olduktan sonra galiba daha kötü şartlarda da mesut olabilirim. Beni öyle dolduruyor ve her an öyle çok şey veriyor ki, anlatmam mümkün değil. Ve aramızdaki cismani bir aşk da sayılmaz. Gerçi öpüşüyoruz, sarılıyoruz, el ele kırlarda dolaşıp duruyoruz, ama sevgimiz sanki semavi bir şey; bir ışık gibi şeffaf ve berrak. Hayır, gene alay ediyorsun biliyorum, öpüşünce çok zevk alıyorum, şimdiye kadar olanlardan çok farklı, merak etme büsbütün cismaniyetten uzağız demek istemiyorum. Bilakis dostum, onun öpüşleri beni zevkten kıvrandırıyor. Ama daha ileri gitmiyoruz. Hele Kemal'le mukayese edersek. Şimdi anlıyorum ki Kemal ile ben iki kutup kadar zıttık. Ben ne kadar hayalperest ve romantiksem, o, o kadar maddeci ve ne bileyim realistti. Hatırlıyorum da, Caddebostan'da iskelede bir akşam el ele mehtabı seyrederken bana yeni imzalanan Atlantik Paktı'ndan söz açmıştı. Olacak şey miy-

di allahaşkına? Neyse dostum, beni ihmal etme, sık sık yaz. Bekir seni çok merak ediyor, senden o kadar bahsettim ki görüşünce sen de onu seveceksin, hatta benden çok anlaşacağını tahmin ediyorum kafaca. Ve eminim onu görünce yanlış bir iş yapmadığımı anlayacaksın Jaleciğim.

Ne olur dostum, şu mektubumu okuyunca hemen yırt at, sizinkiler görmesin, sonra benimle görüştürmezler. Hasretle öperim canım dost.

Senin Ferhunde

Gene yok!

Yok, yokluk, yoksun!

Telefonda da yoksun.

Seni üzen ben miyim?

Benden vaz mı geçtin?

Düşünemem düşünemem, iftira!

Hasta mısın Jale?

Akşam alacakaranlıkta beni çağırdın! Allahım bize yardım et.

Alacakaranlık, su, kanatlar, kuşlar. Ben ortasında öyle ayakta, gözlerim dikili suya...

Su, su ayaklarıma doğru yürüyor, akıyor akıyor, sana doğru, yaşadığın şehrin kıyısına.

Dualar

Adak

Yarın, inanılmaz bir bekleyiş.

Mektup, terk edilmiş çocuk, ama bu sadece bir bekleyiş unutma, dolu bir bekleyiş, bir rüya: bir arenaya giriyorum, denizci üniformasıyla, boğayla göz göze.

Yok yok yok.

Allahın hükmüne döneceğim,

bensiz yaşayacak mı

Jale, ya yarın da yoksan? Deliririm. Ama biliyorum seviyoruz biz.

İhsanın

Jalem, eğlen bakalım eğlen insanlarla! Bana ne ilân-ı aşk var, ne de evlenme teklif eden. Neden bu kadar çok insan var çevrende sanki? Sürekli yanı sıra dolaşmalarının suçunu -gene de söylerim- sende buluyorum. İstemeden, bilmeden umut veriyorsun onlara. Erkekleri tanımıyorsun bir de; öyle arkadaşlık falan anlamaz onlar. Bana bakma sen, benim meslek arkadaşlarım, müziksever arkadaşlarım, ahbaplarım kızlı erkekli olmuştur, ama hiçbirine ilân-ı aşk etmemişimdir. Seni eleştirdiğimi sanma, sen olduğun gibi kabulümsün Jale. Bu durumu ben senin insanlara olan aşırı düşkünlüğünden ya da insanlığından, insanlık zaafından biliyorum. Ancak o hocan işi azıtacağa benziyor, biraz dikkatli ol derim. Tabii gene de her şeyi sen kendi bildiğin gibi yap, benimkisi bir takılma.

Pazartesi binbaşı beni çağırtmış, harıl harıl aramış bulamamışlar. Bu sabah gittim, "Seni aradım bulamadım," dedi. Ben de yüzüne hayretle baktım ve "Nasıl olur, buradaydım," dedim. Yuttu. Şu askerlerin kafa biçimi yok mu, hepsi birbirinin eşidir, babam da içlerinde olduğu halde biliyorum, bu

üniformayı giyenin ne düşüncede bir adam olduğunu ezbere söylerim sana.

Bugün bir pansiyon baktım, beğenmedim, sessiz sedasız bir yer, ama sobası yok. Bir arkadaş bir simsar tanıştırdı, ona söyledim, piyanolu pansiyon arayacak, bulunabilirmiş. Dün gece İsmet'in dayısı ile tanıştık, yemek yedik evlerinde, hoş ve rahat insanlar. Çeşit çeşit otlardan, zeytinyağlı bir yemek vardı, harikaydı!

Sesini duyunca öyle rahatlıyorum ki Jalem, şimdi odadaki eşyaları bile sarılıp öpmek geliyor içimden. Her gece yatmadan bütün bana yazdığın mektupları çıkarıp okuyorum, öpüp kokluyorum, çok deliyim değil mi, ne yapayım seviyorum işte seviyoruuum! Sen de beni sev, kaka bebek iyi şeyler yaz bana, evlât evlât evlât!

Dilsiz Meee

Jalem,

Bugün buradan bir telgraf çektim sana geliyorum diye.

Hayır dayanamayacağım. Senden hiçbir haber almadan yaşayamam. Süvariye söyledim, yarın gemiyi terk ediyorum. Bağırdı çağırdı. Bu durum belki geleceğimi, mesleki hayatımı da tehlikeye sokuyor, ama vız gelir. Bu kadar susmandan belli ki çok önemli bir şey var. Hayır, beni unuttuğunu asla düşünmüyorum sevgilim. Biz birbirimizden ayrılamayız. Ancak ölüm, yani Allah ayırır bizi. O halde ben geleceğim ve gözümle görmeden, seninle konuşmadan hiçbir şey düşünmeyeceğim, sadece sadece dua ediyorum sevgilim ikimiz adına. İkimiz adına, Allahımın adına, dünyanın adına dualar ediyorum. Çünkü biz ayrılırsak ne sen ne ben mutlu oluruz; dünya bu mutsuzluğun acısıyla ağlar ve insanlar onun ecrini öder. Bizi, bizim aşkımızı inkâr eden, Allahı inkâr ediyor demektir. Kötülüktür bu. Allah hak ve batıl için der ki: "İnkâr eden; doğruyu inkâr eden beni eder, onlar köpük gibidir, uçup gider, doğru olan yerde kalır. Hesapları kötü olanın varacakları yer cehennemdir ve ne kötü konaktır."

Rabbim seni bana bağışlasın.

Senin İhsanın

YARIN DİŞLERİMİ ÇEKECEKLER
TARİHİN BU KADAR GADDAR OLUŞUNA
BAŞKALDIRIYORUM
SON OLARAK
REHA'YLA SEN GELMİŞTİNİZ
SEVİŞEN İKİ KOCA ÖRÜMCEK
GÖLGESİ YAPIŞTI DUVARA
CAMDA ÖĞLE SONRASI TURUNCU
TARİHİN BİLİNCİ OLMADIĞI İÇİN
BEKLEMESİ KOLAYDIR
BİZ NEDEN BU BOKTAN TOPLUMU
ÇÖKERTEMEDİK
NE SABIRLI BİR BEKLEYİŞ
SENCE GERÇEKTEN KALKACAK MI
KİLİSELER
HAVRALAR
TILSIMLAR
CAMİLER
MUSKALAR
HAKLI TOPLUM KURULDUKTAN SONRA
TAPINMALAR
NEDEN GELMEDİN
İNSAN İNSANI KANDIRMAYACAK MI GERÇEKTEN
ANNEM İKİ GÜNDÜR BAŞUCUMDA
BOŞUNA
YARIN BÜTÜN DİŞLERİMİ ÇEKECEKLER
ELMALARI YİYORUM BUGÜN

YAN DUVARA BAKARAK
NE ZOR BEKLEYİŞ
SUSMAMIZIN GÖLGELERİ
NE GÜZEL YÜZERDİ
ORADA
ALLAH AŞK TARİH
SENİN YANINA
ALDATAN
TARİH BİLİNCİ
ACI ÇEKİŞİ
ACI ÇEKMEDEN SEYREDEN
DONMUŞ VE MÜTHİŞ BİR BEKLEYİŞTİR
DUYGUSUZ BİLİNÇ
ARKA PENCEREDEN GELEBİLİRDİN
ANNEMİN ÇITI ÇIKMAZ
HAKLI TOPLUM...

ZEKİ

SOĞUK ÇOK
BUZ GİBİ
BEŞ GÜNDÜR
TELEFON FİŞİ ÇEKİLMİŞ
NEDEN
REHA'DAN MEKTUP GELDİ
SENDEN HİÇ SÖZ ETMİYOR
FİŞ ÇEKİLMİŞ
VAR OLMA TEHLİKESİ BU
KENDİNDE KARŞITLAR
KEL ŞARKICIYI VERMİŞTİN BANA
BENİ SİLMEYE HAZIR MISIN
BEN DE HAZIRIM
DEBİDEBE BU
ÇOK SOĞUK
SENİ DÜNYAYLA PAYLAŞMAK İSTEMİYORUM
AZİZ DOSTUM DEMENİ
ÖZLEDİM
BİR AKŞAM SAATİNİ
SENİNLE BİRLİKTE GEÇİRMEK
KORKUYOR MUSUN YOKSA
KORKUN GÖZ KAMAŞTIRICI OLMALI
KURBAN TÖRENİ
TOPLULUĞUN RUHUNU TEŞHİR EDEN
MALIYA
İKİ MİNARE ARASINA GERİYORDUK GEÇEN AKŞAM
BİR POLİS ARABASI

İÇİNDEN
JAMES DEAN ÇIKTI
MAVİ BİR IŞIKLA TARADI BİZİ
MAHYAYA
YAZILDI
KÜLTÜRÜMÜZÜ ARIYORUZ
BEN BIRAKTIM UCUNU
SEN BAĞIRIYORDUN
SIKI TUT BIRAKMA BIRAKMA
ÇARŞAMBA GÜNÜ ÇOK YAŞLANDIM
DEHŞETLE GÖRDÜM
MİNAREDEN DÜŞÜŞÜNÜ
BEN DE ATTIM KENDİMİ DÜŞMEDİM AMA
CHAGALL

ZEKİ

Jale hanım,

Zorla yazıyorum. Artık yabancı kalmayı yazgı bilen bir insan oldum, benden korkmayın. Ne ben hovarda Rubirosa'yım ne de siz Zsa Zsa Gabor'sunuz! Zaten ne kadar sersem ve dağınık bir dimağa sahibim ki size ne yazacağımı da bilmiyorum.

Evine uğradığımda annenin bana bıraktığını söylediği mektubun önümde açık duruyor. Onu yüz kere okudum ama hâlâ bir şey anlamış değilim. Haklılık haksızlık tartışmasına da girecek değilim. Zorla aşk olmaz Jale hanım, bunu bilirim ben, sizden de artık hiçbir şey istemiyorum. Ancak bu yazdıklarının benden ne kadar uzak olduğunu söylemek zorundayım. Sevincim, umudum, çok kısa ömürlü oldu. Senin sevgine lâyık olmak için kendi kendime verdiğim sözlere gülüyorum biraz. Düş parçalanması değil, gerçeğin inkâr edilmesi!

Eğer siz de Jale hanım, bugünkü şu en namusluları bile az çok kaşarlanmış kızlardan biri olsaydınız bütün bunları yazmaya hiç gerek görmezdim. Biten bitmiş, olan olmuş, ama biliyorsunuz, hakkınızda hiçbir soruşturmaya gerek görmeyecek kadar da tanıyorum sizi. Onun için, bilmem kimin meyhanesinde bilmem kimlerle içmene, tıbbiyeden, hukuktan, mühendislikten it kopuklarla danslara, çaylara gitmene rağmen, sen gene de benim bildiğim Jalemsin, beni sevdiğini kulağıma fısıldayan kız!

Seni bana göstermediler Jale, biliyorum içerideydin ama saklandın! Ankara'ya gitti dediler, okulu bıraktı dediler. Za-

ten bozuk olan hissiyatım ve kırılan onurumla seni bir daha arayacak değilim Jale. Ama hâlâ seviyoruz birbirimizi!

Seni benden soğuttular Jale, sen de etki altında kaldın. Sağlam söz verdikten sonra Allahın ahdını bozanlar ve Allahın birleştirilmesini emrettiğini ayıranlar iflah etmez. Etmeyecekler ve sağ kalırsak birbirimizi tekrar göreceğiz, ne kadar bedbaht olacağımızı konuşmayı Allahım nasip edecek bize biliyorum. Çünkü sen ne kadar "Çocukça ve uygun olmayan bir kapılma idi" desen de, senin de beni delice sevdiğini biliyorum Jale? Bir başkasını asla böyle sevemeyeceksin biliyorum!

Yavaş yavaş belki zamanla kalbimden çıkacaksın. Her şeye rağmen bir gün seni bana sorarlarsa, tanıdığım en güzel, en nefis, en temiz bir kız olduğunu, ona lâyık birini tanımadığımı söyleyeceğime yemin ederim. Belki bir bakıma ben de sana lâyık değilim ama Jalem bu beni sevmene engel olmadı. Biz birbirimize âşık olarak ayrılıyoruz Jale!

Görüyorsun resmi bir şekilde başladığım mektubu resmi bir şekilde bitiremeyecek kadar âcizim, bunun da kusuruna bakma. Aklımdan artık iki yabancı olduğumuzu çıkarmadan yazmaya gayret ediyorum.

Sana bunları bana dönesin diye gizli bir ümide kapılarak da yazabilirdim. Çünkü inanılmaz bir ayrılık bu, ama hayır; bu kadar kırıldıktan sonra bu kırgınlığı içimde taşıyarak tekrar eskisi gibi olunamayacağını ben de biliyorum. Sadece çok kısa bir zamanda ama bin seneyi dolduracak bir yoğun aşkla sevdik biz. O en uzun kısalıktaki zaman içinde yaşanan ve şimdi bir düş gibi gelen bahtsız maceranın sonunda beni, o ayrıldığımız fikirlerin müstesna, tam manâsıyla kazandığını bilmeni ve bundan gelecekte de bir an için kuşkuya düşmemeni istiyorum. Benim aşkım riyasızdı Jale. İşin tuhafı, sen ne dersen de seninkinin de riyasızlığına bütün kalbimle inanıyorum ben!

O ayrıldığımız fikirlerine gelince. Bizim ayrılmamıza onlar da sebep değil ki Jale! O fikirleri kabul etmem kendi vatanımı, kanımı, kendi benliğimi inkâr etmek demek olurdu ve sen de benden böyle bir yalana sığınmamı hiçbir zaman bekleyemezdin! Beklemedin de! Nasıl senin şiirlerini anlamadığımı ve beğenemediğimi söylerken yalansızsam, o konuda da yalansızdım. Ve zamanla aşkımızın önünde şiirin de siyasetin de yanıp kül olacağına, geriye sadece sevişmemizin, başka hiçbir şeyi aratmayan o birlikteliğimizin kalacağına inanmamış mıydık Jalem? Öyleyse telefonda bana farklı dünya görüşlerimizi öne sürerken samimi olamazdın değil mi?

Jale, Kore'de komünist Çinlilerin, içinde Türkler de olan binlerce insanı nasıl işkenceyle öldürdüklerini bilerek komünizme amenna demek mümkün müydü? İnsanları uçları sivriltilmiş bambu sopalarla delik deşik ederek, yakarak, elleri bağlı Birleşmiş Milletler askerlerine arkadan saldırarak, canlı talim askeri durumuna getirerek öldürmeyi nasıl kabullenebiliriz? Sen bana, "Onların taa Kore'de işi ne? Buraya Çinli ya da Birleşmiş Milletler gelse aynı şeyi sen onlara yapmaz mıydın?" derken belki haklıydın, belki de değildin! Dünyanın adaletli bir biçimde idare edilmesine kadar aşkımızı bekletmek mi gerekecekti? Siyaset bin kere değişebilir biz yaşarken; bakarsın yarın bu iki düşman dost olur, o zaman bize yazık olmaz mı Jalem? Biz birbirimizi severek ayrılıyoruz Jalem!

Şimdilik kazandığım paraları, yuva için biriktirdiklerimi Beyoğlu'nda yemekle meşgul olacağım Jale. Senin gibi birine rastlayana kadar da evlenmeyeceğim. Allahın dilemesi dışında ben kendi kendime bir fayda ve zarar verecek durumda değilim. Görülmeyeni bileydim ona mâni olurdum, bize de kötülük gelmezdi. Belki bir kem göze, bir uğursuz ayağa yem olduk ama, Allah bizim göremediklerimizi elbette gör-

mekte, bilemediklerimizi bilmektedir ve her hususta takdir onundur, amenna ve saddakna!

Hiçbir kimse size benim kadar mutluluk dileyemez Jale hanım. Size Allahtan, gönlünüzde yatanı buldurmasını ben de sahiden diliyorum. Mektubunuzda açıkladığınız gibi aynen: arkadaşınız "Kemal beyin dava namusuna, Ahmet beyin şefkatli duygularına, Zeki beyin sanatkâr ruhuna, İhsan beyin fiziğine, güzelliğine ve bir kadına sahip çıkma iradesine sahip" hayat arkadaşınızı, Allahın size nasip etmesine canı gönülden duacı olduğuma inanın.

Biz, o olmayan adam yüzünden birbirimizi seve seve ayrılıyoruz Jale hanım!

İhsan

Jaleciğim, sevgili dost, neyin var? Ne oldu? Bana dargın değilsin değil mi, öyleyse ne? Neden bana sırrını faş etmiyorsun?.. İtimadını mı sarstım yoksa? Son mektubunda iki satırla İhsan'dan ayrıldığını yazmıştın, hiç tafsilat vermiyorsun, neden?.. Bırak seni teselli edeyim, kırgın gönüllerimizin müşterek ızdırabını terennüm edelim Jaleciğim, açılırsın inan bana...

Bu arada Sacide son olarak oraya gidip döndükten sonra anlattığına göre birlikte çaya gitmişsiniz. İhsan'ı ona tanıştırmışın, o da ağabeyini sana tanıştırmış. Ağabeyi sana hayran olmuş! (Nasılsa seni sakınmamış kıymetli ağabeyciğinden!) Onun dediğine göre, İhsan gerici ve kurnazmış. Sabahattin Ali için "casus" diyormuş, üstelik de o şoförün S. Ali'yi öldürmesine, "İyi etmiş," demiş. Seni ona hiç lâyık bulmamış, fakat dostum; Sacide, bu dedikleri doğru bile olsa içinden başka hesapları olan çok kıskanç bir kız oldu, inşallah onun sözlerinin etkisiyle bırakmamışsındır İhsan'ı? Çünkü sen en çok ondan hoşlanıyor, ona güven duyuyordun. Fakat herhalde öyle büyük bir gaf yapmış olmalı, seni öylesine incitmiş olmalı ki onu böyle bir daha sözünü etmeyecek şekilde terk ediyorsun. Zira dostum sen sevgililerinden ayrılsan da onlarla dostluk etmeye devam edersin. Bunu Kemal'den de biliyorum. Haydi bu olayı sana da açıklayayım ki aramızda hiçbir sır, hiçbir leke kalmasın.

Kemal'in sana âşık olduğunu ve beni bu yüzden ihmal ettiğinin farkındaydım. Fakat bunun ne ehemmiyeti var; se-

ni tanıyorum ve onu arkadaşlık sınırlarında durdurduğundan eminim. Ayrıca sana daha önce anlattığım Selâniklilik meseleleri falan var. Daha da önemlisi dostum onun buseleri, onun sevdası bana göre değildi. Bunu da sana bütün kalbimle açık olarak anlatıyorum ve emin ol dostum hayatımda ilk kez bir insana bu hissiyatımı ifşa etmekteyim.

Kemal'in beni ilk öpüşünden hemen sonra, hatta henüz onun kollarında iken bana söylediği söz ne idi biliyor musun: "İbne Amerika!" Muhammet Rıza Pehlevi'ye suikastı onlar düzenlemiş! Heyhay! Neye uğradığımı şaşırdım ama belli etmeden bu durum sanki bence de çok normalmiş gibi yakalanan adamın komünist partisinden olduğunu söyleyecek oldum. Bana, hiçbir şeyden anlamadığımı, o adamın beş altı adım mesafeden Şah'a kurşun sıkıp da nasıl öldüremediğini hiç düşünmediğimi, nasıl olup da kurşunun dördünün boşa gidip birinin Şah'ın üstdudağını hafifçe sıyırabileceğini, ikisinin ise Şah'ın sadece şapkasını sıyırabileceğini, gene de Şah'ın dipdiri olarak, mendiliyle sözde yaralanan dudağını örtüp arabasına gittiğini sorup azara başladı. Bu yüzden Tudeh partisini kapattıklarını, solcu avına çıktıklarını, bir hayli insanı tevkif edip olayda Rus parmağı var diye nasıl propaganda yaptıklarını falan heyecanla sıraladığında, onunla bir daha hiçbir aşk heyecanı duyamayacağımı hissetmiş; o, her okuduğumuza inandığımızı, bu kafalar yüzünden de ihtilâlin geç kaldığını söyleyerek beni azarlamaya devam ettiğinde ise, içim sızlayarak ondan ne yapıp yapıp ayrılmaya karar vermiştim dostum! Sustum ve gam dolu adımlarla iskeleye, vapura doğru yürümeye başladım. Yaptığı gafı anlamamış ve bana neyim olduğunu sormamıştı bile! Taa ki, ada vapuru uzaktan göründü, neden hiç konuşmadığımı sordu. Ben de sadece başıma bir ağrı girdiğini söyledim. O zaman, "Dik-

kat et, o güzel başa ağrı mağrı girmesin, ona ben neler sokacağım," diye güldü. Ben de güldüm, acıyla; bu ilk öpüşmemizdil Daha sonra böyle olmasa bile hep bunu hatırlıyordum ve en ateşli buseleri bile bu inkisar-ı hayalimin üstünde buzdan mantarlar gibi yüzüyordu. Jaleciğim, evet Kemal çok kültürlü, sempatik ve istikbali parlak bir çocuk ama heyhay! Dostum heyhayl Asıl demek istediğim sakın onun sana olan temayülünün beni muzdarip ettiğini sanma. Hele Bekir'i tanıdıktan sonra Jalem, Kemal'den ayrılmakta ne kadar isabetli olduğumu bir defa daha anladım.

Neyse seni gene kendi meselelerimle meşgul etmek niyetinde değilim. Bu defa seni üzen ve mutsuz eden şeyin beni de edeceğini bilmeni ve beni yeniden bir dost olarak hatırlamanı rica ediyorum; aşk ızdırabının ne olduğunu iyi bilirim ve eğer bu günlerinde senin derdine ortak olamazsam dostluğumuzun ne kıymeti kalır?

Bak sana, geçen sene tatilde gene böyle ablama geldiğimde bana gönderdiğin bir mektubu hatırlatacağım: "Aşkın ne olduğunu, ne olmadığını hâlâ anlayabilmiş değilim Ferhundeciğim. Bana güzel, akıllı, zeki olduğumu söyleyenlere bazen içimden, 'Eee peki sana ne!' diyorum, bazen de kendi kendime soruyorum: güzel olsam bile (onlara öyle gelsem bile gerçekten) benden daha güzel olanla karşılaştıklarında ne olacak? Benden daha zekisini, daha dürüstünü (sanki asıl aradıkları dürüstlük mü? O da ayrı ya), daha üstününü diyelim, bulduklarında beni bir kenara iteceklerse bunun adına neden sevgi diyeceğim ve ben de onlara (ya da muhayyel O'na) ben de seni seviyorum diyeceğim. Bu ne kadar ucuz, ne kadar sıradan bir olgu. Yahut da diyelim ki benden üstün olanı buldukları halde, içleri onu çektiği halde, kendilerini tutup (ahlâk adına, vicdan adına her neyse) benimle kalacak olurlarsa da ne kadar büyük bir zül olur benim için! Böyle bir alışverişi

nasıl kabullenirim ben? Ben mutlak olanı, kalıcı ve sürekli olanı isteyebilirim ancak ama mutlak olan diye bir şey var mı dostum?"

Demek oluyor ki sen, İhsan'da da böyle geçici bir heves olarak mevcut olduğunu sezdin ve o yüzden bıraktın onu! Çünkü Jaleciğim mektubunun alt satırlarında da şöyle anlatıyorsun: "Şaşıracaksın belki ama dostum, beni gitgide kendine inandırarak ona bağlanmamı sağlayan bir tek İhsan oldu. Bana bir gün şöyle söyledi: 'Ben Allaha inanırım. Allahın karşıma ölene kadar sevebileceğim ve beni de ölene kadar sevebilecek bir kadın çıkarmasına çok dualar etmişimdir. Sen o kadınsın! Benim kadınımsın, benim yarımsın! Sen de beni seviyorsun ve benden başkasını da sevemezsin. Senden başka bir kadınla yatağa girsem, ona da, sana da, kendime de günah işlemiş olurum...' Şu komediye bak, nereden biliyor bütün bunları. Sadece bir sezgi onunki ama işin garibi söyledikleri beni o kadar etkiliyor ki, gerçekten gövdemle, hatta asıl bütün varlığımla ondan başkasını istemez oluyorum. Oysa siyasi düşüncelerini, dindarlığını ne kadar komik bulduğumu tahmin edersin." Daha sonra ise, "Belki de aşk budur?" diyorsun, "Gerçi yüzüne karşı hep alay ederek savunuyorum bu sözleri ama bu Othello böyle inat etmeyi sürdürürse ne kadar dayanırım bilmiyorum. Zaten gerçekten de esmerliği, boyu bosu, kıskançlığı ile de gerçek bir Othello. Eline kitap almadığını bilmesem, Shakespeare'in etkisiyle kendine yakıştırdığı rolü oynuyor diyebilirim. İşin hoş tarafı her ne kadar benim entelektüel sol çevreme onu tanıştırmaya utanıyorsam da kendimde gizli bir Desdemona keşfetmiş bulunuyorum! Bu ya Shakespeare'in büyüklüğünden ya da benim zayıflığımdan doğuyor dostum, ne dersin? Kafamdan silemediğim kaygılar olmasa hiçbir engel tanımadan kendimi ona sunuvereceğim. Ama sanki onun da farkında: gözle-

rini üstümde dolaştırarak, Allahın huzurunda nikâhlanıp karısı olacağımı söylüyor, acelesi yokmuş, evet deyip ona koşana kadar beklermiş, ondan önce elini bile sürmezmiş bana, ne de başkasının elini sürdürürmüş! Eh, aşk budur diyorum ya, ama eğer buysa neden içimden hafife alıyor ve alay ediyorum kendimle onu sevdiğim için? İnsan gerçekten âşık olursa meydanlara çıkıp âşığım diye bağırmalı diyen de benim."

Haydi Jaleciğim, açıl bana. Bu yazdıklarından sonra hâlâ neyi saklıyorsun? Bugüne kadar birbirimizden hiçbir şey saklamadık. Bir insanı solcu değil, yahut da Allaha inanıyor diye küçümseyemezsin; ileride onun fikirlerini değiştirmesine yardımcı olabilirsin pekâlâ. Öyleyse ne? Sana Bekir'le olan aşkım ve bencilliğimden dert yoldaşlığı yapamadığım için beni affet. Bir sezgi ızdırap içinde olduğunu ve bana ihtiyacın olduğunu söylüyor. Yoksa her şeyi ben mi uyduruyorum? Öyle olmasını ne kadar isterim! Haydi canım Jaleciğim, seni seven dostunu merakta bırakma artık.

Ferhunde

Jale,

Bornova'da inşaatta yazıyorum sana. Kuytu bir köşede, bir taş parçasının üzerine oturdum, çantamsa masa görevini görüyor. Hava nasıl güzel bir bilsen. Sen olsaydın şimdi Bornova'nın arnavutkaldırımlı eğri büğrü yollarında gezerdik. Buranın kendine has bir karakteri var. Yollar o kadar dar ki, iki arabanın yan yana geçmesi olanaksız, filmlerde görülen 16'ncı yüzyıl sitelerine benziyor. Çinlilerinki gibi iki tekerlekli at arabaları var. Bir de sık sık develere rastlanıyor. Çocuklar dışında insan minsan yok sokaklarda. Her şeye karşın hoş şirin bir havası var buranın, kasvetli bir yer değil. Seninle birlikte olduktan sonra pekâlâ yaşanır burada. Jalem, ne güzel bir yaşam olurdu; şurada bahçeli bir ev tutardık; küçük bir atölyesi olurdu, killerle, çanak çömleklerle uğraşırdık, sen şiir yazardın, ben piyano çalardım, ne kadar mutlu olurduk bir düşün!

Alay kumandanı nedense bugünlerde bana çok iltifat ediyor, "Ahmetçiğim," diye konuşmaya başladı bugün, askerlik bitince

seni buralara aldıralım, diyor. Şu üniformalılara hiç kanım kaynamaz bilirsin ya, inadına da onlar beni pek sever.

Bundan sonra mektuplarıma bir de saat yazmam gerekecek, buraya kadar sabah yazmıştım, şimdi saat gece 11.00, ben otelde yatağımdayım ve karşımda gözlerini dikmiş, bana kıpırdamadan bakan fare! Bornova dönüşü İsmet'in yazıhanesine uğradım, oradan da otele geldim, baktım mektubun yok, çok kötü oldum, derken İsmet'in annesi gelip beni evlerine yemeğe götürdü. Sonra da biz İsmet'le çıktık, Şark Kahvesi'nde oturduk biraz.

Bu mektubu yarın sabah postaya vereceğim, akşama eline geçer, sen de bana hemen yaz tatlım.

Dilsiz Meee

Sevgili dostum, bu sana yazdığım mektupların dördüncüsü oluyor. Öyle hislerle doluyum ve kelimeler de öyle dar anlamlı ki! İstanbul'da görüşemedik. Ama sana yazdıklarıma cevap vermediğine bakarak, gene kimbilir hangi menhus insanın dedikodusuyla bana darıldığını düşünmeye başladım. Sana beni nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Buna ihtiyaç var, çünkü beni yanlış anlatan çok şey bulunabilir. Bilmiyorum. Mutaassıp, geri kafalı eblehlerden olmadığına göre seni benden adeta kaçıran nedir? Belki ben de yanlışlar yapıyorum ama dostum bazı şeyleri yapmam için gene bazı şeylere, özgürlük gibi, dostluk ve aşk gibi şeylere ne kadar şiddetle muhtaç olmuş olabileceğimi anlayamaz mısın?

Böylece, küçülmeye, riyakârlaşmaya neler pahasına, neler umuduyla katlandığımı kabul edemez misin? Dostum sen yanımda olsaydın bu pisliklerin çoğuna belki de bulaşmazdım. Belki de bende karakter zaafı denilen şeyden var. Her şeyi sana anlattım. Canım dost, hayatım, her şeyim, biz aynı dertlerin yanında değil miyiz? Kardeşim benim.

Hayatımı, annemi, babamı, ağabeyimi, her şeyimi, ne kadar talihsizliklerle dolu olduğumu biliyorsun, bir tek sana anlattım bunları. Sen benden kendini çekince ben kendimi hiçbir işe yaramaz, terk edilmiş bir çocuk gibi hissediyor ve çok kötü oluyorum. Selim'se bütün hayatımı en açık biçimiyle kavrayamıyor. Onu çok seviyorum. Fakat olmaz. Ben Amerikalı sevgilimle de evlenmekten vazgeçtim. Annemden o kadar ayrılamam dostum. Biliyorsun o benim

her şeyim. Ve o kadın için her şeye değer. O en büyük adamların koynunda yatacakken, her şeyi tepen ve bize bakmak için asker çamaşırları diken, gizlice hizmetçiliğe giden o kadın! Onun alnında, gözlerinde iyiliği altın harflerle yazılıdır, onu bırakamam ben. Ve her ne yapıyorsam, yanlış veya doğru, onun için yaptığıma emin ol.

Bana en yakın zamanda iki satır da olsa yazmazsan mahvolacağımı sanıyorum dostum. Ne olur beni anla.

Sacide

Teccal, Hikmet-i hüda oğluma yazdığın mektubu açmamı nasip etti. Münafık fikirlerini isyan ile okudum. Her işte bir hayır vardır, belki de Zeki'nin kurtuluşudur; mektupları aldıkça odalardan çıkmazlanır, ha yatar ha yatar, müdahalelerine insafsızca devam etmemen kadar sana vereceğim nasihatler de var. Teccal, biz dini bütün kimseleriz, Zeki'nin tedavisi senin o menfiyet aşılayan moskofçu ağzınlan yazılan temennilerle olmaz, senin avların, tavların onun başını büsbütün yemektedir. Bu ne biçim aşk, ne biçim aşk mektuplarıdır böyle. Teccalsın sen, zahir; gel yanımıza otur dedik gelmedin, öyleyse çeksene elini, bize bırakşana oğlumu.

Senin icin de dışın da kirlenmiş teccal; insandaki iç istisnasız temizdir, bir kirlenirse sebebi dıştadır. İç gibi dış da temiz olursa yanlış adım atılmaz, maksadı âlimiz cenneti bu dünyada da, o dünyada da var etmektir, dinsizlik de bir dindir aslında, ama sizinkisi dinsiz bir dindir. Ey gafil, mesele sadece Zeki'de değildir, mesele İslam devleti davasıdır, yazdığınız kadar bedbahtsanız ki mutlaka öylesiniz, delaletinizi; rezalet faciasıyla çektiğiniz kahırla seni fiillerinizin kazandığı ilahi bir cezayı bile görmemektesiniz.

Hakka değil taptığın
evhama dayandın
eğer yandın ise
sârih hakkın idi ki yandın.

Size hayran olup teveccüh besleyenleri aldattınız. Karaktersiz, seciyesiz, bomboş, kof insanlar hiçbir zaman imtiyaz metaı olamaz. Davanız, vatanı karanlık istikametlere yöneltmek isteğiyle giriş-

tiğiniz endekli dondaklı, intrikalı mintrakalı, yalancı dolancı manevralarınıza alet etmeyin bizi. İlahi hükümleri inkârda hâlâ Nemrut kadar niçin inat ve ısrar ediyorsunuz?

Bilgin taslağı, dâhi müsveddesi, teccal, daha kimleri peşinizce uçuruma sürüklemek maharetini göreceksiniz? Akıl ve ruh hastalıklarının en ağırı sizlere isabet etmiş, şunu iyi bilin ki:

MÜSLÜMANLIKİLAHİBİRİMTİYAZDIR
MÜSLÜMANLIKİLAHİBİRİMTİYAZDIR
MÜSLÜMANLIKİLAHİBİRİMTİYAZDIR

Müslümanlar mümtaziyetleriyle Allahına kavuşmak azmindedirler. Bu imtiyazı yok etmek isteyen zavallı sefiller er geç hüsrana uğrayacaktır.

İkide bir mektuplarınla oğlumu zehirlemeye, bizi ve bütün İslam dünyasını rencide edecek şekilde yazmaya -Allahın her yerde gözü vardır- nereden cesaret alıyorsun, kimin arzusuyla, ilhamıyla, teccal? Yoksa tek tek mektuplarla bir mason teşkilâtı mı tesis edilmekte? Öyle büyük işlere el atıyorsunuz ki, insanın havsalası alamaz, muhakeme cihazları durur.

Kadirimutlak muhakkak ki kalbinizin hidayet kapısını mühürlemiş, dalalet kapısını açmıştır, bu da şüphesiz ki kalbinizde yatan ihanet duygularınızın karşılığıdır.

Şeytani zekânıza güvenerek zararlı yönlerden ilerlemeye devam ediyorsun ama,

İLAHİHİKMETBİLİNMEZDİR
İLAHİHİKMETBİLİNMEZDİR
İLAHİHİKMETBİLİNMEZDİR

Kimbilir sizin için de mukadder olan nedir? Seni bilmem, oğlumuzun yakasından çek ellerini...

Teccal, siz galiba Müslüman Türk devletinin hâkimiyeti altında olduğunuzu unuttunuz, ecnebî devlet hâkimiyeti hayal ediyorsunuz. Âciz kalemimizle cevap veriyoruz ki, İSLAMİYET DAVASI MUTLAKA MUZAFFER OLACAKTIR, bu kehanet değil bir gerçektir. Sen sevdin, o sevdi, ama günahınız neydi ki Allah sizleri huzura ve bir yuvaya kavuşturmadı, kendi elinizle kendi saadetinizi teptirdi, bundaki hikmete ne buyrulur acaba teccal?

Bütün bunlara rağmen, hakkınızda yine de iyi temennilerde bulunmak, beğenmediğiniz İslamiyet dini emretmektedir. Zeki'yi bize bırak, Allah isterse bir dakikada iyileştirir onu, senin mektuplarınla gitgide daha kötü olmakta.

Bizim yazımız doğrudan doğruya selamünaleyküm kör kadı kabilinden cahilanedir, bunu itiraf ediyoruz, çünkü kişi, noksanını bilmek kadar arif olamaz. Açma kutuyu, söyletme kötüyü.

Zeki'nin babası Abdullah

NOT:
Münkir olma vehmi bırok
dikkatli bak ahir mutlak
eyyy hakikatleri görmekten
âciz olan ahmak
sen yok demekle
hic yok olur mu hak.

Jalem;

Dün gece ikiye kadar uyku tutmadı, acaba niye yazmadı diye düşünüp durdum. Şimdi saat 15. sabah erkenden hava kuvvetlerine çağrıldım; büyük salonun tavanını söktürüp yeniden yaptırmam gerekiyormuş. Canım çok sıkıldı. Hep şu ustalar ve işçiler yüzünden.

Bu ayrılık bir bitse Jale, Kerim'e soruyor musun tayin işini? Neyse ki Kadri beylere (İsmet'in dayısı) sık sık gidip piyano çalıyorum, bu beni çok rahatlatıyor. Onlar da alıştılar bana, gitmediğim gün telefon edip, piyanonu özledik, diyorlar. Bir de oradan telefon edebilsem sana, dünyalar benim olacak, ama utanıyorum artık.

Handan hanım da çalıyor biraz ama onun kadar yeteneksiz piyanist de olamaz! Tabii ona çok iyi çalıyorsunuz diyorum. Jalem, Chopin 13 no'lu Noktürn'ü seviyorum demiştin ya, senin için onu senden bana, ardından Scarlatti 1 no'lu Sonat'ı benden sana çalmadan edemiyorum. Bir gün seni deli gibi sevdiğimi anlayacak mısın acaba?

Sen ne yapıyorsun, neden neler yaptığını yazmıyorsun bana? Seni çok çok özledim, gözlerini, saçlarını, burnunu, ellerini, sesini özledim, yarın alır mıyım acaba mektup senden?

Dilsiz Meee

Jalem, sevgili dostum,

Biliyorum kırgınsın bana, biliyorum gene seni habersiz bıraktım. Yazamadım dostum, yazamadım; kolum kanadım kırıkken bir de seni kendi derdimle üzmek istemedim! Hele, İhsan'dan ayrıldığını ve bir daha onu ölene dek görmek istemediğini anlatan o yeis dolu mektubundan sonra. Hâlâ nedeni açıklamıyorsun ve ben anlıyorum, seni nasıl kırmış olmalı ki böylesine bir karara varabilesin!.. Ama gene de bana yaz, açıkla dostum, bir an için gururunu yen, çünkü bu gibi sırlar insanı harap eder...

Bu rükûdet, bu samt ü cevf-i leyâl
Ruhu bir sekte-i tereddüdle
Habseder bir azab-ı seyyâle...

Sakın o mektubuna cevap vermedim diye darılma dostum. Zaten bu mektubumu okuyunca, heyhay Jaleciğim, darılamayacaksın!

Hemen senin mektubunun ardından kendimi berbat bir durumun içinde buldum Jaleciğim, öyle tiksindirici idi ki, yaşamak bile istemedim. Şimdi nispeten toparlandım ve kendimi yeniden o günlere dönecek kadar güçlü duymaktayım, bunun birinci sebebi küçük Murat. Onun varlığı beni kendi irademi zorlamaya ve yaşamaya döndürdü diyebilirim. Bir de ablama yük olduğum düşüncesi. Kızcağız küçücük bebeğiyle mi benimle mi uğraşacağını şaşırdı. Ben

işte böyle buralarda dostum. Heyhay, böyle "dil-riş" böyle "gam-dide" mektuplar mı yazacaktım sana?..

Bekir, bana delice âşık olan ve benim delice âşık olduğum Bekir beni birden terk etti canım. Ertesi gece yatağa düştüm, her gece ateşim çıktı. Hâlâ bazı geceler ateşlendiğimi fark ediyor, ama ablama söylemiyorum. Her şeye rağmen şimdi iyiyim. Yalnız işte buralarda kaldım dostum. Orayı, mavi gökyüzünü, denizi, seni, evimi öyle özledim ki bilemezsin. Bu yalnızlık; bu yalnızlık ruhu imha ediyor dostum. Düne kadar beni neden bıraktığını anlamamış ve deva bulmaz bir hastalığa yakalanmış olabileceği korkusuyla büsbütün kedere boğulmuştum. Dünse Handan'ın bir arkadaşı geldi ve Bekir'le Sacide'ye kol kola gezerken sık sık rastladığını ama üzülmemem için benden bu hakikati sakladıklarını söyledi. İnanmazsın Jale, hiç şaşırmadım ve bir bakıma rahatladım. Evet Sacide ve Bekir! Son zamanlarda Sacide öyle değişiyordu ki, öyle hızlı bir değişme idi ki anlamaktan âciz kalıyordum. Adeta günbegün, saatbesaat başkalaşan bir varlık olmuştu. Telefonda sesini bile tanıyamaz olmuştum. Biliyorum sen şimdi gene insanlık onuru adına onu korumak isteyeceksin ama yapma, bütün yazacaklarım doğru inan.

Bir mavi Kadillak, direksiyonda yaşlı ve çirkin bir herif, ortada ağabey, yanda Sacide, arka koltukta ağzı kulaklarında küçük kardeş Oğuz! Görsen gülmekten gözlerin yaşarırdı, biz de Bekir'le her rastlayışta gülüyorduk. Tabii ben üçümüzden de bahsetmiştim Bekir'e, vaktiyle sınıfın solcuları olduğumuzu, şiir yazdığımızı, koyun kızlardan olmadığımızı, özellikle Sacide'nin müthiş zeki olduğunu falan biliyordu. Neyse bir zaman şehirde böyle göründüler. Bir zaman sonra mavi Kadillak lacivert bir Pontiak oldu; oturuş gene aynı, bu sefer şoför yerinde şişman, pembe bir adam; ve son olarak bir vişne rengi Mersedes'te rastladım onla-

ra, gene aynı tertip, sadece şoför mahallinde daha bir eli yüzü düzgün gençten bir adam! Tabii bu arada solcular öyle giyinmez diye benim pembe muare çay elbisemi bile tenkit eden dostumuz bir şık bir şık aklın almaz. Sanki on altı değil, otuz altılık bir şen dul. Son zamanlarda bana sık sık telefon ediyor ve dansa çağırıyordu beni, istersen arkadaşını da getir diyordu. Sonunda bir gece biz Bekir'le dans ederken aynı kulübe geldiler, yanlarında bu defa köylü gibi bir adam, güya akrabaları imiş! Neredeyse zorla –ne kadar ısrarcı ve inatçı olduğunu bilirsin– bizi masalarına aldılar ve ağabeyi hemen mal bulmuş Mağribi gibi dansa kaldırdı beni, Bekir de Sacide'yi. Hepsi bu oldu. İki gün sonra randevumuz vardı Bekir'le ama bir daha hiç görmedim.

Ve heyhay! Dostum, şimdi her şeyi anlıyorum:

Aşkın eyyam-ı nev-bahârında
Titretir kalbi bi hirâs-ı firak;
O muydu bendeki bu istiğrak?

Aslında beni üzen onların sevişmeleri değil dostum; beni aldatmaları çok tiksinti verici evet, ama çok da beklenmedik bir şey değil! Sacide kadar güzel ve ne diyeyim bizde olmayan bir şeye sahip (cinsi cazibe diyebilirim) birinin, o üstün zekâsı ve teshir kabiliyetini düşünürsen, istediği her erkeği elde etmesi çok tabii. Fakat (peki neden en yakın arkadaşının sevgilisini çalıyor?) benim şimdi en büyük acım AŞK denilen şeyin mevcut olmadığını anlamam... Aşk, dostum severken ayrılırsan var olan bir şey olabilir ancak, bu da manâsız bir hiç! Evet, tıpkı Cenap gibi düşünüyorum Jaleciğim:

İstiyorsan ki bî-haber kalalım
Bî-karârî-i kalb ü sevdâdan,
Ey azizem, severken ayrılalım...

Şu arada dostum, beni bir hayli düşündüren bir fikrine cevap vereyim. Bu şairleri mektepte okutmalarının nedeninin edebiyat tarihini öğretmek olduğunu, oysa daha o vakit bile tarih olan adamları, yani geçmişi, bugünün duygusu olarak alıp sevmenin çağımıza uzak düşeceğini söylemiştin. Yanıldığını bugünlerde daha iyi anladım dostum; işte bu benim başıma gelenler onların modasının ya da tarihinin geçmediğinin ispatı. Dünyadan aşk kalkmadıkça, bu şairler de yaşayacaklar Jale. Bence Cenap, yukarıdaki mısralarıyla bugüne ışık tutuyor. Değişen ne ki? Hayatımız mı? İnsanlarımız mı? Herkes böyleyken, Kemal, Bekir, Sacide bile böyleyken, sözümona en solcu ve ilerici olanlar böyleyken kim değişmiş olabilir? Bir tek sen mi, ben mi? Öteki kızları falan saymıyorum bile dostum, yanılıyorsun, bir düşün tetkik et...

Eğer Bekir'le ben kadar anlaşan, birbirine bağlı bir çift bile, böyle kıskanç bir tahrike, bir danslık bir iğvaya kanmışsa aşk asla yoktur! İşte bize yanlış öğretilen budur, beni yalnızlığın cehennemiyle baş başa bırakan düşüncem bu Jaleciğim. Bu bir onulmaz yara, bir zehirli korku, nasıl anlatsam bilmem, beni yaşamaya iten temiz bir duygunun, sevme duygusunun, bir canlılığın katledilişi, güzel bir şeye bilerek kıyılışı, gaddarlık.

Medeni, kültürlü bir erkeğin cinsi cazibe önünde böylesine oyuncak oluşuna da ne yazık! O zaman medeniyete ne lüzum vardı; bırakılsaydı da herkes herkesle canı çektiği gibi çiftleşseydi ve ben de isteklerimi hayvani bir şekilde giderek böyle aşağılanmasaydım!.. Ah tekrardan içine atıldığım itimatsızlığın o kapkara uçurumu, şüphenin zifiri hâkimiyeti, bu dünyaya sevilmek ve sevmek ihtiyacıyla salıverilen ben; neden bu yalan hayal, yıllardır kaplamıştı rüyalarımı? Nasıl oldu da bir kadınla bir erkek arasında temiz ve ebedi bir aşkın mevcut olduğuna inandık biz? Neden ve nasıl inandı-

rıldık dostum? Peki ama, eğer aşk yoksa, benim içimde küçücük bir kızkenden beri var olan o duygu neydi? Onlar bile AŞK'ın var olduğunu ispata yetmez mi? Benim, senin ve bütün kadınların arzuladığı, beklediği şeyin, AŞK'ın var olmadığını değil, var olduğunu ispat etmiyor mu o duygular? Yoksa sadece bize, kadınlığa mahsus bir duygu mudur aşk?

Jale, sevgili kıymetli dostum, ne düşüneceğimi bilemez haldeyim. Suç bende mi, bunca talihsizliği çeken bir kusurum mu var? Yoksa bu durum hepimizin, bütün kadınlığın mı kaderi? Ortada karşılıksız kalmaya mahkûm bir hissiyat mı var, biz böyle onlar öyle mi doğmuş, erkek en sevdiği kadından bile bir yeni ten zevki uğruna –bize ayıplatılan o haz uğruna– kolayca vazgeçebilir mi? Şu halde erkeğin bilmediği ve hiç bilemeyeceği bir farklı duyguyu, AŞK'ı, kadın tek başına mı yaşayıp gitmekte?

Şu halde kadınlık onuru, bir başkasının erkeğini baştan çıkarmayı hemcinsine, dolayısıyla kendisine karşı yapılan bir düşmanlık olarak addetmemeli mi? Yoksa kadın, karşısındaki cinste var olmayan o duyguyu varsayarak, âşık olma kelimesinin cazibesine kapılıyor ve bu kör vehmin arayışı içinde oyuncak mı oluyor? Yoksa kadın, daha önceden kendisine yapılan bir hakaretin hıncıyla bilerek, isteyerek mi erkeği sürüklüyor peşinden? Ve acaba ben de bu hınçla sevişen bir çifti ayırmayı, erkeği peşim sıra sürüklemeyi isteyecek miyim? Asla! Bu son derece zelillik olurdu, asla! Peki ama kadın o kör vehmin aldatmacasıyla mı geçirecek hayatını taa mahşere dek ve bütün bir kadınlık kaderi bu vehmin ölü güllerden yapılmış gizli çelengiyle mi gömülmekte mezarına sessizce? O sırlarla bezenmiş mukadderat çelengiyle?..

Acaba her şeye rağmen suç baştan çıkaran kadının mı? Erkek tek başına, sevgilisiz, kadınsız kimseyi aldatamayacağına göre suç gerçekten de Havva'nın mı? Yani hemcins-

lerine karşı erkekle işbirliği yapan kadının kancıklığından mı doğuyor ihanetin aslı? Fakat dostum erkeksiz bir hayat yaşanmaya değmeyeceğine göre bu körkuyunun dibi nerededir?

Sevgili dost, bilmem ki yazışmadığımız zamanlarda sen de değiştin mi? Kafanı şişiriyor muyum? Yoksa hâlâ dost muyuz? Sana güvenebilir miyim? Başucumda hâlâ üçümüzün fotoğrafı duruyor. Hayır her şeye rağmen kaldırmadım o fotoğrafı başucumdan. Aklıma bizim evde birbirimize ayna tutarak oralarımızın nasıl olduğuna baktığımız geliyor, ne kadar toymuşuz... Kahkahalarla gülüyorum ilk kez, günler sonra ilk kez gülüyorum... Hayır Sacide'ye kızmamalıyım; onurumla oynadılar ama asıl üzüntüm o değil dediğim gibi, benim üzüntüm: bütün insanlığın, evet kadının ve erkeğin aşk varmışçasına kandırılarak büyüyüşleri. Belki erkek bile masumdur diyorum kendime: o da kendisini tanımıyordur; arıyordur var sandığı ebedi aşkı ve ancak böyle bir vefasızlık yaptığında anlıyordur öyle bir duyguya sahip olarak yaratılmadığını; bu yeni durumu –kendisini– öğrendiğinde ise belki de hakikati, karşısındaki kadını üzmemek için saklıyordur, kadının beklediği aşkı duyuyormuş gibi yapıyordur?.. Hatta içinden, "Ben bu kadınla böyle oldum ama, bir başka kadına âşık olabilirim; asıl kadınımı bulsam sonsuza dek bağlanır ihanet etmeyebilirim," diyordur! Böylece ne aşka hasret doğmuş bekleyen ve her aşk sözüne inanan kadını, ne de onu aldatmaya yatkın erkeği suçluyorum. Ama hastayım, bitkinim, acıklıyım; kendimi ayrıca en sevdiğim iki insanı kaybetmenin verdiği o tuhaf boşlukta ölünceye kadar sonsuz bir derinliğe bakmaya mahkûmmuşum gibi hissediyorum! Şimdi biraz dinleneceğim Jaleciğim, daha sonra devam ederim...

Murat uyudu, bilsen ne güzel bir varlık. Şimdi onun bomboş olduğunu düşünüyorum. İçi hiçbir şeyle dolmamış. Hiç-

bir kötülüğü ve iyiliği bilmeyen boş bir yavru. Oysa ileride neler öğrenecek, neler görecek. İşte ona da bizler, etrafındaki herkes öğretmeyecek mi aşkı? Ne yazık masum Muratçık, yirmi yıl sonra bir Ferhunde'nin de bahtını o küstürecek. Ama ben ona bakarak dinleniyorum. Bütün dünyayı, pislikleri unutuyorum onu seyrederken ve bilmem inanır mısın ama sadece ona bakarken sükûnetle ileride olacak olan beni bekleyen her şeye baş eğiyorum, içimden hiçbir pişmanlık geçmeksizin kaderimin beni beklediğini ve olacak olanlara şikâyet etmeden katlanabileceğimi seziyorum. Hatta ablama hak veriyorum, Allahın bana iyilik yaptığına, beni koruduğuna, bu olayı erkenden bana tattırarak beni olgunlaştırdığına inanır gibiyim. Çünkü Bekir, Sacide olmasaydı beni bugün değil ama ileride, belki evlendikten sonra aldatacaktı ve daha çok kırılacaktım. Sacide bir bakıma iyilik etti bana. Hatta belki de bilhassa Bekir'e bağlanmamın değmeyeceğini, onun bana lâyık olmadığını göstermek istedi... Ah saçmalıyorum galiba... Dans ederlerken bütün vücudunu yaslamıştı Bekir'e, gözlerini hiç kırpmadan, adeta büyülenmiş gibi bakıyorlardı birbirlerine. Biz hiç öyle bakışmamıştık!.. Hangi erkek öyle güzel, kendini hesapsızca karşısındakine sunmaya hazırmış gibi yapan bir genç kızı reddedebilir! Gibi yapan diyorum evet, çünkü Sacide'nin onca erkek arkadaştan sonra Bekir gibi oldukça sönük bir adama bir anda tutulacağına hiç inanamıyorum... Heyhayl Jaleciğim, artık, lûgatımdan aşk sözünü siliyorum... Aşk da Allah gibi, ikisi de yok, ikisi de Allahsız...

Türkçecinin bize ezberlettiği Baudelaire'i hatırlıyor musun?

Gök çökünce sıkıntılarla sızlanan
Ruha bir kapak gibi ağır ve basık,
Dökünce çemberi kuşatan ufuktan
Gecelerden de acı siyah bir ışık

Ve ruhumdan geçer upuzun tabutlar,
Sessiz, ağır ağır, ümit ağlamada;
Merhametsiz korku mütehakkim, çakar
Siyah bayrağını eğilen kafama.

Peki, ya solcular? Stalin ve Lenin aşk için ne diyorlar? Ah neden bu en önemli şeyi hiç sorup öğrenmedim Kemal'den o zaman? Evet Nâzım, ne diyor dostum? Sence Nâzım, Baudelaire'den daha mı iyi merhem olur benim yarama? Marx âşık oldu mu? Bekir gibi yaptı mı? Ya Lenin, aşka inanıyor muydu? Avrupalılar? Onların hayatları? Fakat bütün romanlarda aşk vardır değil mi? Nedir AŞK Jale? Bovary? O da aşk sayılmaz. Leylâ ile Mecnun? Evet onlarınki bir hastalıktır. Türkçecinin "marazi aşk" dediği "karasevda", ama bir de Windsor dükü ve düşesi var! Sıhhatli bir aklın nişanesi! Onlar da mı yalan; onlar da mı oyun oynuyorlar bize? Batılı aşkla bizimki değişik olabilir mi?

Jale galiba biraz aklımı oynatıyorum. Aylardır gece ve gündüz hep bunları, aşkı ve ihaneti, sevmeyi ve istenmemeyi düşünüyorum; geceleri bir iki saat uyuyorum, sonra penceremden görülen şu gönlüm gibi karanlık ve harap şehre bakıyorum. Allahım her şey ölümü, sadece ölümü resmediyor ve ruhum bu ıssızlıkta sessizce inliyor...

Bana hemen yaz ne olur. Seni de merak ediyorum.

Senin Ferhunde

YAŞAMIMDA TEK DOST BİLDİĞİM JALE
SEVİNCİMDEN GÖZYAŞLARIMI TUTAMADIĞIMI BİLMENİ İSTİYORUM
AYLAR SONRA ÇIKTIM İŞTE ODAMDAYIM
YAZI MASAMIN BAŞINDA İLK MEKTUBU SANA YAZIYORUM
O SALI GÜNÜ ATEŞLİ TARTIŞMALARDAN SONRA MÜHÜRLENEN
DOSTLUĞUN GEÇİCİ OLMAMASI İÇİN HER YIL BİR YERDE BULUŞALIM
(HER ŞEY GEÇİCİDİR DOSTLUK HAZDIR VE GEÇİCİDİR, YİTİRECEK OLDUĞUMUZU BİLEREK BULUŞALIM)
YERİNİ SEN SÖYLE
SANA YAZARKEN MUTLU BİR DİNGİNLİKLE
KIVRANDIRIYOR
BENİ ÖLÜM
ÖLENE DEK YAZABİLİRİM SANA ARTIK
SOYLU BİR BİLİNCE ERMELİYİM
BUNU KONUŞACAĞIZ SENİNLE
SANA GEÇEN YIL YAZDIĞIM O ŞİİRİ DE GÖNDERİYORUM
BEN ONU ARTIK HİÇ BEĞENMİYORUM
ESKİMİŞ BULUYORUM
SEN BİR ANI İSTİYORSUN ÖYLEYSE
BUGÜNE DEĞİN İNSANLARI TANIDIĞIMI SANMIŞTIM
GEÇ DE OLSA ANLADIM Kİ NEFRET EDİLECEK YARATIKLAR
BÜTÜN İDEALLERİ YIKILMIŞ
RUHEN ÖLMÜŞTÜRLER DARBELERİ ALTINDA

BAŞKA İNSANLARIN YARGILARINDAN DEVLET GÜCÜNE
BAĞLI OLARAK
AŞK KALBİMİN İSTEMİNİN AKIL VE MANTIĞIMIN
TAHTINA KURULMUŞ BİR
NERON'DAN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİ
SOYSUZ BUYURGAN
ÂCİZ KAFA
KALDIRIP ATAMADIM VE ACILAR İÇİNDE KIVRANDIM
DOSTLUKSA GEÇİCİ OLSA DA
HER YIL, ŞU SAATTE VE ŞURDA BULUŞABİLİRİZ
YERİNİ SEN SÖYLE
OKULLAR BİR TIMARHANE EV BİR CEHENNEMDİR
SOKAKLAR GEÇERKEN YARILIPKAPANANKAPILAR
İSTEM NE KADAR GÜÇLÜ BİR KRALSA DA KENDİ
EREKLERİNİ
ORTADAN KALDIRAN BAŞKA BİR KRAL DAHA VARDI
DİRİM
YÜZEYSEL PARLAKLIĞIN KILINCINDAN TİKSİNEN
YAŞAMINI GERÇEK TEHLİKELERLE YIKMALI
KİMSEDEN BİR ŞEY BEKLEMEDEN
KENDİNDE TANRILAŞMANIN ÇİLESİ
TANRI OLMAKTIR
EN SORUNLU EN TALİHSİZ OLAN
BÜTÜN KULLARINA BAĞIMLI
VE ONLARIN VE KENDİNDEN BAĞIMSIZ OLAN
SOYLU BİLİNÇTİR TANRI
BİR GÜN BENİ YANLIŞ YOLDA GÖRÜRSEN
UZAKLAŞMA BENDEN
BANA DE Kİ
AZİZ DOSTUM ZEKİ
KENDİNE GEL
DÜŞMÜŞ BİR KRAL
YİTMİŞ YIKILMIŞI

HİÇBİR VAKİT
YENİDEN ELE GEÇİREMEZ
DOSTLUĞUMUZU
SOYSUZLAŞTIRMADAN İNTİHAR ET
BEN ZATEN
HİÇBİR VAKİT ELE GEÇİRİLEMEZ OLAN
O ŞEYİN
(NE OLDUĞUNU BİLMİYORUM)
BİR KOKET GİBİ DANS EDEN ÖLÜMLE
KARŞI KARŞIYA OLDUĞUNU
SÖYLEMEK İSTİYORDUM SANA

ZEKİ

SEVGİLİM
İŞTE GELDİN
APAK PARMAKLARIN
GECENİN ABANOZUNDAN
ALTIN TELLERE DOKUNDUKÇA
KİL SESSİZLİĞİ KAPLAR ODAYI
ÇIĞLIK ÇIĞLIĞA

GELDİN İŞTE
KANDIRABİLİRİM ARTIK DEDİN
ÇÜNKÜ SEVİYORUM SENİ
AŞK
TUTKUNUN YAŞLI KIYAMETİ
BENİ DE SINA

İŞTE GELDİN
KAÇMAK İSTEDİĞİM KUYTUDA
BOYNUMDA GÖZYAŞLARIN
KURUMAZ IRMAKLARI
KAPLANDAN GECELERİN
HİÇBİRŞEYİM BEN DEDİN
HİÇBİRŞEYİM
SENİ SEVMENİN DIŞINDA
AŞK
KÖPÜKTEN LAVTASI UMUTSUZLUĞUN
MASUM BİR ÖLÜMSÜN KARŞIMDA

SENİN ZEKİ

PS:
JALE, BU ŞİİR MİYDİ İSTEDİĞİN?
KÖTÜYMÜŞ, "DİVAN BOZMASI"
ADI ALTINDA YAZDIKLARIMDI BUNLAR, SANA LÂYIK DEĞİL...

Bu gece nöbetçiyim. Koluma kırmızı bir şerit, belime kocaman bir tabanca takıp kışlayı bana bıraktılar, yemek yemek için bile dışarı çıkamıyorum, üstelik istemeye istemeye bir sürü emirler vermem gerekiyor, bana göre değil bu askerlik işleri...

Mektubunda, "Her sefer fareli, mezar gibi odandan söz ediyorsun ama ne vakit telefon etsem yoksun!" diyorsun. Ah tatlım benim, beni otelde bulamadığında çapkınlık yaptığıma yoracaksan dünyanın en çapkın adamı olmam gerekebilir. Ama Jalem, şakadan da olsa azıcık kıskandın beni diye öyle sevinçliyim ki; az da olsa ilgileniyorsun demektir benimle, ama kıskançlığı sakın ayrılmak için bahane tutmayasın Jale, ölürüm ben. Yavrum benim, aramızdan güvensizliği kaldırıp atalım ne olur. Karşında gerçekten sana âşık ve senden başka hiçbir şey düşünemeyen biri var; sen benim en kutsal şeyimsin şimdi, bir başka kadına elimi sürmek değil, bakmak bile içimden gelmez. O anlamsız isteklerim de sanki öldü Jalem, orada konuştuğumuz gibi bedenim artık beni rahatsız etmez oldu. Sana şerefimle temin ederim ki telefonla arandı-

ğımı otelden söylemediler bana, yoksa bir dakika durmaz, sizleri uyandıracağıma aldırmaz arardım seni sevgilim... Dün gece telefon edeceğini bilsem zaten ölürdüm de çıkmazdım otelden; aç biilaç, uykusuz beklerdim. Ancak çok yalnızım Jalem, çok zaman odamda yapayalnız ağlıyorum ama sana yazmak istemiyorum bunları. Sen bana, eski yaşayışımın haklarını verdiğini söylüyorsun ama ben onları kullanamam artık, kullanmıyorum, ben senden başkasıyla yaşayamam artık, bunu anla, inan bana. Senin için yaşıyorum ben, yoksa ne anlamı var yaşamın. Seni ilk gördüğüm gün sevdim zaten, ondan sonra bir daha aklımdan çıkmadın. Ama seninle konuştuktan sonra büsbütün ilgimi çektin. Kerimlerle o gece gittiğimiz Belediye Pavyonu'nda bir iki cümleyle senin de benden olduğunu anladım. O akşam yatağımda hayalin gözümün önünden gitmedi. Umutsuz bir mutluluk sıcaklığı vardı içimde. Bir ay kadar göremedim seni, Kerim'e söylemeye utandım ama birçok kereler çalıştığın yerin, evinin önünden geçip durdum belki rastlarım sana diye. Sonra Dağcılık Kulübü'nde rastlaştık, sonra ben işinin kapısında birkaç kez rastlar oldum sana. Sonra Kerimlerle yemek ve Kervansaray, sonra Lambo, sonra Ayşegül Sarıca'nın konseri ve hep pazar sabahı konserleri; daha sonrasını biz kuralım Jalem. Biz inan ki mutlu oluruz seninle, anlaşıyoruz biz.

Aramızda iyi şeyler var, sadece "dört dörtlük" insanların uğraştığı şeylerle uğraşmamalıyız biz. Bu "dört dörtlük" deyimini de çok sevdim, ilk senden duyduğumdan herhalde, "suskun" da öyle, onu da ilk senden işittim; açık bir anlamı da yok bunların, fildikos gibi bir şeyler! Şimdi burada olsaydın o minik ellerini avuçlarımın içine alsaydım, ellerim buz gibi Jalem, odada soba yok, alıştım da üşümüyorum. Saat 8.5, kışlada ses seda kesildi, o kadar yalnızım ki burada adeta içim ürperiyor, duvar saatinin tik takları beynimin içinde vuruyor gibi.

Şimdi İsmet'e telefon edeceğim, gelip bu mektubu postaya versin, erlere güvenmiyorum, beceremezler. Akşama da seni telefonla arayacağım, sesini işitirsem gene bir iki gün rahatlarım canım.

Bence Orhan'la Sevim birbirlerini çok seviyorlar, sürekli dırdırları ondan doğuyor, korkma ayrılmaz onlar. Arkadaşların benim hakkımda neler düşünüyorlar merak ediyorum ama söylemiyorsun hiç.

Jale senin işten sonra evine dönüşlerini de çok merak ediyorum. Otomobile binersen hep tanıdık şoförlerle git olur mu, cici bebek! Ablan benim için ne diyor? Annene bir şey söylemiş mi acaba?

Hava kuvvetlerinin pavyon inşaatına bu hafta hiç uğramamıştım. Bizim binbaşı göndermek istemiyor çünkü, şimdi paşaya söy-

lemişler. Bugün emir subayı beni çağırdı, istediğim zaman oraya gidecekmişim, bir de jip tahsis etmişler. Dedim ya kalp kalbe karşı değil diye, burada herkes çok seviyor beni, bir de sen sevsen.

Dilsiz Meee

SEVGİLİM
TANRI
İNSANIN
RİYASIDIR

ZEKİ

Neden dertli oluyorum senden mektup almayınca, neden hep yalnız kalmak istiyorum? Dün bütün gün ve gece bomboş bir odanın içindeydim, inan ki sıkılmadım. Bu sabah hava kuvvetlerine gitmem gerekti pavyon inşaatı için. Bir sürü hatalı işler yapmışlar, hep şu işçiler yüzünden; öğleden sonra gene gittim çalıştım, akşam otele uğradım gene mektup yok. Evine telefon etmek istiyorum ama annene babana karşı seni zor duruma sokarım diye edemiyorum, ne olacak bizim halimiz böyle Jale? Neden birlikte değiliz?

Şimdi saat 12, ben gene otelde yalnızım, yatağımdayım. Mazgalla ve fareyle bakışıp duruyoruz. Bu akşam da İsmet'in dayısının evine gittik. Hani şu piyanoları var dediğim eve. Bir sürü kalabalık vardı, oyun oynuyorlardı, poker mi bakara mı bakmadım bile. Bereket piyano ayrı odada, rahat rahat bir iki saat çaldım. Piyano çalmak çok iyi geldi bana. İsmet ve yengesinden başka dinleyen de yoktu zaten. Zaten hep senin için çaldım, yanımdaymışsın da dinliyormuşun gibi geldi bana; bir ara dönüp kadının yüzüne bakınca şaşırdım; Handan ha-

nım (İsmet'in yengesi), "Ne oldu Ahmet bey, bir şey mi var?" dedi. Ah Jalem, Rahmaninov'un sol minör bir prelüdü var, çok müthiş bir parça, Jalem nasıl yapsam da dinletsem sana, onu her akşam içimden senin için çalıyorum zaten. Sen daha benim piyanomu da dinlemedim, beğenecek misin acaba? Merak ediyor musun benim nasıl çaldığımı? Sıkılmadan dinleyecek misin beni ilerde? Müziği çok, pek çok seviyorum Jale, yaşamımın tek anlamı oydu her vakit, ama inan bana, senin için bırak dersen onu da bırakırım, öyle ölesiye seviyorum seni anla.

Ahmet

Jaleciğim, çok sevgili dost,

Bilirsin Allaha inanmam ama hak yerini bulur, diye bir söz vardır, galiba arada bir hak yerini buluyor sahiden. Bu sabah odamda Murat'a bir hırka örüyordum, ablamsa alışverişe çıkmıştı, kapı çalındı kim geldi dersin? Sacide!

Daha doğrusu Sacide olduğunu anladığım frapan bir kadın. Ağlayarak boynuma sarıldı ve af diledi. Konuşmak istediğini, ablamın duymamasını söyledi, doğru odama girdik. Doğrusu bir an için depreşen hıncımla içimden pek sevindim ama yüzüne bakınca bu sevinçten utandım. Yüzü gözü şişmişti Jaleciğim, sanki dövülmüş gibi ve pastal pastal boyalarla morlukları kapamaya çalışmıştı. İnan bana yüzüne ve gözüne bakmadan konuşmaya çalıştım. Bu karşı karşıya gelişin acayip duygularını sana anlatamam. Nefret, evet saklamayacağım senden, nefret, kin, acımak, utanmak, korkmak ve kaçmaktan mütevellit bir girdaba tutulmuştum sanki. Ne kadar hayır desem de demek ki içimden ona çok kırılmış ve kızmışım... Neyse dostum, işe Bekir'le başladı. Onu yanlış anladığımı, bu işte kendisinin hiç kabahati olmadığını, Bekir'in hep ısrarla yolunu kestiğini, hem onu hem kendisini öldürmekle tehdit ettiğini anlattıktan sonra, o sana lâyık biri değildi, dedi. Güya üç kere buluşmuşlar muhallebicide. Ondan sonra atlatmış onu, bir daha görmemiş hiç! Aradan neredeyse bir sene geçtiğini, artık ehemmiyeti kalmadığını, öyle bir erkekle hayatımı birleştirmekten beni kurtardığı için kendisine şükran borcum olduğunu anlattım, ama bundan sonra artık aramız-

da hiçbir dostluğun mevzubahis olamayacağını da ekledim. Fırlayıp ellerime sarıldı ve öyle bir hıçkırmaya başladı ki içeriden Murat da uyanarak ağlamaya başladı. Murat'ı alıp geldim, o ağlar, çocuk ağlar, tam bir vaveyla arasında şoku atlattım derken, Jaleciğim meğerse maksadı af dilemek dahi değilmiş! Kulaklarına inanamayacaksın ama dostumuz dört aylık hamile imiş ve hiçbir doktor kürtaja yanaşmadığından enişteden yardım istemeye gelmiş! Beni öyle aptallaşmış görünce iyice açıldı. Asıl babasının kim olduğunu bilmediğini ve bu yalancı asıl babasının, bunları bırakmasından sonra neler çektiklerini, annesinin komşuların tavuk kümesinden ekmek artıkları çalarak karınlarını doyurduğunu, söylediklerinin doğru olduğunu ve hayatta bir tek senin bildiğini, yalan söylemediğini temin etti. Sanki ondan, bundan sonra doğruluk bekleyen var! Neyse şimdi de ağabeyi bir kadının peşine takılarak gitmiş; Sacide de o zavallı kadına, anasına bakmak için söylemeye utandığı birtakım pis işlere girmiş, polis peşindeymiş falan!.. Ben suspus oldum büsbütün, ne diyebilirdim, bir yabancıydı artık o; hakikati mi ifade ediyor, roman mı yazıyordu? Doğrusu böyle bir roman okusam ne kadar kötü, uyduruk bir şey derdim. Ama o an müteredditim, çünkü hayat, dostum, insanı bu kadar kısa bir zamanda bu kadar değiştirmiş olamazdı. Fakat ehemmiyeti haiz olan şey Sacide'nin rol yapıp yapmaması değildi şimdi, şimdi dostum bu insandan bir an evvel kurtulmak, kapımı kapatmak ve Murat'ı öpmek istiyordum. Ona da ablamın biraz sonra gelebileceğini ve giderse yüz yüze gelmezlerse daha iyi olacağını anlattım. Bu memlekette kendisini senden ve benden başka kimsenin anlamadığını, zaten gideceğini söyledi ve çantasına sarılıp bir pasaport çıkardı. PX'te çalışan Tom'la evlenip gidecekmiş, bu işten kurtulur kurtulmaz! İşi Amerika'da hazırmış, namusuyla çalışıp annesini de yanına al-

diracakmış. Bir an için her şeye inandım, hasretinin namuslu bir hayat oluşunun beni çok memnun ettiğini ve elimden gelen her yardımı yapacağımı söyledim. Enişte beni kırmaz, yarın muayenehanesine git, dedim. O an öyle bir sevindi ki zavallı. Heyhay; sevinmesine deminki gözyaşlarından daha çok acıdım.

Sen ne diyorsun bu işe Jaleciğim? Bu kız kendini affettirmek ya da bambaşka sinsi bir maksatla yeniden arkadaşlık mı kurmak istiyor benimle yoksa samimi mi idi bilemiyorum. Elim ayağım heyecandan birbirine dolaşıyor ama ruhumda artık ona karşı garezden kinden eser kalmadı. Dünyada böyle bir şey olduğunu biri bana söylese inanmazdım, oysa bu dram burnumun dibinde beni de içine alarak oynandı! Heyhay!

Ablam gelince ona her şeyi açıklayacağım ve enişteme onun aracılık etmesini söyleyeceğim, zira düşündükçe olayı enişteme anlatmaktan hicap edeceğimi anlıyorum.

Ne olur dostum, bu kez geciktirmeden hemen cevap yaz bana, seninle konuşmaya öyle ihtiyacım var ki bilemezsin.

Sevgi ve hasretle kucaklarım.

Senin Ferhunde

SEVGİLİM
İNSAN
TANRININ
RİYASIDIR

ZEKİ

Jale dostçuğum,

Baylan'da karşılaştığımızda, onca insanın arasında sana derdimi anlatamadım. Selim burada. Kaçmak üzere gelmiş, seninle tanıştırmak istiyorum. Bir ara bize, eve uğra. Lâf olsun diye, mutlaka bekliyorum, demedim o gün. Ayrıca dostçuğum, sana çok çok ihtiyacım var. Etkilerin gerek bana. Gene şaşkın durumdayım. Perşembe günü Beyazıt'a fakülteye geldim, seni bulamadım. Oradan sizin Marmara Lokali'ne geldim; yukarıdan aşağıya seni aradım, bir buçuk saat de aşağıda lokalde oturup bekledim. Gelmedin. Oysa bir an önce görüşmemiz gerek.

Mektubu alır almaz hemen bize uğra. Selim de merakla seni bekliyor. Onu öyle seviyorum ki sadece bir erkek olarak değil, asıl bir dost olarak tapıyorum ona. En kısa zamanda bekliyorum.

Bütün sevgi dostluk sana.

Senin Sacide

NOT:
Dilerim, o durmadan
düşman sayıklayan, saçaklı
kontesin dedikodularına kanıp
kaçmıyorsundur benden?

Sevgili biricik Jale,

Telefonda neden o kadar şaşırdın, neden isteksiz konuştun o kadar? Sesinde hiçbir sevinç olmadı neden? Bu kadar mı uzak buluyorsun beni kendinden, yahut daha büyük, daha kıymetli şeyler mi bekliyorsun yaşamdan ve erkekten? Bir an için benim kadar olmasa da beni sevdiğin sanrısına kapılıyorum, birkaç gün sürüyor bu, bir de bakıyorum uçup gitmiş o gerçek, yerine bir mektubunun alaycı, küçümseyen bir satırı kalmış: "Ben senden beni sevmeni, âşık olmanı istemedim ki; hele 'şuursuzca' sevmeni hiç, bilinç bize verilmiş en kutsal şeydir, sevginle beni kendine borçlu kılmak mı istiyorsun?"

Ah Jale, belki de benim aşkım senin için çok yeni ve gururun, seviyorum, demeye engel oluyor. Oysa gurur sevilene karşı kendiliğinden kırılır. Aşk bilinç tanımaz Jalem! Bak bana da anla sevmeyi; gözü görmeden sevmektir aşk, hiçbir sınır tanımadan kör kör kendini bırakmaktır, teslim olmaktır karşısındakine, hesap kitap yoktur aşkta. Deli divane olmaktır aşk! Bak nasıl sürekli seni düşünüyorum, mektuplarını bekliyorum deliler gibi, sana ait her

şey bana heyecan veriyor, mutluluk veriyor. Ama seven insan için sevildiğini işitmek de büyük, çok büyük bir hazdır; sense, "Artık sana telefon etmeyeceğim," diyorsun. Neden? Suçum ne benim? Beni öldürmek mi istiyorsun? Başıma ağrılar saplanıyor, mideme kramplar giriyor, sabahlara kadar uyumuyor, terliyor ve bazen de kusuyorum.

Bu dert beni öldürecek. Buradan anlatacağım hiçbir şey yok işte. İsmet bu ay içinde nişanlanıyor, heyecan içinde, aklım ermiyor ona, ben daha kızı görmedim; İsmet'in benden ayrımı, kızı gördü o kadar! Kimi vakit onun gibi olmak daha mı iyi acaba diye soruyorum kendime. Ona sorarsam, benim seni sevdiğim kadar seviyormuş kızı, "Belki de fazla!" demez mi bana geçen gün!

Dün gene pavyon inşaatındaydım. Saat 11'e kadar çalıştım orada. Bugün de bütün gün oradaydım. Ustalara anlatmak ne kadar da zor, yanlış yapıyorlar, tavan çökebilir, kızıyorum, bağırıyorum, söktürüyorum; şu tavan kâbus oldu çıktı karşıma gene. Böyle yapmazsam da yılbaşına yetişmesine olanak yok. Bağırmaktan sesim kısıldı inan ki. Yılbaşına gelmemi istemiyor musun yani, bana telefon et ne olur, ben de bu akşam edeceğim, sesini duyamazsam ölürüm.

Ahmet

Jale dostum,

Sacide hakkındaki fikirlerine iştirak edemeyeceğim. Bana o kadar zarar veren dejenere ve ahlâk düşkünü bir insanla hâlâ dostluk etmeye ne sinirlerim ne zamanım müsait. Onu sevgiyle tedavi etmek benim harcım değil, zira o sevgiyi de dostluğu da bir pula satar! Zaten onunla müşterek hiçbir meselemiz kalmadı. Beni (hatta bizi) her zaman menfaatleri için aradı ve istismar etti. Ona yaptığım son yardımın cevabını biliyorsun, eniştem hatır için kendini tehlikeye atıp kürtaj yaptı diye kötü kişi olduk! Eniştem kendisine âşık olmuş da, tecavüze kalkmış da! Sonuna kadar ondan şantajla para sızdırdı, ablamla enişte min arasını açtı, beni rezil etti. Hayır dostum benim dostluk anlayışım burada biter. O sana yalan söylüyor! İnandırıyor seni, zaten o herkesi inandırıyor kendine; entrikaları korkunç bir iblis bu kız; bir "şeytan-ı lâin".

Seninle aramı açmak istediğinin de farkındayım fakat buna müsaade etmeyelim dostum. Zaten etmemişsin, bu onu kimbilir ne kadar kızdırıyordur.

Hayır, aynı şehirdeyiz diye onunla bir arada dostlukla yaşamak mecburiyetinde değilim. Yüzsüz, hâlâ telefon edip, "Özür dilerim, gelebilir miyim dostçuğum?" diyor. Tuttuğu şeyi kirletmeden yaşayamıyor. Bir sapık o bence, kusura bakma; ben evliya değilim Jaleciğim ve senin tabirinle, "onun üniversiteleri"nden bir hayat ve sanat öğrencisi olarak yararlanmak niyetinde de değilim. Hayır, ölene kadar şiir yaz-

mam onun yüzünü görmemek için! Varsın insandan, zordan kaçmak, kolaya kaçmak olsun yaptığımın adı. Ailemizi rezil etti; zavallı enişte m, masum ve temiz olduğuna kimseyi inandıramadı, itibarı sarsıldı, burada dedikoduları hâlâ sürüyor. İyilik yap kemlik bul demişler, meğer ne doğruymuş. Her şeyi inkâr ediyor şimdi; yanlış anlaşılmış, dedikodu yapmışlar. Kim yapmış dedikoduyu o yapmadıysa, biz mi? Gorki'nin namuslu üniversitelerinden yararlanmayı anladım ama bununkilerden musibetten başka ne öğreneceğiz? Sen o kadar güçlüysen dostum, elinden geliyorsa müsamaha içinde münasebetlerini sürdür; şair olan sensin; bir gün belki onun romanını da yazarsın, ama ben o pislikle başa çıkamam Jaleciğim. Zaten seni tanırım, inadın veyahut da gururun yüzünden yenilmemek için kesmezsin dostluğunu ondan. Neyse artık o kadar önemli de değil, namuslu bir hayat kurmak üzere Amerika'ya gidiyormuş ya! Solcuya da bak! Namuslu hayatını Amerika'da kurabilecek ancak! Biz, bu cemiyet onu hiç anlamıyormuşuz, iftira ediyormuşuz, sonunda buraya dönüp intikamını alacakmış! Hasta o Jaleciğim, hasta o! Biz onu kurtarmak, yazar yapmak istedik, o bizi kendi gibi sapık olmaya zorluyor. Zaten öyle bir hayattan başka ne çıkabilir ki? Evet çıkabilir, ama bu o insan değil. Onun garezi bizim onun yolundan değil, doğru yoldan gitmemizden doğuyor, inan böyle. İstersen dar kafalı de bana, istersen korkak de ama bu şahsı bir daha anmayalım. Sana çok müteşekkirim ki onun söylediklerinin tesirinde kalmadın ve dostluğumuza leke düşürmedik. Çünkü Jaleciğim onun hastalığının adı nedir bilemiyorum (belki de ilk defa dünyada vuku bulan bir "Sacide kompleksi"dir, kendisini seven ve yardım edenlere kapkara bir nefret) ama o kadar kudretli bir hınç, öyle ölesiye bir inat ki insanlara pes ettiriyor. Dostum, Sacide konusunu burada kesinlikle kapıyoruz. Onu her hatırlayışta ateşim çıkıyor hatırlatayım.

Jaleciğim Vüs'at O. Bener adlı bir yazar var duydun mu? Onunla tanıştık, o kadar hoş hikâyeleri var ki! Sen benden iyi takipçisin, belki de biliyorsun, bilmiyorsan DOST dergisini al oku, çok değişik. Ben bu sıralarda Proust'a dadandım. Müthiş biri! İşin garibi bizim Ahmet Hamdi Tanpınar ve Abdülhak Şinasi Hisar gibi yazarlarımız onun tesiri altında kalmışlar adeta. Tıpkı Abdülhak Hamit Tarhan'ın Shakespeare'in etkisinde kaldığı gibi.

Keşke dil bilseydim de bu yazarları kendi dilinden okusaydım, o vakit bizimkileri okumaya da lüzum kalmayacaktı! Ancak ben şimdi şöyle düşünüyorum. Bütün bu meşhur muharrirlerimizden daha evvel daha iyisini yazan yabancılar olduğu halde bizimkiler neden bu kadar meşhur ve kıymetli oluyorlar? Bana sorarsan bu gibi benzeyişler eserin ruhuna da, yazara da leke düşürür. Çünkü ben bir başkasının tesiriyle yazılmış bir kitabı okumaktansa, orijinal olanı tercih ederim. Muharrir insanı anlattığına göre ecnebî insanı da anlatsa ben onunla bir müştereki paylaşabilirim, çünkü ben de insanım ve anlayabilirim. Zaten büyük muharririn eseri bence her memlekette anlaşılabilir; ister Türkiye'de, ister Arabistan'da, ister Çin'de olsun.

Ah dostum, kitaplar da olmasa ben ne yapardım! Bütün gecelerimde onlar var şimdi. Onlar benim dostum ve her şeyim. Bir de sen varsın, sevgili Jaleciğim. Kitapları ben anlıyorum ama sen de beni anlıyorsun, ben de seni dostum.

En samimi sevgilerimle, hasretle kucaklarım.

Senin Ferhunde

SEVGİLİM
RİYA
İNSANIN
TANRISIDIR

ZEKİ

Biricik sevgili ve vefakâr dostum Jaleciğim,

Bir taraftan sınavların, bir taraftan edebiyat ve şiirlerin, bir taraftan matineler, dostlar, âşıklar! Bu arada hâlâ bana zaman ayırma lütufkârlığında bulunman beni öyle mütehassis ediyor ki dostum bilemezsin. Hayır sana sitem etmiyorum ve İhsan'dan da söz açmayacağım. İnsanların öyle sırları vardır ki kendileriyle birlikte toprağa girer, ben buna en çok hürmet edeceklerden biriyim dostum. Zaten hangimiz hakikatleri sonuna kadar konuşabiliyoruz? Kendimizi ne yâre ne ağyare teslim ederiz. Heyhay! Dostçuğum, heyhay! Jaleciğim bundan geri ben senin iki günde bir başını ağrıtmayacağım sevgili dostum; naçiz hayatımda değişiklikler varl

Sonunda karar verdim, Sunuhi beyle evleniyorum! Fikrimi yanlış bulacağından eminim ama acele etme ve müsterih ol, bu kararı alana kadar çok ölçtüm biçtim. Evet belki tahayyül ettiğim istikbale tam manâsıyla kavuşamıyorum ama heyhay! Her şeyin beni bu kadere, bu karara doğru çekip getirmesinde de bir hikmet varl Daha evve! yazdığım gibi, Sunuhi son derece efendi, yumuşak, sessiz, nazik bir insan. Benim yaralı gönlüm ancak onun gibi olgun birinin nazik ellerinde tedavi olabilirdi. Şöyle düşündüm karar verirken dostum: ne idüğü belirsiz genç, tecrübesiz bir erkekle bir hayhuy içinde sefalet çekeceğime, nazımı çekecek ve beni öyle banal bir biçimde aldatmayacak kadirbilir bir erkekle evlenir rahat ederim. Haksız mıyım? Aşk evliliği yapma uğruna başıma gelenleri biliyorsun.

Sunuhi belki güzel sayılmaz fakat çok kibar bir insan; biraz alnı açık ama bu ona filozofça bir hava veriyor, beyaz tenli, zayıfça ve kısa boylu sayılır, fakat sıhhatli bir yapısı var; her sabah kültürfizik yapıyormuş, vaktiyle de ordu takımında futbol oynarmış. Genel kültürü de fevkalâde. En çok sevdiği şairse Haşim! Ayrıca bütün divan edebiyatını ezbere biliyor! Onunla bu konuda çok anlaşıyoruz. Anlaşamadığımız tek şey bıyıkları; bununla birlikte kesmesinde ısrar etmiyorum, zira dudağındaki ameliyat yeri belli oluyor, fakat ancak evlendikten sonra onu ikna edeceğime inanıyorum, çünkü bu bademi bıyık boşu boşuna ona garip bir ifade veriyor. Burada ve İstanbul'da birer katı var, bir süre sonra İstanbul'a yerleşiriz diyor. Öyle âşık ki, bana adeta tapıyor, onun şımarık bir çocuğu gibiyim. Ah dostum, tekrar bir arada olacağız, ne güzel değil mi? Emin ol ben şimdi eskisi gibi mülahaza etmiyorum hayatı; öteki kızları da özledim. Şemsa'yla arada sırada mektuplaşıyoruz; hatta bir sefer buraya geldiğinde bana da uğradı, dertleştik, eski günleri yâd ettik. Ayda bir kere bizim sınıftakiler gün yapıyor, buluşuyorlarmış. Ülkü bir fabrikatörle evlenmiş, altında Studebaker, sırtında mink, almış başını gidiyormuş; Servet'in iki kızı olmuş ve çok mesutmuş. Biliyorsun içimizde en erken evlenen oydu ve biz çok şaşırmıştık değil mi? Cihan bir bankada çalışıyormuş. Aysel çok yakışıklı bir aktörle nişanlanmış. Bak sana oranın havadislerini buradan veriyorum görüyor musun? Evet Jaleciğim, herkese ve her yere o kadar hasret kaldım ki belki Sunuhi'yle evlenmemin bir sebebi de oraya gitme kararı oldu. Sıhhatim de çok iyi, üç dört kilo aldım, çok seyrek olarak yorulunca hafif bir ateşim çıkıyor ama Sunuhi önemsiz diyor. Zaten artık doktorum yanımda olacak, eniştem onu doktor olarak da, arkadaş olarak da çok takdir ediyor. On altı yaş da çok büyük fark değil Jaleciğim. Ablam da benim

çok mesut olacağıma inanıyor. Annem evvela, gül gibi kızımı evlenmiş boşanmış adama vermem dediyse de onu bilirsin, her şeye bir kere karşı gelmeden duramaz. Ayrılması Sunuhi'nin kabahati değilmiş ki; kadın daha altı ay olmadan kaçıp eski sevgilisiyle evlenmiş!

Sevgili dostum, sakın bana fikrimi değiştirtecek şeyler yazma. Artık kararım kesin, kimse bundan beni caydıramaz. Birkaç aya kadar evleneceğim.

Sevgi ve hasretinle kucaklarım dostum, zamanın olduğunda iki satır da olsa mektubunu bekliyorum.

Senin Ferhunde

Dostçuğum, seni mutlaka görmem lâzım. Gitmek üzereyim ve gene başım dertte.

Cuma günü saat 13.00'te, kulübe, Mimarlar Kulübü'ne gel veya telefon et, gelemeyeceğini bildir. Numarasını bilmiyorum, katalogda bulursun. Selim de gelecek. Özlemle.

Sacide

Jalem, sevinçten boğulacağım neredeyse, aferin Kerim'e! Demek ki bu azap bitecek! Ankara da olsa, üniformalardan kurtulacağıma seviniyorum, sivil olarak askerlik yarım askerliktir. Üstelik Ankara'da tanıdığım birçok arkadaş var. Ayrıca bir süre İstanbul'da kalmak, seni görmek olanağı... Her şey çok güzel gidiyor. Gerçi burası da iyiydi. Hele son günlerde Kadri beyler bana yakınlık gösteriyor, derdimi hafifletiyorlardı, hatta Kadri bey askerlikten sonra orada kalmamı sağlayacaktı ve çok iyi şartlarla iş bulacaktı bana. Biliyorsun bu adam mason ve çok nüfuzlu. Ama neme lâzım çok da iyi, kibar insanlar. Ne olsa adalılar, başka bir uygarlıktan gelmeler.

Neyse güzelim, artık bu hafta sonu gelmeme gerek kalmadı, gece gündüz inşaat (pavyon) için çalışıyorum, yılbaşına kadar devir teslimini yapıp kaçarım. Ayın 28'inde de İsmet'in nişanı var, gerçi dün kendisine söyledim seni çok özlediğimi ve duramayacağımı biliyor ve bana darılmadı, haklısın git dedi, ama şimdi artık bir hafta on gün daha dayanırım. Ankara'ya gidi-

şime çok sevinmemiş gibisin, ama oradan İstanbul'a nakil işini çok daha kolay beceririm. Her şeyi bırak, üniformadan kurtuldum Jalem; o elbiseleri çıkarınca beni daha çok seveceksin gibi geliyor bana.

Jalem ben bir kabahat yaptım biliyor musun? Bıyık bıraktım, hiç de yakışmadı, ama bir gör de istemezsen hemen keserim olur mu?

Sen nasılsın? Neler beni unutturuyor sana böyle? Tiyatroya gittin mi Reha'yla? Beni çekiştirmedin değil mi? Hiç beni düşünüyor musun? Düşün ve sev beni kaka bebek, senin yakınına geleceğim diye sevinçten ölebilirim ben, ya sen, yazsana bana!

Ahmet

Jalem,

Cüzdanımı kaybettim, param ve senin fotoğrafın gitti, ötekilere acımıyorum. Ah sen beni deli ettin, kafam yerinde değil, mantığım hiç işlemiyor. Her gören neyin var, hasta mısın, diye soruyor. Beni mektupsuz, telefonsuz bıraktın, ne kadar zalimsin. Öyleyse açıkça söyle, seni sevmiyorum ve istemiyorum, hayatımdan elini çek, de bana. Beni sevmek neden bu kadar zor geldi sana, benim ötekilerden ne ayrımım var? Ben de bir insanım işte Zeki gibi, Reha gibi, onlardan sana daha bağlı bir insanım.

Oradayken bir gün bana alıştığını söylemiştin, hatta bazı taraflarımdan hoşlandığını söylemiştin. Ben, beni ben olduğum için sevmeni isterim; şuursuz sevesin isterim biliyorsun. Şuur oldukça tereddüt vardır, işte sende de bu var. Biliyorum şuursuz sevmek sözüme karşısın ama nedir tereddüdün söylemiyorsun?

Daha fazla konuşturma beni bu akşam. Bir türlü güven veremedim sana. Allah benim belâmı versin, gidip delirinceye kadar içeceğim, cüzdansız, parasız, sensiz...

Ahmet

SEVGİLİM
RİYA
TANRININ
İNSANIDIR

ZEKİ

Canım benim,

Fotoğrafını karşıma koydum, baka baka yazıyorum. Beni azarlayan o mektubu yazan ellerini seveyim. Ne yapayım Jalem, ben böyle deli oldum işte. Cüzdanın önemi yoktu ama senin fotoğrafın olmadan yaşayamazdım, inan ki geçip gitmeyi kurmuştum buradan, telefonlaşmasaydık, beni aramasaydın gidecektim, nereye olursa olsun, belki de öldürürdüm kendimi...

Kızma bana, istesem de vazgeçemem senden artık, vazgeçebilecek olsaydım çok daha önce çekerdim elimi senden. Ben şimdiye kadar kimseye evlenme teklif etmemiştim, seni gördüğümün haftasına istedim senden evliliği. Hakkında hiçbir tereddüdüm yok. Biz bir arada çok mutlu olabilecek bir çiftiz. Bırakalım bu gerginlikleri, bu sözleri artık. Karşı karşıya geldiğimizde bol bol konuşacağız. Senin dediğine göre, "Kaş göz süzeceğiz gene!"

Kerim'in dediği doğru, kanunen beni burada daha fazla tutmaya hakları yoktu ama, pavyon inşaatı için birkaç gün daha kalmamı çok rica ettiler, hakları da var; iş acele olduğu için daha yapılacak şeylerin

bir kısmı yalnız benim kafamda tasarlanmış durumda, onları kâğıda geçiriyorum, şimdi, bitmek üzere. Senin yerine birkaç gün daha resmini öpeceğim, sevgilim benim!

Dilsiz Meee

Jale, teessüf ederim sana! Bunu senden beklemezdim. Bende acınacak bir hal mi var? Kimsenin merhametine ve aklına ihtiyacım yok benim. Kararımı isteyerek aldım, kendime acımış falan değilim, kimseyi de kendime acındırmadım, yanılıyorsun. Ne cüretle bunları yazabiliyorsun şaştım doğrusu. Bana, "O Sunuhi Hitleriyle evlenerek etini satmış olacaksın, Sacide'den ne farkın var?" diyorsun! Gözlerime inanamıyorum; bunlar ne biçim sözler böyle! Beni, dostunu bu kadar küçük görüyordun da şimdi mi baklayı ağzından çıkarıyorsun? Ya sen, kendine baksana biraz; daha birkaç ay evvel, "En yakın dostlarım bile en yüce duygularımı sapık yorumlarla bayağılaştırıyorlar, insanların dönekliğinden bıktım!" gibi şekvalarla sayfalar dolduran sen değil miydin? Ben sana o zaman bu halin haysiyetsizliktir, kendine acıma mı demiştim; yoksa ortak derdimizin bu olduğunu anlatarak teselli mi vermiştim sana? Ne diyeyim bilmem ki, sanki bana bir şamar indirmek için şimdi bir bahane bulmuşsun? Heyhay dostum!

Hele şu satırlarına bak: "Dünyada neler olduğuna gözlerini kapıyorsun, en ufak bir sarsıntıda pılıyı pırtıyı toplayıp herifin birinin kucağına atlamaya hazırsın. Neden defteri çıkarıp okumuyorsun (en azından), kitapları ve sol bilgileri böyle salya sümük ağlamak için mi ediniyoruz? Şikâyet etmekle bir şey halledemezsin, kalk gel buraya, bir işe gir, burada birçok yeni dost tanıdım, hepsi de yardımcı olabilir sana, o adamla mesut falan olamazsın kendini kandırma! Haydi dostum, beni dinle, yüzünü yıka ve sokağa çık, asıl

ağlanması gereken, yardım edilmesi gereken insan kardeşlerimiz orada!"

Sevsinler, Jale seni sevsinler e mi! Sanki gizli komünist partisine üye aldılar seni de benim haberim yok! Biliyorum Kemal'e bu arzunu izhar etmişin, ama maalesef seni aralarına almaktan imtina etmişler! Benden bütün bunları saklamıştın üstelik. Evet, dobralık deyip duruyorsun, al sana dobralık, bakalım hoşuna gidecek mi?

Zaten tenakuzlarla dolusun Jale. Bir mektubunda da, "İnsanlar eşit şartlarda birbirlerine karşı yardımda bulunamıyorlarsa bu bir düşmanlık duygusuna dönüşebilir," demiştin. Yardıma karşılık veremeyen rencide olabilirmiş! Hizmetçilerin hanımefendilere düşmanlığı gibi! En iyisi kendimizi düşküne yardım edecek kadar yüksek görmemekmiş! O halde o söylediğin tanımadığım adamlar bana iş bularak benden korksunlar kızım! Yahut da Sacide bana yaptıklarında çok haklı! Senin de başına gelecekler var!

Bu yüksek fikirlerle etrafa hocalık taslayacağına biraz sen de kendi hakkında söylenenlere kulak kabartsan iyi edersin. Sana olan sevgimden dolayı söylemediğim o kadar çok dedikodunu duyuyorum ki anlatsam destanlara sığmaz, seninse uykuların kaçar! Sadece şunu söyleyeyim: İhsan'ın metresiymişin!

Hayır, sana darılmıyorum gene de. Ama bu mektubunla açtığın hicran yarasını hiç unutmayacağım. Bu şimdiye kadar yediğim kazıkların hepsinden daha ağır geldi bana. Ben hiçbir zaman acınacak bir insan olmadım ve olmayacağım da Jale! Sakın bir daha benim samimiyetimi ve hassasiyetimi istismar ederek kendine pay çıkarma! Heyhay! Ki ne heyhay!

Ferhunde

TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR
TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR
TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR
TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR
TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR
TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR
TEKTANRIVARDIRODAÖLÜMDÜR

ZEKİ

Jalem,

Sevgilim, bir taneciğim, ayrılmak ne kadar zor oldu bilemezsin. Sabah 7'de zifiri karanlıktı, dertli dertli kalktım, dertli dertli uçtum ve dertli dertli geldim Ankara'ya. Sakallarımı kesmeye vakit bulamadan öylece çıktım Samim beyin yanına, "Ne bu sakal böyle?" dedi ama kızmadı bana, halden anlıyor, iyi adamdır, dayağı hak etmiştim oysaki. "Hesap vermene gerek yok, ben sana bir kere kızdım, bir daha kızmam artık," dedi. Kızma hikâyesini anlatmıştım sanırım sana.

Bir gün bir teknik konu üzerine konuşmak için bir sürü müdür toplanacaktı, Samim bey özellikle gelmemi istemişti ama ben unuttum gitmeyi. Oysaki proje hakkında açıklamalar yapacak olan bendim, o gün hiç iş yapmadan dağılmışlardı. Ertesi gün Samim bey beni bir temiz haşlamıştı.

Gelelim asıl konumuza güzelim, şu kanuni formaliteler var ya, bu işleri parayla yapan adamlar vardır; benim askerlik işlerimi de biri yaptıydı, olmazsa gene ona yaptırırız. Biz böyle gelin güvey oluyoruz ama ya seni bana vermezlerse. Sen, "Ba-

yıla bayıla verirler," dedin ama benim içimde hep bir korku var!

Bu sefer "Turan Palas"ta kalıyorum. Ankara'da ilk yattığım otel oydu, herifçiler de unutmamışlardı beni.

Jalem, bana iyi iyi, büyük mektuplar yaz olur mu? Artık kırma beni, yuvamın tatlı gülü, inan ki beni seçtiğine pişman olmayacaksın, mutlu edeceğim seni.

Dairede küçük bir oda buldum, orada tek başıma çalışıyorum, ara sıra resimlerini çıkarıp bakıyorum; hep yalnız kalmak istiyorum, kimse gelmesin istiyorum odama, seninle baş başa kalıp seni düşünmek istiyorum bütün gün. Bir tanem tatlım, canım benim, evlâdım.

Ahmet

TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN
TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN
TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN
TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN
TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN
TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN
TANRIYIÖLEREKÖLDÜREBİLİRSİN

ZEKİ

Dostum,

Oh, kurtuldum, sonunda ruhumu ve maddesel varlığımı kurtardım! Bir gün bir kitap yazarak hayatımı anlatacağım; sevdiklerimi, dostlarımı, düşmanlarımı. Annemin, Oğuz'un, Selim'in, Ali'nin ve senin adınızı altın harflerle işleyeceğim. O ikiyüzlü, uğursuz ülkeden kurtulduğuma inanamıyorum bazen. Buraya geldiğimin ilk günleri uykudan korkuyla uyanıp hâlâ orada mıyım, yoksa geldim mi diye kendimi çimdikliyordum.

Ali bey, benim geleceğimi değiştirdi, kurtardı beni parasıyla. Parasız hiçbir şey olmaz dostum: son durumumda o imdada yetişmeseydi ne olurdum düşünsene! Nasıl haksız yere belâ olmuşlardı başıma! O para vermeseydi buraya gelip okuyabilir miydim? Ah, bütün kapıları para açıyor: para para yine para! Benim daha önce biriktirdiklerim ev taşıma, eşya alma, yerleşme derken neredeyse suyunu çekmişti. Oh, şimdi içim rahat. Sen Ali için, "Köylünün, çarıklının biri," dedin ama o bildiğin gibi değildir. Öyle ince ruhlu, zekidir ki tahmin bile edemezsin, ayrıca da tanıdığım kentli beylerden çok daha medenidir. Parasının karşılığını almak düşüncesi onun için bir züldür. Ali beni bir gün bile ne istintak etti ne de peşimi kovaladı; çağırdım geldi, istemedim sormadı. Hoşgörülü, rint bir adam. Sanırım biz doğuyu ve oralıları pek tanımamışız. Acaba İngiltere yerine Kars'a, Ardahan'a mı gitseydim eğitim görmeye!

Selim'den mektup alıyorum. Siz de görüşüyormuşsunuz. İşte onun durumu oldukça berbat. Esaslı bir hüküm giydirecekler sanırım ona. Kaçması da suya düştüğüne göre ne olacak bilmem. Dışarı çıkabilseydi, Ali'ye söylemiştim, ona da yardıma hazırdı. Orada bile, "Ne emri olursa beni bulsun," dedi, ama Selim bunu işitince bana da ona da küfrü bastı. Ne de olsa genç solcu!

Selim'le, son gecemizde karşılıklı günah çıkardık. Bütün yalanlarımı, onu nasıl defalarca aldattığımı bir bir saydım ona. Arkadaşı Nevzat'la yattığımı bile, kulaklarına inanamadı! Bir ara kalktı tepindi, dünyada hiçbir kutsal değer kalmadığını falan sayıp dökmeye başladı, ama sonunda sakinleşti; bu söylediklerim gerçek olduğuna göre, yanlış başka bir yerde olmalı düşüncesine vararak uzun, didaktik konuşmalar yaptı, yüzüme bakınca, onun da boşunalığını sezdi ve ikimiz birden bir gülme krizine tutulduk, hani seninle Atatürk'ün ölüm gününde tutulmuştuk da Cazibe hanım birer ihtar vermişti karneye! İşte öyle bir şeydi.

O, bana geçmişini anlattı, bazı itiraflarda bulundu ama, öyle yoksun bir geçmiş ki, hemen hemen hiç yaşamamış zavallı; hayalet gibi dolaşmış durmuş; şiiri, gizli örgütü mörgütü saymazsan tabii. Beni tanıdıktan sonra flört bile etmemiş biliyor musun? Ben âşık oldum mu artık başkasını gözüm görmez olur, dedi. Doğrusu pek mahcup etti beni! Bu mahcubiyetten doğan bir borçla belki de en güzel sevişmemiz o akşam oldu. Onunla bundan böyle kan kardeşliğimizi ilân ettik. En dürüst, en mert, en akılsız insan olarak benim aşk tarihime kaydettim onu ve bu dünyalar iyisi insanı sana emanet ediyorum canım, senin anaç dostluğun iyi eder onu.

Sevişmek, yatmak üzerine uzun uzun düşündüm Jaleciğim, aslında sevişmek nedir ki? İnsanın sevgi arayışı, sevgi alışverişi değil midir? Yalnızlık Allaha vergi olduğuna

göre bir başkasına muhtaçlığımızın sonucu değil midir? Bu güzel ve tabii olayı nasıl da dünyanın en tehlikeli, en sakıncalı işi haline getirmişler değil mi? En haklı istekleri uygarlık nasıl da suçlu duruma düşürüyor, saptırıp duruyor aşkı! Uygarlığın girmediği ülkelere öyle imreniyorum ki, bir yolunu bulsam hiç düşünmeden en ilkel kabilenin arasına katılır, yaşayıp giderim.

Aslında erkekleri sağduyudan yoksun, bizden çok zayıf, duygusal yaratıklar olarak görüyorum. Bence olay şu: üzerimizde kurdukları buyurganlık (ki bu onların ham gücüne dayanıyor) yüzünden kendimizi korumak üzere yalan, hep yalan söylemişiz onlara. Bizim zekâmızı geliştiren bu yalanlar onları bizim aptallarımız durumuna sokmuş. İnsanın kendini koruma içgüdüsü müthiş bir güç verir yaşamına, örneğin Yahudilerin zekâsının üstünlüğü de burada yatar. Onlar da vatansızlığın getirdiği ezilmişlikle oradan oraya kovalandıklarından savaşma ve korunma zekâsı geliştirdiler. Düşün bak Jale, bizim kaslarımız erkeklerden daha güçlü olsaydı egemenlik kimin olurdu? Dayağı görecek olsalar, bir gün içinde seslerini kesip otururlar Jaleciğim. Birlikte olduğum adamların çoğu şu bu bahaneyle dayağa geçiverirlerdi. Eğer benden daha sıkı yumruk yiyeceklerini bilselerdi, yaparlar mıydı? Asla değil mi?

İşte, this is the question my dear friend! Ve ben sosyalizme falan artık inanmıyorsam bunun sebebi de budur. Çünkü bu güçsüz adalelerimiz dünya durdukça böyle kalacağından hiçbir şey değişmeyecektir. Haksızlık doğuştan dostum: kuvvetli ve zayıf karşı karşıya bırakılmış bir kere. Sosyalizm sadece erkeklere gelmeyeceğine, kadın ve erkek toplumuna gireceğine göre hani eşitlik? Erkek bizi dövmese bile, sonunda sıkışırsa dövebileceğini bilen biri o, işte sorun bu kadar basit. Yaratılıştan eşit olmayan bir durum var ortada; yasalar, ahlâk, anane neyi değiştirebilir ki!

Ancak işin enteresan yanı, tarih boyunca erkeği zekâmızla oyalayıp, idare etme duyumuz öylesine gelişmiş ki, her kadın zekâsıyla, tevarüs ettiği kurnazlıklarla içten içe durmadan yenmiş erkeği. Ne var ki aslında yendiği şeye yenilmiş gibi görünerek yaşadığı ikiyüzlülüğü de hazmedemeyen kadın, mutsuzluğun pençesine düşmüş durumdadır. Bence, mutlu çiftler görmeyişimizin nedeni budur. Mutluymuş rolü yapan kadın, erkekten çoktur dünyamızda; çünkü erkekler gerçekten mutlu olduklarına kandırılmış olabilirler. Ben evli bir çift gördüğümde, acaba koca karısını kaç yıl sonra, kadın kocasını kaç yıl sonra aldatacak diye bakarım, biraz dayanıyorlarsa aralarına girer, iki saatte adamı alırım. Şimdiye kadar beni yalancı çıkaran bir kocaya rastlamadım.

Sen şimdi bana madem öyleydi de neden durmadan önüne gelenle... diyeceksin? İşte bunu ben de tam olarak bilmiyorum dostum ama, erkeksiz kaldığımda boğulur gibi oluyorum. Yalnız kalamıyorum ben: üzerimde bir erkeğin istekli gözleri olmadan gün sürmek ölüm gibi geliyor bana. Her sabah çarpıntıyla uyanır sorarım kendime: bugün beni seven, isteyen var mıydı? Yoksa hemen fırlayıp birini bulmalıyımdır; delirmemek, kötülük yapmamak için tek yolum sevişmektir. İnsanlar beni sevmiyorsa, dışlamışlarsa beni, kafamda binlerce kötülük planı oluşuverir; intikama hazır beklerim; en cazip giysilerimi kuşanır dolaşırım sokaklarda. Yüzlerce adam takılır ardıma, en güzelini, en yumuşağını, en zekisini, en aydınını, en zenginini seçmeye çalışırım, beni anlamaya ve sevmeye en uygun olanını. Nasıl bir insan olduğumu bana anlattıran, yalan söylememe neden olan erkeklerden de nefret ederim çünkü. Kendini ve bütün yasaklarıyla bir dünyayı karşıma diken insanlardan intikam almadan duramam. Ali'yi ve Selim'i sevmenin de nedeni budur; onlar beni olduğum gibi

kabul ettiler... Ne var ki dostum uzun süre bir insanla beraber de olamam; çünkü bir aptallığını yakalarım; ne kadar görmek istemesem de bir zayıf tarafını bulurum ve bir sıkıntı kaplar içimi. Hemen onu başımdan savıp kaçmak isterim, bu kez de başıma belâ olmaya başlarlar! Bazen intihar etmeyi düşünürüm. Ama benden kurtulduğuna sevinecek bir dünyayı, benden tiksinen insanları sevindireceğimi düşününce derhal gücümü toplar, yeniden daha da acımasız olarak dalarım insanların aralarına!..

Şaştığım şeylerden biri de Jaleciğim, bizim insanlarımızda neden bir nebze olsun özgürlük isteğinin bulunmayışı!.. Kimse benden, ne benim adıma, ne de kendi adına özgürlük talebinde bulunmadı şimdiye dek, Ali hariç. Selim bile, "Sen özgürlük delisi olmuşsun, bu istek dejenere etmiş seni, ben zaten seni uzun süre yanımda tutamazdım," dedi. Bence erkeğin kendi için bile özgür bırakılma talebinde bulunmayışı bize en âşık olduğu anda bile bu hakkı gizlice kendine tanımasında yatar!..

İşte, beni çok iyi tanıdığını söyleyen sana, bilmediğin yanlarımın bir dökümü dostum! Kimsenin beni olduğumdan başka türlü (hatta daha iyi) tanımasına dayanamıyorum artık, eskidendi onlar! Yani; sandığın gibi Selim'e ya da Ali beye olan aşkımdan ızdırap falan çektiğim yok, onlara müteşekkirim o kadar...

İşte burada kimsenin ikiyüzlü, meraklı Doğulu gözlerini üzerime dikemeyeceği, gözetlenmeyeceğim bu ülkede yaşıyorum artık! İstediğim gibi okuyacağım, öğreneceğim ve yazacağım. Canımın istediği gibi gezecek, istediğimle insan gibi sevişeceğim; utandırılmadan, ayıplanmadan. Yeniden doğmuş gibiyim Jaleciğim, oh be, dünya varmış, valla dünya varmış be!

Burada süksemin yerinde olduğunu tahmin edersin! Beni gören İngiliz, Amerikalı yahut da İsveçli olduğumu

sanıyor. Türk deyince, meyus oluyorlar, yakıştıramıyorlar bana Türk olmamı, ben de şu dili bir iyice öğreneyim, bak nasıl kurtarırım onları bu üzüntüden.

Oda arkadaşım değişti; Çekoslovakyalı bir köylü kızı şimdiki, üstü başı dökülüyordu tabii. Ona hemen pembe saten elbisemi hediye ettim, yanımda kılıksız kişiler gezdirmeyi hiç sevmem; orospunun bile bir stili olmalı şekerim; bu, köylü ama çok zeki, işini biliyor, Londra'yı avcunun içi gibi öğrenmiş birkaç haftada; nerede işadamları, nerede diplomatlar dolaşır, zengin çocukları hangi dansingde eğlenir ondan sor. Bu akşam onun grubuyla dolaşacağız. Özlemler.

Senin Sacide

Jalem, mektubunu şimdi aldım, seninle karşı karşıya olmayı çok isterdim. Beni anlamış olduğunu ve bana öyle "evet" dediğini sanıyordum. Oysa gene tereddütlere düşmüşsün. Ama neden? Sen bana, benim sevgime inanıyorsun ama bir anda bilmediğim bir nedenle her şey değişiyor kafanda, sanki bir şeytan aklını çelip beni saf dışı koyuyor. Yüz yüzeyken işte bu olmuyor, hep benim uzağımdayken şüpheler beliriyor sende. Beni yalan söyleyebilen bir insan mı kabul ediyorsun yoksa? Yok yok, bunu düşünemem bile.

Mektubun çok ağır geldi bana Jale, telefonda da, "O kadar acele evlenmeye ne gerek var," derken anlamıştım bir şeyler düşündüğünü. Bazen söylediklerini böyle soğukkanlılıkla karşılayabildiğim için kendi karakterimi kutluyorum. Bence çocukça senin şüphelerin; seni değiştirmeyi sinsice planladığım falan yok; nasıl yapılabilir ki böyle bir şey? Senden sakladığım hiçbir şey yok Jalem, sordun anlattım, aklıma geldi söyledim, daha ne yapayım? Ben seni sadece biçimin için sevmedim; düşünüşlerinde, davranış ve heyecanlarında,

hatta zaaflarında kendimi buldum da öyle sevdim. Sakın şimdi de, sen beni değil bende kendini seviyorsun, deme bana! Bırak zaman geçsin biraz daha, beni anlayacaksın ne de olsa. Ama günün birinde, "Ben seni sevmiyorum Ahmet, yanılmışım!" dersen ben ne olurum düşündün mü hiç? Sana bu mektubu soğukkanlı ve mantıklı olarak yazmak için çok direnç gösterdim. Çok üzüntülüyüm, en büyük üzüntüm de beni yanlış tanımanın verdiği azap, beni sevmek için hâlâ kendi kendine direnir gibi bir hal görüyorum sende, bu da beni yıkıyor Jale.

Peki Jale, evlenmeyi senin istediğin zamana bırakalım. Erken olmasında ısrar ettim, çünkü böyle olması daha iyiydi, biz birbirimizin insanıyız, yalnız geçen günlere üzüleceğiz bir gün mutlaka. Ama sakın bir gün bana hayır deme! Dersen... O kadar korkunç ki, bunu düşünmek bile istemiyorum. Hayır korkma, sana bir şey yaparım anlamına değil bu, Allah korusun sana elimi bile kaldıramam ben, ne olursa bana olur, o kadar.

Ahmet

Geçmiyor, geçmiyor, sensiz günler değil saatler bile geçmiyor. Dün daireden çıkınca doğru otele koştum, mektubun gene yoktu. Çok fena oluyorum senden haber alamayınca, şaşkına dönüyorum. Öyle bir bedbinlik çöküyor ki üstüme. Hemen postaneye gittim: uçak postası sabah dağıtımına yetişememiş. Yanımda aradılar ama bulamadılar. Eli boş, sisler içinde yürür gibi yürüdüm, kafamda sen, içimde sen vardın, adını yineleyip duruyordum yollarda, sürekli dudaklarımı kıpırdatarak. Bir lokantaya girdim, lokmalar geçmedi boğazımdan; bir çorba içip çıktım oradan da. Öyle bir yalnızlık ki bu, mutlak bir boşluk içindeyim sanki, bağırsam kendi sesimi duyamayacakmışım gibi geldi, birden sokakta olduğumu anımsadım. İnsanlar çevremde yürüyorlardı, tümünün de kafalarında bin türlü dert, bin türlü heyecan, sessiz ve kendi hallerinde. Ağlamaklı durumumu nasıl avutacaktım bilemedim. Birliğe gittim; millet masa başlarına yığılmış kâğıt oynuyordu harıl harıl. Ama onlar avunmak için değil, vakit öldürmek için oynuyorlardı sadece. Biraz seyrettim, sonra da gülünç geldi ta-

vırları, orada da duramadım, yeniden otele dönüp odama kapandım.

Bir önceki mektubunda ne kadar iyiydin. Kalplerimizin birlikte çarptığını duydum sanki, mutluluktan uçtum okurken. Beni sevmek seni ürkütmesin Jalem, aradığın insan benim. Bundan bir emin olabilsen. Senin bende aradıklarını bulamayacağını, beni sevemeyeceğini aklımdan bir an bile geçirip şüphelensem, sana hayatımı bağlar mıydım Jale? Belki çabuk kırılan, duyarlı bir insanım ama mantığımı hiç feda etmedim bugüne kadar. Bana biraz inanıp güven, zararlı çıkmazsın; ben de senin kadar dürüst bir adamım.

Önümüzdeki cumartesi gelmek istiyorum, Samim bey halden anlıyor nasıl olsa. Seninle olmak, seni görmek, bir tek bu, yaşama bağlayan beni. Şu koca haftayı nasıl geçireceğimi düşünüyorum, özlemlerle kucaklarım seni bir taneciğim.

Dilsiz Meee

Jalem,

Gene düştüm Ankara'ya; özlemi, yalnızlığı yaşamaya başladım bile. Havaalanından sana telefon edecektim ama kıyamadım seni uyandırmaya, babandan da çekindim, amma da arsız herif demesin. Babanı sevdim Jalem, annen de umduğumdan daha iyi davrandı bana. İnşallah bizimkileri de sen seversin. Haftaya gelecekler size.

Ankara tatsız Jalem, sensiz her yer tatsız ama burada ayağımı yere basar basmaz bir hüzün çöktü içime. İsmet'in önerisini (Kadri beyin) düşündün mü? Onların yeni inşaatında bir kat bize ayırabilmeleri iyi bir şans. Bir de gerçekten adamla çalışmak iyi olacak ilerlemek için. Korkma, mason falan olmayacağım, seni dinlerim. Zaten açıkça bir öneride bulunmamıştı Kadri bey, sadece İsmet ağzımı aramıştı. İzmir daha güzel bir kent Jalem ama sen seç yeri, nereye istersen oraya yerleşiriz.

Samim bey de Ankara'ya yerleşmemizi istiyor. Beni çok seviyor; aslında başkalarına bağırır çağırır, önümde kaç günlük hesap yığılmış duruyor, hiç ses etmiyor bana.

Aşk ne müthiş bir şey, sensiz su içmek bile zor geliyor bana, hep birlikte geçireceğimiz günlerin hevesiyle ayakta duruyorum, birlikte yemek yiyeceğimizi, bana çay kaynatacağını, masa kuracağını, kapıda karşılayıp öpeceğini beni, düşlüyorum. Canım sevgilim, beni sevebildiğin kadar sev, benden korkma, bir insan benim seni sevdiğimden çok sevilemez. Bir tanem, senin yerine resmini öpüyorum. Sevim, Orhan, Çetin, Reha nasıllar?

Dilsiz Meee

Jale,

Aylar sonra lütfedip gönderdiğin mektubuna bir cevap yazmak isterim:

1) Ne zamandan beri Türk kesildin bilmiyorum! Benim anımsadığım sen, benden çok yakınırsın Türklerden! Düzenden, insanlardan, toplumsal konumundan ve her şeyinden Türkiye'nin... O halde benim İngilizce öğrenip kendimi İngiliz gibi satmam neden sana bu kadar dokunmuş anlamadım! Ben o şekilde, "aslımı inkâr edip yabancılara duyduğum aşağılık duygusunu ilân" etmiyorum dostum, yanlışın var; ben hiçbir zaman kendimi bir Türk duyumsamamıştım ki! Ben hep yanlışlıkla, geri kalmış, vahşi insanların arasına düşmüş bir modern insandım, onun için dillerini öğrenince aradaki tek ayrım, nüfus kâğıdımdaki Türk ve İslâm kaydı olacak; sen merak etme daha şimdiden kâğıdımda yazan Türklüğe rağmen anlaştım onlarla, aralarına aldılar beni, hatta onlardan daha bile ileride kalıyorum ben. Tanıştığım her kişiyle öyle sarmaş dolaş olduk, öyle uyum sağladık ki ben bile orayı, doğduğum yeri unuttum; sanki bu kültürle yoğrulmuşum, sanki burada doğup burada büyümüşüm. Orada sizler, annem birkaç kişi olmasa inan ki hiç hatırlamayacağım o ülkeyi! Bana kötülükten başka bir şey öğretmedi vatanım. Sadece aynı dili konuştuğum için bazı insanlarla millet haline gelmemi de asla kabul edemem. Ettiremediler! Ne de milleti soyup soğana çeviren adamların bana zorla kabul ettirdikleri vergi yüzünden bir millet haline gelebilirim! Bu dü-

şünce, özgürlük olsa, tartışılabilir en azından değil mi Jale hanım? Ben istemediğim bir duruma zorla sokuluyorsam, bunun demokrasi ya da cumhuriyet neresinde söyler misin? Kimin hakkı var bir insanın, hem istemediği bir ortama doğmasını sağlayıp hem de o ortamı değiştirmesine engel olmaya? Kimin hakkı var bir insanı, zihniyetiyle taban tabana zıt bir toplumla gıkı çıkmadan bir arada yaşamak zorunda bırakmaya? Ben dindar değilim, ailem bana vermedi din eğitimi, okul da vermedi; Cumhuriyet çocuğuyuz biz, Atatürk çocuğuyuz. O halde nasıl olup da başı bağlı anneleri olan, Kuran okuyan, camilere giden, oruçlar tutan insanlarla ortak yaşayabilelim?

Bence tarihi yanlış yapmışlar. Atalarım boşuna kan dökmüş. Herhalde ölmek için bayılmıyorlardı ve herhalde torunlarını, beni, bu halde görmek istemezlerdi. Esir alınmış... Peki sorumlusu olmadığım o tarih beni şimdi de hapse mi atsın, tımarhaneye mi? Eminim vaktiyle benim gibi, atalarımın arasında da karşı görüşlü insanlar vardı ve eminim onları da dinlemedi zorbalar, o zorbalar ki işte bugünü bize hazırladılar ve gene onlar ki yarını da hazırlıyorlar...

Evet tamam, sana göre geçmişi değiştiremeyeceğiz ve gelecek adına mücadele edeceğiz! Bana göre değil dostum, geleceğinden emin olmadığım bir eşitlik düzeni adına bir hayat verirsem, ben de vatanı kanlarıyla sulayıp giden zavallı atalarımdan biri olmaktan kurtulamam! Değil mi? Benim bir tane hayatım var ve onu toprak sulayanlardan değil de, sulanmış toprağın keyfini sürenlerden biri olarak geçirmek isterim. Bu yüzden oradan kaçtım, bu nedenle bir sürü kudurmuş adi adamın ağzının kokusunu çektim! Benden başka bir şey istemeye utanması gerekir bu milletin ya da devletin ya da vatanın, neyse. Ali bey denen hayvan sefa sürerken benim sürünmem neden icap ediyordu

söyler misin? Evet iyi bir insan olabilir ama iyilik başka, bu iş başka. Ayrıca onun iyiliği de buz gibi bizim dedelerin bedavaya ölüp gitmesinden yaratılmamış mı? Yoksa şu aç ve sefil Türkiye'nin bir adamı, nasıl olup da benim anama bakabilir ve bana İsviçre bankasına paralar koyabilirdi? Kendi adına koydukları kimbilir kaç aileyi kurtaracak miktardadır? Ben o hayvana da bunların karşılığını ödedim sayıyorum kendimi, hiç de hakkım olmayan bir parayı almıyorum. Dedelerimiz ödemiş çoktan.

Jaleciğim, yanlış anlama, mücadeleden tamamıyla caymış değilim. Seninle aramızdaki ayrım: sen bu işin uzun vadede siyasal çalışmalarla gerçekleştirileceğine inanıp o zamana kadar beklememiz gerektiğini öneriyorsun, bense hem kendi yaşamımı iyi, insani bir biçimde sürdürmeyi ve o arada inanıyorsam siyasi mücadeleye yardım etmeyi istiyorum.

2) Diyorsun ki, insanı yaptığı iş tayin eder; sen artık bambaşka biri olmaktasın ve olacaksın ve ayrı bir insan olarak karşıda bulunacaksın.

Ben değişmem! Ben nerede ne iş tutarsam tutayım ben değişmem, çünkü içimdeki o kin hiçbir zaman sönmez. Annemin, kardeşimin ve benim çektiklerimi asla unutmam. Ve ben buralara geldimse bir gün oraya saygın biri olup dönüp hesap da soracağım. Bize yapılanları insanlara ödeteceğim.

Şunu bil, ben senin, içinde kin ve garezi barındırmamalısın diye evliyalık taslamana da şaşıyorum. Devrimi yapanların, kinsiz olarak sevgiyle ve dostluk düşünceleriyle insan öldürdüklerini hiç sanmam!

Ben insanların birbirini sevdiklerine falan da inanmam! Kimse kimseyi sevmemiştir! Sevmez de! Çıkar ilişkileri var dünyada Jale. Bazen de gene bir çıkar olan sevilme ve kabul edilmenin getirdiği birliktelikler var. Ben

Selim'i beni anladığı ve sevdiği için sevdim; Ali'yi iyiliği için, seni beni anladığın için... Çıkarım bunlardır işte, yani karşılıksız değildir hiçbir şey dostum. Fedakârlığa inanmam ben; kimse bana altına yatmadan para vermedi, al bunu annene bak, demedi tamam mı?

3) Vücut satarak lüks yaşamanın insanı alçaltacağını ve bilinçli bir solcunun... Bunu seninle çok tartıştık Jale, bir daha da tartışmayacağım. Ben vücut satma işinin karşılıklı olduğunu, erkeğin de kendini sattığını söylüyorum. Kendisini sevmediğimi bile bile bir erkek bana para ödüyorsa bu onun adına bin kere daha alçaltıcı bir şey değil midir? Çünkü ben param olmadığı için satıyorum bedenimi!

Çok iyi bildiğim bir şey var dostum, bu cemiyet beni, bizi yapayalnız bıraktı. Tarlabaşı'nda otururken en çok kimin yardımını gördük biliyor musun, Rum komşunun. Madam Kalyopi kışın her akşam bize uğrar, evine gidip ısınmamızı sağlardı. Oğuz'un elleri soğuktan kanardı hep kış gelince! Jaleciğim, insanlar varsın bana saygı duymasın, ben de onlara duymuyorum. Onlar daha riyakâr: hem yerleşmiş hırsızlıklarla rahata eriyorlar, hem itibar görüyorlar ve iyilik havarisi rolündeler. Öte yandan bütün Avrupa, "Gayeye erişmek için her vasıta meşrudur," diyen Makyavel'i ikinci bir İsa gibi benimsemiş... Ben de onların ahlâkıyla yükselip saygınlık göreceğim!

Sana biraz da buradaki hayatımdan söz edeyim. Kenyalı sevgilimi bıraktım ama gene arkadaşız, birlikte oluyoruz. O arada bir Malezyalı, bir Yeni Gineli, bir Norveçli ve iki İngilizle birlikte oldum. Şu sıra bir diplomatın evinin iç dekorasyonunda yardımcı içmimar olarak çalışıyorum ve yüklüce bir para alacağım!

Şimdilik bu kadar, sen de yaz. Ahmet'e acıyorum diyorsun, allahaşkına kendine sevgili mi buldun yoksa dilenci mi?

Anlattıkların hiç hoşuma gitmedi. Bilirsin öyle salya sümük erkekten hiç hazzetmem, o adam olsa olsa hasta ruhlu, manyağın biridir, ben öylelerini çok gördüm; bilirim; bence defet gitsin; başına belâ olmasın sonra karışmam! Sen Reha'yla değil miydin?

Sevgi ve hasretler canım.

Sacide

Hamiş: Ağabeyimden aldığım bir mektupta bizim kontesle karşılaştığını, yanında kısa boylu, kabak kafalı bir ihtiyar olduğunu yazıyor. Anlaşılan o doktorla evlenmiş. Siz hâlâ dargın mısınız?

Sevgilim,

Sana bu mektubu sabah yazmaya başladım. Kahvaltı etmek için büyük pastaneye gitmiştim, orada. Sonra birliğe gittim, sana telefon da ederim diye ama birliğin borcu varmış, telefona kilit vurdurmuşlar idare olsun diye! Anla ne müthiş bir idare heyeti var. Duvarda özel olarak Bedri Rahmi'ye yaptırılmış rengârenk perdeler var, çok güzel olmuş, çok orijinal. Akşam yemeğini burada yedim, arkadaşlarla oyun oynayalım dedik, oturduk masa başına, bir iki saatte 60 lira kaybettim, hiç de şansım yok. Gece Büyük Tiyatro'ya Tanrılar ve İnsanlar'a gittik Atilla diye bir arkadaşla, fena değildi.

Yarın biraz mobilyacılara bakacağım. Tabii seçmeye sıra geldi mi sen seçeceksin. Jale her an seni düşünüyorum ama artık uykuda bile sen varsın kafamda, inanmayacaksın, nasıl olur dersin ama oluyor. Uyuyorum ve uyuduğumu biliyor ve seni düşündüğümü de bilerek uyuyorum, çok tuhaf bir şey bu.

Hafta sonu gene görüşürüz, artık Samim bey alıştı, kendiliğinden soruyor bu hafta gidiş yok mu diye? Tabii ona İstanbul'a nakil için uğraştığımı söylemiyorum. Bakalım olacak mı?

Bir tanem beni habersiz bırakma, "Telefon ettik ya!" deme, kaka bebek!

Dilsiz Meee

Sevgilim görüyorsun her şey kendiliğinden halloluyor, korktuğun gibi olmadı. Annemler de İstanbul'a nakil için uğraşıyorlar, onlar da yaşlandı artık ve aynı yerde olmayı isterler ama sen kararını ver gene.

Dün ve bugün Ereğli'nin kazıklarını hesapladım. 18 metre boyunca 60 tane kazık! Onları toprağa çakacaklar, ne kadar da manâsız şeylerle uğraşıyorum görüyorsun ya, çalışmak istememekte belki de haklıyım. Seni düşünüyorum sadece; bir iki kez Samim bey o durumda yakaladı beni, "Ne düşünüyorsun dalıp dalıp?" dedi, yanıt yerine gülümsedim. O da kafasını sallaya sallaya gitti.

Ya senin tatlı kafanın içinden neler geçiyor acaba? Gene öyle özledim ki seni, sanki görüşmeyeli yıllar olmuş. Güzelim benim, güzelsin çok, ama öyle bildiğimiz gibi ayna güzeli de değilsin, başka bir güzellik var sende.

Ah Jalem, sen hâlâ "beni sevdiğini zannediyorsun", bense seni deliler gibi sevdiğime eminim, işte aradaki fark bu. Neyse bunlar boş lâflar, iş olacağına varır.

Dün beni otelde arayıp bulmadığın vakit ben Kızılay postanesinde seni telefonla aradım, annen çıkıp evde yok dedi, ofiste olduğunu bilseydim oraya ederdim. Hem iş, hem okul çakışmıyor mu, zor olmuyor mu sevgilim? Sakın kendini yorma olur mu? Evlenince bak seni nasıl dinlendireceğim.

Ah hiç olmazsa bir piyanom olsaydı şurada, ama nerede oturacağımı bilmeden bir atılımda bulunmuyorum. İnşallah yakında kendi evimize alırız piyanoyu değil mi güzelim? Özlemler sana evlât evlât evlât.

Ahmet-Ahmet

Sevgilim,

Dün telefonda kararlaştırdığımız gibi hemen İsmet'i aradım ve Kadri beyin önerisini kabul ettiğimizi söyledim. On-on beş güne varmaz hallolur diyor İsmet. Biliyorsun adam çok nüfuzlu; inanıyorum, dediği çıkar yakında. Çocuklar gibi seviniyorum Jalem. Çok iyi oldu, seveceksin İzmir'i; evimizin yeri de çok güzel, deniz de görüyor. Çok mutlu olacağız Jalem, çok mutlu olacağız, bir aksilik olmasın diye ödüm kopuyor, nazara inanmam ama neredeyse mavi boncuk tak diyeceğim sana, ama döversin beni.

Bugün hava çok sıkıntılı aslında. Sabah lapa lapa kar yağıyordu, saat 11'e kadar yataktan çıkmadım.

O uzunca mektubunu da dün akşam aldım, hem sevdim, hem de kızdım sana. Kırk yılda bir beni sevdiğini düşündüğün bir gece, mektubunun iki sayfası Zeki'ye ayrılmış. Böyle bir gecede bari kimse girmeseydi aramıza Jalem. Ne ise karşı karşıya geldiğimizde sana duygularımı, o konuda düşüncelerimi daha iyi anlatabilirim herhalde.

Neden Ahmet-Ahmet diye imza attığımı soruyorsun. Dilsiz Meee'yi istemediğin için, birinci Ahmet "dilsiz" yerine, öteki Ahmet de "meee" yerine!

Bugün öğleden sonra birliğe gittim gene, bir saat kadar remi oynadım, derken Atilla geldi, onlara gittik, yemek yedik, karısının piyanosu var, orada biraz çaldım, gene tabii ilk olarak senin parçalarını sevgilim.

Perşembe gecesi ne yaptığımı soruyorsun, herhalde gene Atilla'daydım sanıyorum. Ben burada sıkıntıdan ve yalnızlıktan kahrolurken aslında eğlendiğimi, keyfettiğimi sanmıyorsun ya Jale? Mektuplarımda hep sızlandığımı yazıyorsun, gerçekten öyle oluyor istemeden, ama yakında her şey sona erecek. Bu hafta İstanbul'a gelmem doğru olmayacak, Samim beyden çok utanıyorum artık. Hele İzmir'i söyleyince ne olacak bakalım.

Nikâh muamelelerine babamın bir arkadaşı bakacak, bu memlekette her işin adamını bulacaksın; olmayacak iş yoktur! Yıldırım nikâhı çabuk oluyormuş zaten, bir aya kalmaz evleniyoruz sanıyorum ve çocuk gibi zıplıyorum odada.

Yavrum benim, iyi ki seni tanıdım. O gün Boğaz'da Niko'da bana "evet" deyişini hiç unutmayacağım sevgilim. Ne kadar mutlu ettin beni bir bilsen ve beni sevmekten çekinmesen. Ben seni tanıdıktan sonra ya-

şadığımı anladım ve senden uzakta olduğum her an öyle boş, öyle anlamsız buluyorum ki kendimi bilemezsin, bunu asla anlayamazsın!

Biricik Jalem, bu hafta değil önümüzdekine gelirim gene. Eşyalarımızı anlaşılan İzmir'den alacağız. Senin getireceğini söylediğin şeyleri de bir nakliye ambarıyla götürtürüz.

Beni özledin mi biraz? Öp beni canım.

Ahmet

Dostçuğum,

Geçen gün metroda kime rastladım dersin, hani bizim Gürbüz Ayşe vardı, lise son sınıfta bizim sınıfa gelmişti, hani okul çıkışı bir gün dondurmacıya girelim demiştik de, biz ayakta değil oturarak dondurma yeriz, diye gitmiş, horlamıştı bizi! Bir incelmiş, bir güzelleşmiş ki sorma, tanıyamadım ben, o tanıdı beni. Kolunda bir tıfıl İngiliz oğlan, nişanlım nişanlım diye sırıtıp duruyor sıçan! Vaktim olsa gösterirdim ben ona o nişanlıyı da, salonda oturarak dondurma yemeyi de ama şu sıra Marko girdi yaşamıma, vaktim yok. İlle de görüşmek istedi Gürbüz, yanlış telefon numarası verdim, aman ben bu acuzelerden kaçmadım mı buralara, ne işim var. Bir de nasıl geldiğimi sordu, "Bursla," dedim, yalan da değil hani, ha devlet bursu, ha Ali beyin bursu ne fark eder?

Marko, bir İtalyan mimar, dört dil biliyor ve bulaşıkçılık ediyor. Burada bütün *waitress*'ler üniversite mezunu. Yaza ben de çalışacağım gene, İngilizcem çok ilerledi, iyi arkadaşlarım var, bütün günüm üniversite, kütüphane ve *union*'da, bu üç binada geçiyor. *Union*, öğrencilerin rahat koltuklar, spor salonları, lokantalar olan yerleri demek.

Jaleciğim keşke sen de burada olsan ne kadar eğlenirdik; buradaki yaşamın bizimkinden üstünlüğünü görmeni çok isterdim. Sana Evelyn Waugh'un *Decline and Fall*'unu göndermiştim. Şimdi ben Somerset Maugham'ın *The Razor's Edge*'ini okuyorum. Bunu da gönderirim daha son-

ra. Marko da çok seviyor okumayı. Şiir yazıyor musun? Reha'dan hiç söz etmiyorsun, nasılsınız?

Birazdan Marko'yla buluşacağım, şimdilik bu kadar. Biliyor musun, ben baskının ne olduğunu buraya geldikten sonra daha iyi kavradım ve oradaki insanları bağışlar oldum. O kadar zavallılar ki, bir bilseler!

Şu romantik Ahmet dilinden düşmüyor gene; sen de bir hoşsun yani, onca vakit akılcılık, gerçekçilik derken romantik Ahmet de neyin nesi? "Beni en çok anlayan, seven, en çok mektup yazan, bana en sadık kalacak olan" da ne demek? Reha'yla fakültede her gün burun burunasınız, nasıl mektup yazsın adam!

Annen gene gusül aptesi nasıl alınır diye din dersi veriyor mu sana! Ha ha ha hay! Sevgiler.

Sacide

Delim benim, bir kerecik seni ölesiye sevdiğimi söylemeyi unutsam, sevgimden şüphe ediyorsun. Acabalar, sorular kurcalıyor kafanı. Buna için için seviniyorum, biraz olsun beni seviyor diye ama, bir yandan da sana hiç güven veremediğimi düşünüp ölesim geliyor üzüntüden.

Sen hep yanımda olmalısın benim. Saçını omuzlarını okşayıp iyi şeyler söylemeliyim sana, zaten içimden de bunlar geliyor. Senin dertlerine, sıkıntılarına ortak olurum hep Jalem, ben de insanlar için seninle aynı şeyleri düşünüyorum, ancak ben biliyorsun biraz daha umutsuz, karamsar bir insanım sana göre. Daha doğrusu ben mütevekkil bir insanım Jalem.

Sana Pertev'in konserinden bahsedeyim biraz.

İlk parça Tchaikovsky'den Romeo ve Juliet uvertürü idi. Pertev çok sakin idare etti, ancak orkestrada çok bocalama vardı ve sonuç iyi olmadı. İkinci parça Lalo Viyolonsel Konçertosu, solist Feyha Talay'dı. Oldukça iyi çaldılar. Üçüncüsü Tchaikovsky Altıncı Senfoni, bana sorarsan çok güzeldi. Pertev hep ezbere idare et-

ti ve gerek orkestrayı, gerek dinleyicileri daha esere girerken denetimine aldı. Konser bittiği vakit salonda hiç kimse yerinden kıpırdayamadı, uzun uzun alkışlandı. Pertev'i kutlamaya gittim, gene o bildiğin sevimli çocuk durumuna girmiş, sanki sahnedeki adam o değildi. Seni sordu ve selâm söyledi.

Jalem, senin rahatsızlığın beni çok üzüyor, önem vermiyorsun ama ya ciddi bir şeyse? Bir doktora git mutlaka. Ben de hiç iyi değilim, boğazım ağrıyor şimdi de, geceleri de uyuyamıyorum hiç. Senin hastalığının romatizma olduğunu kim söyledi, ne biçim romatizma bu yaşta? Yanlış teşhis koymasınlar?

Biliyor musun Jale, seni biraz daha az sevsem, kâinata isyan eder, askerliğe de topluma da basar kalayı, alır başımı giderdim ya da ölür giderdim.

Ahmet

NOT:
"Sulunun biri misin yoksa; dilsiz meee'lerin Ahmet-Ahmet'lerinle espri yaptığını mı sanıyorsun?" diyorsun. Aşk olsun, gene kalbini kırdın Dilsiz Meee'nin!

Canım Jalem,

Dün güçbelâ yetiştim trene. Şu işler bir bitse de git-gellerden, eziyetlerden kurtulsak sevgilim. Seni kollarımın arasından hiç ayırmayacağım, sen de beni seveceksin, çok çok seveceksin.

Haydarpaşa'dan sana telefon edecektim ama vapur geç vardı, lodos yüzünden hep. Daha yola çıkmadan özledim seni. İlk kez doğru dürüst dün akşam öptün beni, canım Jalem benim, sen ne kadar da utangaçsın öyle bir tanem. Jalem be, sen çok ama, çok çok tatlısın.

Gece uyuyamadım trende, ya dişim ya başım hep bir tarafım ağrıdı durdu, sonra tren de rötar yaptı, iki saat geç geldi Ankara'ya. Hep dün geceyi, seni düşünerek geçirdim zamanı.

Samim beyin sesi çıkmadı tabii, zaten gidene kadar öğleyi bulmuştum. Baktım ki İsmet bekliyor beni. İzmir'i övdü durdu bana, oraya yerleşeceğimize çok seviniyor.

Akşam çıkınca Samim beyle terziye gittik. Benim damatlıkları burada diktireceğim, karar verdim sonunda. Sana bahsettiğim Orhan'a. Ankara'nın en iyi terzisi. Sa-

mim beyin de ahbabı. Adamda çok güzel kumaşlar var. Sanki piyasanın en güzel kumaşlarını seçmiş toplamış. Benim bir tanesine gözüm takıldı, ondan sonra başkalarını beğenemedim, meğerse herifin en pahalı kumaşıymış o. Samim bey de çok beğendi, sonunda ısmarladım, inşallah sen de beğeneceksin sevgilim, adamakıllı kazık. Gri-blö, koyu, düz etkili bir kumaş, ayın 30'unda teslim ediyor. 800 lira istedi, güçbelâ 750 liraya razı ettik.

Oradan çıkınca birliğe uğradım İsmet'i bulmak için, birlikte Hacı Ömer'e gittik, yemek yedik, azıcık da içtik, çok azıcık. Oradan bir sinemaya gittik, saçma sapan bir film vardı, yarısında çıktım, doğru postaneye geldim seni aramak için telefonla, bir taraftan da yazıyorum işte sana beklerken. İsmet sinemada kaldı.

Hayatım seni çok çok özledim şimdiden, dün akşam kaçta yattın, yemek yedin mi? Sahi sen yemeklerini çok ihmal ediyorsun, bir sandviçle olur mu, bak Jalem, eğer beni biraz olsun seviyorsan yemek yemeden ne okula git, ne de çalış, senin için çok yorgunluk olur, bak belki de o hastalık beslenme bozukluğundan buldu seni, romatizma mıydı, eritem nuvo muydu neydi adı?

Jalem, telefonun sürekli meşgul çıkıyormuş, kiminle konuşuyorsun bu kadar? Zeki de yok ki artık, eskiden onunla konuşurdun uzun uzun.

Şimdi seninle konuştum, canım benim, tatlı sesli evlâdım, bir tanem, seni çok çok çok öperim.

Ahmet

Jalem hasta gibiyim, ölmüş de yeniden dirilmiş gibiyim. Artık üzerinde durmayalım olanların. Senin bir kriz geçirdiğini düşünüyorum, yoksa nasıl öyle yanlış yere suçlayıp beni, "Bu iş bitti," diyebilirdin öyle? Dondum kaldım. Senin her istediğini yapan biri değil miyim ben, ah beni değerlendiremedin hâlâ, oysa mason olma dedin olmadım, bıyığını kes dedin kestim ve inan severek yaptım bunları; benim üzerimde hak iddia etmeni ben istiyorum, insanın birbirine karışması sevgiden doğar çünkü. Ama orta yerde hiçbir ciddi şey yokken küçük bir şüphe üzerine, nasıl aklına gelebilir Jalem? Seni bu kadar severken nasıl aklına gelebilir?

Jalem, seni özledim, seni seviyorum demek saçma geliyor artık, bu özlem ve sevgi değil, çok daha büyük ve başka bir şey. Seni düşünmeden yaşadığımı anlamıyorum Jalem, sorunum bu, seni düşünmediğim zamanlar ölüyüm ben. Sen ise hâlâ beni sevmeye korkuyorsun!

Senelik iznimi resmen kullanabilmem çok zormuş, zira kıtama yazmaları gerekirmiş, Samim bey umum müdürle halletmeye çalışa-

cak işi, olmazsa gene kendisi idare eder birkaç gün için.

Ah Jalem, öyle perişanım ki ağlamaktan gözlerim şişmiş, Samim bey, "Bugün git dinlen, yarın gelirsin," dedi, ben de otele döndüm. Bir daha böyle bir şey yaşamak istemem hiç Jale, ölürüm daha iyi.

Ben kendimden bir nebze şüphelensem sana söylerim Jalem, gözlerime yemin ederim ki söylerim. Beni öyle sardın ki müzikten de sanattan da, anadan babadan da, kendimden de değerlisin artık. Bu sevgim ben yaşadıkça artar azalmaz ve sen sen oldukça ve yaşadıkça ve ben yaşadıkça göreceksin Jalem; bunu aklına koy... Atilla'nın karısına bakmak aklımın ucundan bile geçmez, pastanede çok samimi bir biçimde (!) görene söyle, onu söyleyen düşmanlık olsun diye kıskançlığından söylemiş. Kafandaki şüpheleri sil at, ayağımı bile basmam Atillaların evine; arkadaşmış, iyi çocukmuş ne yapayım, olmaz olsun.

Ah biz birbirimize kavuşsak, her şey güzel olacak biliyorum, çünkü sen beni yakından tanıyacaksın. Özlemler sevgilim.

Ahmet

Bu akşam ya fitil gibi oluncaya kadar içmeliyim ya da kanat takıp senin yanına gelmeliyim. Hep yanında olmalıyım, ellerini tutmalı, saçını okşamalı, öpmeliyim seni, iyi edene kadar seni ayrılmamalıyım yanından. Samim beye söyledim, yıllık iznimi aldırsa da aldırmasa da ben gidiyorum dedim. O da çok üzüldü hastalığına, neymiş o, "eritem nuvo"yu kimse pek bilmiyor, duyulmamış bir hastalık. Sevgilim sen alışık değilsin hastalığa, yatakta sıkılırsın, üzülürsün diye deli oluyorum, ağlamaklı dolaşıyorum hep. Beraber olsaydık o kadar zor olmazdı; başından ayrılmazdım, seni oyun olsun diye sevmedim, koparılmaz bir bağ var seninle aramda, ölüm ayırır beni senden ancak, ölüm. Kapanıp hüngür hüngür ağlıyorum yatağıma, beni korkmadan sev, aradığın insan benim, benden kuşkulara düşme; Allahım neden benim olduğumdan farklı olduğumu düşünmekte bu kadar ısrar edersin bilmem ki?

Ah ben biliyordum, onca iş, okul, yazmak çizmek bir de arkadaşların, toplantılar, kaygılar, dedikodular, seni zayıf düşürdü bütün bunlar canım, bir de Zeki ta-

bii, kabul ediyorum ona da haklı olarak çok üzüldün.

Seni, ben geleceğim ve iyi edeceğim, sonra da evlenip gideceğiz İzmir'e. Çok iyi olacaksın, mutlu olacaksın, seveceksin beni Jalem hiç korkma, göreceksin benim ne kadar içten bir adam olduğumu. Seni kokluyor ve şifalar diliyorum canım, benim magrif kokulu, tatlıların tatlısı sevgilim.

Ahmet

Jalem, hayatım, bir tanem!

Telefonlarda sinirli konuşuyorsun biraz ama olsun, şu dert atladı ya, kolay değil günlerce yatakta kaldın.

Seni öyle seviyorum ki inan iş güç her şeye boşverdim, o uğursuz tavanın çökmesi haberi tuz biber ekti! Hep o işçiler yüzünden!.. Samim beyin imalarına da aldırmaz oldum, kafam sadece seninle dolu. Ancak bu ara İstanbul'a gelmem de uzadı; artık Samim beyden bir şey isteyemem; yıllık izin de bitti, şimdi Kadri beyden gelecek artık haber. İsmet, dayısının Bonn'dan dönmesini bekliyor, gelir gelmez hallolur diyor. Öte yandan şu kütük yüzünden yıldırım nikâhı da at arabasına döndü. Önümde sensiz geçecek günler öyle korkunç geliyor ki bana, dayanamam gibi geliyor.

Sen iyileştin işe başladın ya, gene unuttun beni değil mi kaka bebek? Pardon, kaka bebek demem de yasaktı! İzin versen de vermesen de Reha'yı, Çetin'i, seni gören herkesi kıskanıyorum işte. Ben sana bu denli özlemle doluyken, yalnız seni düşünüp senin için yaşarken onlar seni görü-

yor, seninle konuşuyorlar. Ah şu batasıca askerlik olmasa aç kalacağımı bilsem dizinin dibinden ayrılmazdım, sen beni yaşatmaya yetersin Jalem. "Hastayken, evdeyken daha çok sevdiğimi sanıyordum seni," diyorsun. Ne kadar acı veriyor bana şu sözlerin bilsen, asla böyle kırıcı şeyler yazmazdın.

Yarın Zeki'nin mezarına gideceksin. Git sevgilim, ama eğer onu anımsarken beni düşünmezsen, beni küçümsersen ben ölmeliyim Jale! Bunlar söylediğin gibi bambaşka sevgiler değil mi? Ama eğer ben kişilik bakımından anlamsız geliyorsam sana onu da söyler miydin bana Jalem? Söyle olur mu? Hayır hayır söyleme, hiç söyleme, ne de olsa artık ben sensiz yaşayamam.

Ahmet

Dostçuğum,

Hiçbir şey beni şu eve gelince bulduğum mektubun kadar mutlu edemezdi. Sıkıntıların yüzünden de olsa beni anımsayıp yazmana teşekkürler. Mektubun sevindirdi ama içeriği de şaşırttı dostum. Ne oldu sana, o kadar umutsuz, yeşilsiz bir mektup ki! Günün birinde bana ne yapacağını sormanı aklıma bile getiremezdim. Gerçekten de o memleket seni bile bu duruma getirdiyse kendime bin kez aferin çekiyorum çıkıp geldiğim için.

Dostum, hâlâ okul dönüşü birkaç kişiyi bulup içerek geceyi kurtarmaktan söz ediyorsun, yahu bir çuvaldız boyu yol gidemedin mi hâlâ, ben bir şeyler yaptığını, yazdığını falan sanıyordum, hay bu kör olası toplum, anamızı beceren şu düzen! Biliyorum orada hep yapmak istenilenin özlemi çekilir, düşü kurulur, burada, Batı'da ise yapılır. Biz burada bir dakika bile boş değiliz, her an bir yerde, bir toplantıda, bir tartışmadayız, ortak bir rapor yazıyoruz, benim elimde bir *essay* var şimdi; İngilizcem çok iyi artık. Biraz sonra çıkıp Marko'yla buluşacağım Fransız kulübünde. Onun tek boş saati bu, cuma günleri 18.00'den sonra, orada satranç oynuyor. Sinemalar, tiyatrolar... Orada en son *Çayhane* diye bir şeye gitmiştim. Son olarak radyodan dinlediğim müzik de "ten nenni tenenen" gibi bir zırıltıydı. Şimdi Dylan Thomas'ın *Under Milk Wood*'unu okuyorum.

Valla Jale devrimcinin de hası buradan çıkar, sanatçının da! Oradan hiçbir şey bekleme ve mademki bana değer verip soruyorsun, sana söyleyeceğim şeyi yap.

British Council'e git, İngiltere'ye, Londra'ya gidip İngilizcemi ilerletmek istiyorum de. British Council'e bağlı okullardan birinden *acceptance* yollasınlar. Bunlar paralı okullar olduğu için nasıl olsa yollarlar. Onunla bakanlığa başvurur, işte beni kabul ettiler, yerim hazır dersin. Bizde kalırsın, başka arkadaşlarla da kalabilirsin, bir süre yer sorunu olmaz merak etme. Hemen iş buluruz sana, hem çalışır, hem istediğini okursun. Bu dediklerimi mutlaka yap, evlenmeye boşver Jale, ne vakit olsa koca bulursun! Yaza ben de çalışacağım, bu yaz sınav almayacağım çünkü.

Jale, ne kadar karamsarsın; o durumu ben de çok seyrek de olsa yaşamıştım. Gene de Marko gelmediği geceler o yalnızlığı, o deniz tutması gibi çepeçevre sarılmışlığı, kıskıvrak kapkara bağlanmış olmayı duyuyorum ve sana hak veriyorum. Ama burada gündüz çok güzel başlıyor, hareketli, koşuşmak, konuşmak ve kaynaşmak. Neydi o anlamsız Beyazıt çevresi, o it sürüsü üniversiteliler, elifi görse mertek sanan da kendini bir şey sananlar! Ayak tarafından taklit edilen Batı. Taklit, taklit taklit tepeden tırnağa, doludizgin taklit.

Sana söyleyecek başka bir sözüm yok, hemen gitmeliyim. Hiç düşünme, babana mı yalvarırsın, para mı çalarsın, altın bileziklerini mi bozdurursun, yoksa benim gibi bir burs mu bulursun! Ne yaparsan yap gel buraya sevgili dostum, kaybedecek neyin var? Hiç düşünme.

Senin Sacide

Jalem, canım, canımcığım benim!..

Hep yanımdasın, seni kollarımın arasına alıyorum, öpüyorum, kokluyorum, okşuyorum sanki. Öylesine mutluyum ki... Bugün eve gidip dengi çözdüm, kutuların içindeki kırılacak şeyleri çıkardım. Sana ait şeyleri zevkle, heyecanla öpe koklaya istif ettim.

Dün karyolaya somya almaya gittim, 140 cm. genişliğinde hazır somya yok, çok aradım bulamadım, 130 cm. eninde var. İsmet'le İzmir kazan biz kepçe dolaştık, sonunda birine ısmarladık, yarın hemen verecek, bu arada su küpünü buldum aldım, canım senin istediğin gibi oldu sanırım, temiz bir şey. Perdelerin raylarını da aldım, 16 m. tuttu hepsi. Bugün takacaktım onları ama çivi almayı unutmuşum, bugün de pazardı.

Sen perdeleri dikiyor musun acaba? Onları bir an önce dikip postalarsan çok iyi olur, ev camlı köşk gibi oldu, ne yapsam görünüyorumdur herhalde dışarıdan. Kadri beyler eksik olmasınlar çağırıyorlar beni. Dün ve bugün akşam yemeğinde onlardaydım.

Yarın somyayı alırsam evde yatacağım ilk kez. O geniş yatakta yanımda sen ol-

madan nasıl uyuyacağım bilmem, sen yanımda ol da yalnız elin elime değsin o da yeter! Jalem inan ki doğru bu yazdığım; sana karşı ille de seks duygularıyla dolu bir vahşi değilim, içinde o da var ama, senin varlığının bütünü beni deli eden. Ben şimdiye kadar hiçbir kadına duymadım bunları, bambaşka mutlak bir sevgi bu; ölesiye değişmeyecek bir duygu.

Bu iki gece Kervanpalas diye bir otelde kalıyorum. Eşyaların hepsini eve bıraktım, nikâh günü belli olur olmaz yaz bana canım. Tatlı evlâdım benim, seni öpüyor, öpüyor, öpüyorum.

Ahmet

Minicik, biricik, canımcık,

Biliyor musun özlemim arttıkça yazmaya karşı inadım çoğalıyor bu sıralarda, yazmak zıddıma gidiyor; çünkü sözler, sözcükler yetmiyor sana olan sevgimi anlatmaya. Yeni bir tür aşk, bir sevgi biçimi bendeki biliyorum; bugüne dek kimsenin böyle duyguları olmamıştır. Ben bu duygularla çarpıştığım için bir süredir yazamadım sana, ya sen? Sen de hemen yazmayıveriyorsun. Öyle bir hava var ki sende biraz araya zaman girse ya da bir neden çıkıp görüşemesek hemen vazgeçeceksin benden! Nedir bu? Beni sevmeden evleneceğini düşünmüyorum bile, ama nedir? İçinde kalmış bir şüphe var senin, bana bir türlü veremiyorsun kendini bütününle. Neredeyse nikâhımız olacak, hâlâ kararsız bir halin var. Eşyaların burada, evimiz düzeldi, sana kitaplık da ısmarladım, sen her an bırakabilirsin beni! Bilmem evham mı ediyorum, çok mu üstüne düşerek sıkıyorum seni?

İçimi okuyabilsen, ölene dek kulum kölem olurdun aslında ama az kaldı sevgilim, biliyorum her şey bitecek yakında mutlu olacağız biz.

Telefonun işte, öldüm ben, öldüm. Ama olsun git, git sevgilim, başkalarıyla, Reha'yla dolaş git! Ben ölsem de git! Hangi menhus duygu dedirtiyor bunları bana bilmiyorum, sana o kadar güvendiğim halde istemiyorum gitmeni, tiyatrosu batsın o Fransızların. Sana telefonda söylemedim ama asıl duygularım bunlar işte, beni hoş gör, ayıplama basitleşiyorum diye. Sade bir şey görüyor gözüm: sen! İnsan sevince duygularına egemen olamıyor. Seni istiyorum egoistçe, yalnız beni düşünmeni, benden başka hiçbir şey düşünmemeni istiyorum, benim için her şeyi yapabilesin istiyorum, her şeyi yıkabilesin istiyorum. İşte asıl duygularım, isteklerim bunlar senden ama söyleyemiyorum; çünkü ben de sana bunları duyuyorum!

Bana kızma, beni bağışla, bir sinir nöbeti bu, seni sınırsız ve kara bir aşkla sevmemin sonucu herhalde.

Ahmet

Sevgilim, ben bir aptal oldum. Tatlı bir aptal, ne çevremi görüyorum, ne konuşulanları işitiyorum. Kadri beyi ikide bir, "İşittiniz mi Ahmet bey?" diye sorarken buluyorum karşımda. Hiçbir şey anladığım yok, gözümü duvara dikip seni düşünüyorum. Öyle mükemmelsin ki bütün benliğimi sardın benim, hiçbir şey ilgilendirmiyor beni Jalem. Tarifsiz, şuursuz seviyorum seni, sensiz yaşamak zorunda kalsam öldürürüm kendimi.

Dün gece ilk kez evde kaldım, yastıklarını öptüm, yorganını kucakladım deliler gibi, hayatım benim, gel sarayım seni, ömürce ayrılmasın dudaklarımız.

Mum ışığında oturdum dün gece, elektriği açmaya gelmediler pis herifler. Somyayı aldım, küçük yatak odasına yaptım yatağı, senin perdelerini de taktım. O ince halıyı da yatağın önüne serdim. Şilte çok küçük kaldı bu somyanın üzerinde, öteki bundan ne kadar genişti acaba?

Sen ne yaptın canımcığım, beni özledin mi hiç? Ah şu işler bir bitse de sensizlikten kurtulsam şu hayatta. Çalışmayı nikâh olana kadar sürdüreceksin anlaşılan.

Ben yanındayken de dinlenmedin doğru dürüst, ablan çok iyi bir insan, yardım ediyor sana. Ayaklarında ağrı var mı gene? Canım ne olur çok yorma kendini.

Jalem, sen ne kadar tatlısın, hiç farkında mısın bunun? Ben sensiz çıldırırım. Mektubun da daha gelmedi, atmayı mı unuttun yoksa? Bu akşam telefon edeceğim sana. Ne kadar gayret göstersem duramıyorum artık sesini duymadan, canım benim, "kara aşk" dedikleri bu galiba.

Sen hâlâ bana eleştiriler yap bakalım: "Hem sevmek şuursuz olur, kör kör seversin diyorsun hem de, beni sev diyorsun. İnsanın sevmek elinde değilse nasıl sever kör kör? Çelişki değil mi bunlar?" İnsan isterse sever ve körü körüne sever, şuursuzca sever. Ama biliyorum artık sen de beni seviyorsun, beni öpmenden anlıyorum sevdiğini; seni öptüğümü düşünürken bile başım dönüyor zevkten, Jalem inan. Sen de beni öp, senin de başın dönsün zevkten, canım sevgilim.

Ahmet

Sen benim hayatımsın; seni kıskanıyorsam elimde değildi, suç mu bu Jalem? Ben bir deli oldum, esen rüzgârdan, doğan güneşten, aydan kıskanıyorum seni. İnan ki böyle bir insan değildim ben. Senin sevgin çıldırtıyor, deli divane ediyor beni, ölmek istiyorum aslında! Senin yüzünden ölmek istiyorum! Anla beni artık. Bir de üstüme üstüme varıyorsun inat edercesine. Evet, evet sen haklısın ama gönül ferman dinlemiyor işte. Seni kıskandığım için benden uzaklaşacak mısın şimdi? Ben ölürüm, gerçekten ölürüm görürsün. Beni söylediğin gibi seviyorsan bu kadar çabuk değişir mi bu sevgi? Ama sen böylesin işte! Biraz hata yapsam hemen bırakacaksın beni değil mi?! İleride de böyle olacak bu değil mi? İnan senin kişiliğine, özgürlüğüne karşı bir tavır değildi o. Ah ben ne yapacağım seninle? Yok yok, sen böyle bir insan olamazsın, iftira ediyorsun kendine, beni böylece bırakamazsın. Yazdıklarında milyonda bir gerçek payı varsa hemen söyle bana ayrılalım şimdiden yahut da söyleme, söyleme; sensiz yaşayamam nasıl olsa ben! Öldürürüm kendimi! Ben geliyorum

Jalem! Nikâhtı, boktu püsürdü, uzadıkça uzadı; bizi birbirimizden ayırmak istiyor herkes. Ben gelirim, karşı karşıya görüşürüz konuşuruz, istemezsen giderim, gider öldürürüm kendimi. Kadri beyi de, evi de, işi de bırakıp geleceğim yarın sabah.

Ahmet

Bize ne oldu – sen nasıl gittin – bazen bir masal sanıyorum hayatı – yaşadıklarımı – yaşadıklarımızı ve ben nasıl seyrettim sustum – nikâhına bile geldim – çevremizde dost dost dediklerin – dediklerimiz – bir nasıl hallerdi bunlar böyle – bir başkası gibi yaşadım yanında – bir süre suspus oldum – kendi kendimi kötüledim Melâmiler gibi – en kötü benim demeye getirdim – en kirli – şu kızı en sevmeyen en oyunboz olan aman efendim Ahmet bey siz mi istiyorsunuz evlenmeyi hay hay buyrun alın Çetin bey siz ne kadar âlicenapsınız böyle Jale hanımın en yakın dostu – Ahmet beyi itekleyip duran – Öff bir oyundur gitti avluda. ne nikâh ne nikâh, bir de üstüne üstlük Çiçek Pasajı'na gidip içtik – dostların sözümona – nikâh – Çiçek Pasajı ve İzmir trenine uğurlanma – bana ne oldu – kafamı taşlara falan mı vursam ne yapsam sana mı kızsam dövsem mi seni gelip her şey tepetaklak. Neler söylüyorsun sen, Çetin ketum değildir olamaz da ketum olan bendim orda, üzülme diye sakladım hep – ama şimdi üzülmeni mi istiyorum, hayır ama pisi pisine yanıltmayayım seni – kiliseyi de biliyorum – denize atladığın şubat gecesini de – Çetin'in evine gittiğini de – gece sızmışlığının içinde benim adımı sayıklayarak seviştiğini – ketum olan bendim – karşıma geçip sana hamilik taslamasın – dilini uzatmasın – kopartırım onu – ama ne olursa olsun senin mutluluğunu dileyen senin güvenini kazanmış dostun buydu – benim şu kişisellik acılarını çektiğim gi-

bi kimse çekmedi – sen abartma sanırdın – belki gösteriş sanırdın – en falsosuz ben vardım senin yanında – ben vardım da ne oldu sanki – kıskanıyorum sandın şüphesiz – ne kıskanması be – geldiği gün askerliğinin bitmediğini biliyordum – onun eline bu fırsat geçseydi dünyanın öbür tarafına sürdürürdü beni – o kabarmalar – o cart curtlar – ordudan korkmamış da benden mi korkacakmış – askerlik şubesinde asker elbiseleri giydirince donup kaldığını unuttu – adeta felç geldi üstüne. postallarını ben bağladım – ben gittim şubeden şubeye – uğrak yerine – ordan istasyona – jandarmaları evinde – meyhanede ben beklettim – arka yollardan belimize kadar kara gömülerek tee Kadıköy'den sabah karanlıkları Göztepe'ye gizli gizli beraber gittik geldik – beraber yattık – beraber üşüdük Şadi'nin o bildiğin kulübesinde – iki sigara bir mumla – methederek yerdiğini. yererek kendine celp etmek istediğini – kelimesindeki manâyı sezerim be – hani sana küfretti– yalan söylemişti. çünkü Zeki için – alta düşeceğini hissedince yavuz hırsız misâli – kızdığından mı – hayır – seni kendi kendine düşürmek için – Lambo'da o gün de aynı şekilde küfretti – sanıyor ki herkes uyuyor – işin burasına gelince benim için de hava hoştu Jale – ne yapayım – yalnız boru boru ötmesinler – ötsünler de yahut benden uzak – dünyanın hiçbir yerinde o Lambo günü yaşanmaz Jale – gülerler. kovalarlar. tükürürler bu hale yahu – on kişi – on yıl beraber yaşasın – on yıllık tecrübeyle bu on kişi. on kişinin ardından on oyun etmeye kalksın – romancı muhayyilesinde bile rastlanmaz – şöyle bir hatırıma getiriyorum o günü – biz senle karşılıklı oturmuş konuşuyoruz – kişiler bir içeri giriyor – bir dışarı çıkıyorlar – bir içeri giriyorlar – sen Ahmet'e evlenmekten vazgeçtiğini söyleyip bana gelmişin – Ah-

met Lambo'nun kapısının dışına sokağa oturmuş ve ağlarmış – bizim haberimiz yok – bunlar onun kulağına bir şey fısıldıyor – bunun kulağına bir şey fısıldıyor gene çıkıyorlar – sonra ikişerli çıkıyorlar – sonra üçerli çıkıyorlar – biz senle saf saf konuşup gülüyoruz bir şey anlamadan – oysaki bizim kaderimizi tayin etmekteler – Ahmet, ne yaparsanız yapın ben Jale'siz ölürüm diye yalvarıyor – düşmanlarının eline düşmüş – ötekiler bize (en yakın dostlarına) karşı aslan kesiliyorlar – dışarda bir pozlar verip kendilerine bir taktikler kurup – Bir örümcek ağıyla çevriliydik o akşam – ikimiz ortadayız ya dostuz – arkadaşız ya en çok – al sana – şuna ağbi diyorum – berikine saygı gösteriyorum sen de biliyorsun – işaretlere – imâlara – fiskoslara – tertibatlara ne lüzum var – dram oynuyoruz sanki – bir hafiyelik bir hafiyelik – bir hırsız polis oyunu – Sultan Hamit esprisi hâlâ – hâlâ arı esprisi, ağzıyla bal döker gerisiyle sokar – sen gittin Solmaz geldi Lambo'ya gene aynı şey – bir oğlan var sevgilisini getirmiş aynı şey – bilmem hangi hanımın evinde şişe atmışlar birbirlerine yine aynı şey – Zeki ile sen gelmişin bir gün gene aynı şey – şuuraltlarını bir aç bak – aynı basit mekanizma – tekdüze bir yaşamı değiştirme içgüdüsü – ellerine düştü ya bir konu – onu berbat edesiye oynayacaklar – bir şeyi sevememenin, bir şeye kendini verememenin – kendi kendine yetememenin verdiği kişilik azlığı – kimi bunu iyilik adıyla – kimi kahramanlık diye – kimi kendini göstermek için bir fırsat sayarak – yani içinde kalmış, bir türlü yaşama geçiremediği görüşleri, istekleri, felsefeleri var ya – ama yeri değilmiş, mekânı değilmiş – fırsat bu fırsat – bir de ağızlarından özgürlük, kişiye saygı, kişilik, birey lâfı eksik olmaz – ayol ilk önce kendi yaşamınıza sokun bu erdemleri – val-

lahi Jale önemli bir sorun bu (aydın kişiliğin mahiyeti çıkıyor ortaya) – iki kişi birbirini seviyor diye bütün ruhi fonksiyonlar seferber ediliyor – bütün maddi manevi kuvvetler ortaya dökülüyor – sanat manat, ilim milim, uygarlık muygarlık da neymiş – sebil – işe yarar sa tut yaramazsa at gitsin – bütün teheyyüci mihanik – iki kişi birbirine sempati duymuş diye – aralarından arkadaşlarından iki kişi – insan bunu görmez be – görse memnun olur – iş değil bunlar be – olayı kendi lehine çevirmek – altta kalanın canı çıksın – ben Ahmet'i bile daha bir anlayışla karşılıyorum – o aramıza yeni girdi – içerde ne oluyor bilmiyor – sonradan öğrendim – Jale dışarı çıksın, yüzümü görsün o bana döner diyormuş – yüzüyle büyülüyor mu seni ne – istediği kadar para vereyim Lambo'ya meyhaneyi kapasın da Jale dışarı çıksın – koca adam ağlıyor ve herkesi bu işe seferber ediyor ya, olsun – ötekiler de bize kumpas kuruyorlar seve seve – sanki ölüm çanları çaldı – eminim Ahmet'i sevdiğine inansalardı bu defa onu gırtlaklarlardı – hem de benim gibi değil oracıkta – Lambo'nun kapısının dibinde oturduğu yerde – aynen ecinniler – kendi kendini kışkırtan – ama ne oldu – ah çıkınca ordan, sen, ben giderim demeyecektin. arabaya atlamayacaktın – bırakırlar mı orda – çevik kuvvet be – ah sen kendine güvenmeyecek ve beni tutacaktın sonuna kadar – anlamıyorum niçin ittin beni, sen onlarla baş edebilir miydin – işte gördün hepsini acıdın macıdın bilmem – o anda neden yani benim iyi niyetimi anlamadın mı – ben sana bunu defalarca ispat etmedim mi – heyecanlısın dur desen dururum yahu – yıllarca kendimi disiplin içinde büyüttüm ben – allah allah – şimdi şuracıkta sapıtıp Kuran okumaya başlayacağım valla – ilk kez adam gibi düşünüyorum bugün – bir kâbus bir ka-

ranlık içindeydim – kendi kendime düşmüştüm – nihayet vıyk vıyk bütün oyunlar çıktı ortaya – ne diyorsun yahu düşüne düşüne mankafa olacaktım – sana yazıp yazıp da göndermediğim mektupları görseydin anlardın sen de – pardon sen hiçbir şey istemiyorsun "defter" var bende ama onu da mı göndermeyelim yani – ne oluyor sana kendi başına kararlar mı verdin – başkaları söz mü aldılar ağzından – kısacası öldük mü, yaşıyor muyuz – bir anlatıver – ne halt edersen et ben senle dünya bir ahiret arkadaşlığımı bozmam – ben seninle muhayyel, özlemler kardeşliğimi de unutmam – bir sıkıntı duysam o da buna sıkılırdı derim, bir sevinç duysam o da buna neşelenirdi derim – hoplamak zıplamak gelir içimden o da buna hoplardı derim – şunu o da gizlerdi şunu o da şak diye ortaya koyardı derim – hani bir şey ortada sabitleşir, besbelli durur, son sınırları anlaşılır – artık kaçıp gitme isteği gelir ya insana – bunlar unutulmaz şeylerdir Jaleciğim – ayrılmaz bütünlerdir içimizde – yaşamımın her ânında şurda susardık derim, şurda konuşur – şurda ayrılırdık – Sen, sen ne yapıyorsun yahu Jale uyan – sayıklıyor musun, susarak mı eza edeceksin kendine – Yoksa şu gâvur İzmir'de kendine surlarla hendeklerle çevrili bir kale mi yapmaktasın! – Aman bunu yapma sakın – benim ne ordum var, ne topum tüfeğim – düz ovada keklik gibi vuruluverirm sonra – senle her şeyi konuşabilirdik sevgilim, – hatta o anlardaki halimizi bile – her şeyi de yazamaz mıyız sanki? – Bir de bir şeyin sona dek kopma ezgisi var insan yüreğinde – yok artık düşün – yok artık – ne uçak gürültüleri, ne hüzünlü bir ses – ne yollarda portakal soyup simit yemeler – ne kahveler kantinler – gece yarısının mor ışıkları – caddede yürürken birbirimizi çekerdik – yalnız ellerin için bile ölebilirdim – seni götürecek otobüsü tutasım

gelirdi – bir sonrası otobüs derim yalnız – aksi aksiyimdir senin önünde – o binlerce yaşantı o binlerce küçük şey – daha dün bunlar be – durup bakmalar – meraklanmalar – sevmeler – okşamalar – gitmeler gelmeler – imzalar kâğıtlar, eğri bulanık yüzler – Dünyanın acısı işte bu diyeceksin – doğru ama böyle komplolara düşerek olmamalıydı – bu musiki kalmalıydı insanın içinde – hem bunu kaç kişi bilir Jale – kaç kişi yaşadı bunu böyle – bazı bazı çocukça neşelenirdin – yaşamayı güzelleştirelim derdin – yaşamayı yükseltelim – anlamlarımızdan koyalım – o an geldi mi artık bambaşkayızdır – susma böyle – hiç olmazsa bu acıyı içine kapama – ay artık şakır şakır kalkıp göbek atacağım ha – ay bu dünya çok hoş doğrusu – anlatsan şikâyet, öğüt olur bir dır dır – anlatmasan kalbin merakla sorumlulukla eziyetle dolar – Boyuna plak dinliyorum – hep aynı plağı – hani bir meraka düş de sen de bul dinle – belki bir şeyler daha anlarsın benden – her şey bitmedi Jale – sana gönderecektim bunları ama başımda parçalarsın diye – bir aydır yeşil tespihim bir de onlar – sonunda papaz olmaya karar vereceğim galiba – Dominik söylemişti bunu bir – beni manastıra çekilmek paklayacakmış – bir de Fransızca şiir var sana yazamadan edemeyeceğim.

Reha

Il viendra
comme un Saint Georges
de diamant et d'eau noir

Il viendra
au petit jour
à la fraicheur du petit jour...

tes yeux ne verront plus
les orages de lumière
qui le ciel posera sur le
socle de grenade

tu ne sentiras plus
la lance brise du printemps
percer au petit jour
en tapotant tes vitres

Jale.

Binlerce kendi kendine konuşmalar – yazık yazık – iki gün içinde bıçak gibi kesilmez – sen istediğin kadar kesildi de – kol bacak değil bu – binlerce duygu – binlerce sözün – bakmanın – eğilmenin kalkmanın içinde birbirimize uzatıp aldığımız – iplikçiler – kendi irademizle, istemezliğimizle kesilse bu türlüsü olmaz – bir anlaşmazlık bir sevimsizlik manâsızlık olmadı ki karşılıklı geçtiğimiz bir an – hep ayrı kaldığımızda doldurdular seni – doldurdular da doldurdular – sen ki benim yanımda bir şeyden çekinmedin – söylemekten hareket etmekten, en içini açmaktan – susmaktan konuşmaktan – veba mikrobu gibiymişim sanki – bu sususun nedeni kendi öz isteyişinden değil işte – kimsenin yanında benim yanımda olduğun kadar yaşamla, dünyayla, politikayla, edebiyatla, insanlarla senlibenli olamazsın – bunu sen de biliyorsun – düşündüğün gibi söylerdin – düşündüğün gibi yapardın – kuşkusuz – saklısız – gizlisiz – niye bırakmamı istiyorsun sanki – daha güvendiğin, daha samimi, daha ateşli – daha hoyrat, daha saygılı kişiler mi var etrafında sanki – içim kan ağlıyor be – birbirimize yakın olduğumuz için – en yakın olduğumuz için birbirimize acılar veriyoruz – peki karşılaşınca bir yerde buz gibi kalacağımızı mı sanıyorsun – sopsoğuk – yapyabancı – sen ki bana başından sonuna kadar iyi davrandın – herkesten ayrı davrandın – bunlarda sen yanılmış mıydın – pişman mısın yani şimdi – ne gibi kandırmalar yaptım da

değiştin – değişmedin işte değişmedin – böyle yaparken benim lâyık olduğuma inanarak yapıyordun – sen bir işi uluorta yapmazsın – bana masal okuma – ne demek o – "senin kadar belki daha çok seven de var beni. bir seçim yapmalıyım ama adil olmalı. kimi seçsem ötekine haksızlık oluyor. bari en âcizini seçeyim dedim" – maval okuma bana sen bu değilsin ki – bir cümleyle bambaşka oldun – ben de inandım mı sana – niye bırakayım seni Jale. niye bırakayım seni – bende senin devamın var – benim de sende devamım var – şu olacak bu olacak – olaylar patırtılar – sonunda oturup başımızı döveceğiz – postacı gelir kapıya. parçalarım bütün evi – koşa koşa çıkarım odama – zarfın üstüne bakmadan açarım – fakülteden biri not ister – Ankara'dan bir mektup – Çetin'in "reis"li bir mektubu – reis meis yok artık be – insan yaşamasının bir noktasına gelince ayağının altında sağlam bir toprak arar – sürmez bu delikanlılık ebediyen – ebediyen sürmez bu matrak – bu alaylı hayat – ne kadar uzar – uzatabileceklerin varsa kendi kendine uzat – ben kendi acımın üstüne eğilmişim – bu acı ne diyor bana bir bak – biranın içine katılmış votka gibi – kana dağıldıkça biraz daha sarhoş biraz daha yapayalnızsın – bir mermer hark – bütün insanlar geçerler – tatlı bir akşamüstü – insanlar şen şatır – biraz mahzunluk ve telâş – bir geçmiş güz mevsiminin romanı gibi şu yaşantı – hani yaz sonudur – adalarda göç başlamıştır – akşamlar erken iner – Kınalı'nın üstünde kopkoyu kırmızı bir günbatımı – bir belirsiz hüzne kapılmışız bir kere – eğleyemeyiz kendimizi – ne yapsak ne etsek – eh gidiyorlar der ihtiyar içkici başlarından biri – aşklarımız – dostluklarımız – hülyalar – düşler – biz kendimiz asıl kendimiziz giden – canım Jaleciğim benim – biricik dünyada tek sevgilim – arkadaşım – kardeşim – duy da yaşa der içim-

de bir plak süresiz – yok artık işte derim – şunu iyice kafana koy yalnızsın – bir garip yolcusun yine – bavulunda birkaç kitap birkaç da çamaşır – birkaç da yazı kalemi – benim bir son vapurum var – her şey biter ona yetişmeliyim – benim bir son vapurum var – ama ben sana nasıl allahaısmarladık derim yahu – ben seni yalnız bırakamam – eza duyarım – koluma gir – hadi derim son vapura yetişelim – biraz gayret – şu düdük çalındı mı – şu pervane döndü mü – biz karşılıklı – ister yanıma sokul – ister sus – konuşmayalım – ama bilelim bir son vapura yetiştik birlikte – evli kalamazsın – ne yapmak istiyorsun – söyle – konuş – danış bana – başkalarına danışırsın da bana niye susarsın – düşündüler mi hayatın sana uyup uymayacağını – acımanın merhamet etmenin modası çoktan geçmiş – şefkatin – şefkat başka bir şey – ne sevgiye benzer ne salt acımaya – şöyle bir bulut. bir sis gibi sarar adamın içini – ince bir tül bir flüt sesi – bir bakıştır – bir şeyler dilemenin bir eğilişidir – bir susuş bir dinleyiştir – bir gizli âlemin renk renk resimleridir tutar içini – yeşiller maviler – hepiniz mutlu olun hepiniz mutlu olun diye bağıran bir şeytanminaresidir – bir adamın çivilenirken tebessüm etmesi – bir kadının kemanıyla kendini denize atması – parmakları barut kokan. dağlarda bir karış sakalıyla gezenin yalnızlığıdır şefkat – acımak bir kişiyi dilenci bir kişiyi egoist kılar – sevgi birini nankör ötekini hazin yapar – ama şefkat boy boyluk – eşitlik – özgürlüktür – güneşe doğru uzanmışlık – şu yaz böceğinin ötüşünü duyuyor musun – yahu biz deli miyiz hâlâ duruyoruz – benim acımda sevgimde sen – senin acında sevginde ben – şefkat işte bu – bir iç titreyiş bir razı oluş – hayata en yakın duygu değil mi – başka kimde buldum – buldun – elifi görseler mertek sanırlar – duygululuk Arap fil-

mi olur ellerinde – kuvvetlilik hödüklük – arkadan taktırıcılık – her şeyi unutturucu olur – öyle olacak Ahmet – ondan da kahroluyorum – mahvolursun sen – yapma – seni şuna buna bırakamam – senin için varlığımı mubah sayıyorum – gözümü kırpsam hüngür hüngür ağlayacağını biliyorum – hadi bir ayağa kalk – bir diren – neden Hasan'a yazdın bana yazmadın – ona akıllar danıştın – ağzına ne gelmişse bana söyleyene – yabancı mı saydın beni birden – ama bilmiyor musun mutluluğumun ne olduğunu – böyle yanıtsız günler – kendi kendimi yıkıp bitireceğimi – yaşayamıyorum işin kötüsü – nah şuracığımda üç adım ötemde işte – kadın güzelliği. neşe. kalabalık – dere gibi akıyor – gayzla susmuş duruyorum – idefiks dedin – ne idefiksi canım – kendime karşı sonsuz bir gayz var içimde – paramparça etsem kendimi kanmayacağım – gözyaşlarımıza bile sahip olamadık – başkasına ve başka hesaplara göre akıp gitmekteyiz – seni dünyalar kadar yakın bulurum kendime – işte bu derim benim yaşadıkça duyacağım duygu – şimdi heyecanlı – biraz sonra dargınımsı – ötede içine kapanmış pus içinde – şurda neşe coşku tutmuş içini ayağa kaldırıyor ortalığı – burda var der burda yok der – unut der – sever mi acaba – sevmez mi – değişti mi – değişmedi de kendini başka bir yöne atmaya çaba yapıyor – ama bitmez ki hiçbir şey – senin hayatını düşünüp kahroluyorum – en basiti – şu kız şimdi şu öğlen sıcağında Karşıyaka'daki apartmanın bir dairesinde tek başına ne yapar be diyorum – beni çağırıyordur diyorum – arıyordur – ben yanında olmalıyım – patlıyordur can sıkıntısından o adamla – canım sevgilim sen ayırma beni kendinden – ne dersen de – adam görmüyorum etrafında seni sevebilecek – senin için ölebilecek – bazen ayaklarına kapanabilecek – bazen hoyratlık edecek – ba-

zen kardeş gibi – hazin sevdalı – bazen kendi duygularının esprisini yapabilecek – sadakatsiz görünürken ölünceye kadar vefalı – en uygunsuz kişiler – zoraki uygun yapıp kendilerini birbirleriyle aralarını açmazken – biz tabii olarak uygunuz da – zoraki uygunsuz yapıyoruz – allah allah sendeki bu duygu senden değil senin yörenden – ama neden – şurda uzanmış ayaklarını şu demire dayamış uyusan – düşünsen – sigara içsen – ben yerde yazılar yazsam – kitaplar okusan – yazsan – az mı mutlu olurdun – ah şu memleketin dışında olsak seni sırtımda taşırdım ayaklarını da cebime sokardım – zafer abidesinin dibinde – şarap içsek kamamber peyniri yesek – Champs-Élysées caddesini bilmem ne yaparak geçsek – iki taraflı bankın bir yanına sen bir yanına ben yatıp mışıl mışıl uyusak – senin o öcü arkadaşların gibi çok kişiler gördüm ben – güzelim Paris'i İstanbul'un bir barı sanarak yaşıyorlardı – ve tabii bardaki hayattan başka bir hayat yaşayamadılar – ne türlü düşünürsen o olursun – bir kısmı da güneşte kalmış hamamböcekleri gibiydi – yapılacak dubaraları – jestleri – kişilik numaraları üzerlerinden sıyrılıp alınınca cascavlak kaldılar orta yerde – bokoğlu boklar – bütün hırsım, acım – bak zangır zangır titriyorum ya şurda – senin bu türlü değil o türlü bir yaşama uygun olduğunu yüzde bin beş yüz bilmemden – güvenmemden – bak aylar ne hızlı geçiyor görüyorsun – evleneli bugün kırk üç gün oluyor – yaz artık – bırak – sabır de bana Jaleciğim sabır de – şöyle şöyle yapacağız de – bak bu yaz gerçekten gebe bir yaz olacak – kalırsan batarsın – acılara dayanamazsın – ben bilmiyor muyum seni – ne kadar serbest tavırlı olsan da – içindeki mahfiyeti sökemediğini – delice hareketlerinin sebebinin içini kerpetenleyen baskıların tepkisi olduğunu – biz psikoloji okuduk – tartışıp dur

madık mı bunları seninle – perşembeleri iniyorum fakülteye kantin ağzına kadar dolu oluyor öğleleri – sanki hiç bir şey değişmedi – kalk gel – karneni de sen imzalat elinle – içim senin için şiirle. resimle. romansla. başarılarla dolu – terse çevirme onları ne olur – bu düğüm bende kalacaksa ne olursa olsun diyorum – Solmaz seni sorup duruyor – Hasan da her gün kantine geliyor – pek hoşnut son olaylardan – nihayet sahnede ona da rol verdiler – ama mütevazı çocuk neme lâzım – birinci ikinci rolleri istemez – o edebi manevi çöpçü değil mi – hani olaylar başlar biter – ortalıkta şu bu artık kalır ya – işte o da onları toplayıp paye sahibi oluyor – şu satırlar bitiyor ya – ben de yapayalnızlık içine doğru gömülüyorum – oysaki ne kadar yakışacaktık birbirimize – kına yaksınlar – şimdi saman çöpleri gibi binlerce anı uçuşarak içimde – bana yaz – yazmazsan – ne denli olursa olsun yaz – yazmazsan ölürüm – için için tüter giderim – ne Ahmet'e benzerim ne Mehmet'e – ne olduklarının – nasıl sevdiklerinin farkında bile olmayanlara hiç benzemem – idefiks onlar için söz konusu – bana yaz – bir hafta içinde yazacağım de – imzanı at gönder – annem oraya kardeşime gelecek – müthiş istiyorum bunu – bir saat seni görebilsem – bir saat konuşabilsek – (hadi bana istiyorsan gel desene) – diyeceksin değil mi – bak yaz bana ha – bildiğin gibi değilim – deli olacağım vallahi – hadi umutsuzluklarını – bezginliklerini – usantılarını bırak – Hasan'ın tekmesiyle başlayıp senin suskunluğunla bitmesin – Handel'e bayılıyorum – Gluck'a da – Cavalleria rusticana'ya da – göreceksin her şey düzelecek – sana dinleteceğim bunları da – kimse incinmeden düzelecek her şey üzülme – ulan Ahmet kendini böyle bir seven bulsaydı senin gözünün yaşına bakar mıydı sanki – ah daha neler yazmak istiyorum sana bil-

sen – ama ne yapayım sonu yok – humma gibi bir şey bu – büyü mü yaptılar sana be kız – esrar mı içirdiler – bu kararı verdin – hem de bana danışmadan – ben o Ahmet'i iyi tanırım – bunlar ilk fırsatta – ellerine geçen ilk fırsatta – tekmeyi indirirler adama – o da tam bizim karşımızda biri – bize kızgın – sevgi değil Jaleciğim – onun duyguları bambaşka – söylemek istiyorum şimdi – inan – elde etmek derdi onun – bizim aramızdan birini bölüp almak – sevgiyi tanımıyor o – tanımadan da ölüp gidecek – seni elde ederek bir şeyleri yenecek sözümona güveni çoğalacak kendine – inan mutlu olamayacaksın onunla – Jaleciğim kendine kıyma ne olur – vız gelir her şey – ellerinin çizgisi ellerimin çizgisine tıpatıp uyan sevgilim – ben bu yolun sonuna vardım – uçurum mu ne mi – ya paramparça olurum – ya da serinliğe denize düşerim – yaz – varım de – gelebilirsin de – allahaısmarladık sevgilim – bu ne beyhudelik böyle.

Reha

NOT:
"Defter"i postalıyorum
eyvallah...

Sevgili Jale,

Herhalde kuyruğu girip sana kutlama telgrafı çekmemi beklememişsindir! Şu mektubu bile yazmaya elim varmıyor. Hem evlenmişin, hem de Ahmet'le evlenmişin! Valla, Allah mutlu etsin, bir yastıkta kocayasınız ama yanlış yaptın gibi geliyor bana. Neden Reha'yla evlenmedin bir türlü anlamadım? Anlayamıyorum da! Neyse, bir de o kuyruklu soyadını, imzana çakmışın. Ulan sen sadece Jale diye atardın imzalarını. Onları severdim ben, nene gerek gene öyle at bana, baki kalan şu kubbede!

Okunan kitaplardan, çalınan müziklerden, piyanolardan ve her şeyden söz açıyorsun; aman canım beni mi kandırıyorsun ne mutluymuşsun maşallah! Mutluluğun anahtarını bulduysan bana da haber ver. Bunca yıl bana da kontese de akıllar verdikten sonra bu kadar kolayına kaçacağını bileydik! Şiir de, kitap da, adamlar da hepsi de geçiyor Jaleciğim sendeki bu telâş, bu güdüm, bu inandırıcı olma hevesi ne? Bir adama rastladın da bütün gerçeği o mu bozdu yani? Sen kendi kendine ne yaptın? Nesin? Ona bak dostum. Ben Marko'yu sepetledim, bir İskoçyalıyla birlikteyim şimdi.

Pekâlâ Jaleciğim, böyle istedin, böyle yaptın, gene de iyi dileklerimi yolluyorum. Eşin Ahmet'e selâm ve tebriklerimi söyle, seni koyunlaştırmasın da mutlu olmandan vazgeçtik. Neden dediğimi dinlemedin gelmedin buraya sanki. Kimbilir belki de seviyorsundur, âşıksındır adama. Hatta tek neden budur, başka ne olabilir ki?

Gözlerinden öper sonsuz mutluluklar (!) dilerim.
(Başkasına verir talkını, kendi yutar salkımı!)

Senin Sacide

PS:
Sana T.S. Eliot'ın *The Waste Land*'ini gönderiyorum. Şiir gör.

Yazık gölgen hiçbir zaman bu suya değmeyecek yanımda artık – üstüme tenteler çarpıyor pır pır – zavallı derecik bu garip bırakılmışlığıyla anılarına karışır – bir gün sen de bu dünya üzerinde yapayalnız kalırsan, sen de bırakılırsan içinde usul usul bir mırıltı duyarsın – bu özür dileyerek bıraktığın dereciğin – suyun – seni avutmak için başucuna gelişidir – dünyada güzellik bir tane değil ki Jale – yalnızlık – kuvvetsizlik – özlem – ölüm kederi – aynı zamanda insanın – en güçlü – en verimli – en kutsal bir yeridir de – insan insan olmaya bunun için lâyık olur – ben seni severim – Türkiye'de en sevdiğim derim – ama sana bu minval üzerine başka söyleyecek sözüm yok – artık senin bilmen – yazman gerek – sevdiğini ya da sevmediğini – orda biter – ıcığını cıcığını – bin kere baştan başlayarak düşün – sevmediğini çıkart ortaya – en azından – hiç olmazsa vatan kurtulsun – gideyim kendi suyuma – hiç olmazsa giderken bir poz takınmadan giderim – bu mektubu yazmak bile ağırıma gidiyor – sen söylediğin – yaz bana dediğin için yazıyorum – bir babayiğitlik gösterisine düşmemek için (seviyorum ama herkesi seviyorum – beni en çok sevdiğini sandığım ve en muhtaç olanı seçmek istiyorum – en nahif olanı, bana en sadık kalacak olanı – beni anlarsın sen –) – şu zihin kadrolarına bak – kimse seni böyle sevemez ya – senin sevgin sebil mi ki – Ahmet'i seviyorsun – sevmiyorsun – yahut seviyorsun da daha fazla sevmeye lâyık olmasını istediğinden mızmızlık ediyorsun – her ne

hal ise yaz – etkiler altında – bir oraya bir buraya bakarak değil – çıkar at aklından başkalarını kaç kere söyleyeyim sana – harap olacaksın sonra – benimle olmandan vazgeçtim – sen kendinle de olamayacaksın sonra – çocukken bir oyun vardı – şöyle bir ezgi vardı içinde – ambara vurdum bir tekme bir tekme – ambar açıldı açıldı – cevahirler saçıldı saçıldı – vurunca tekmeyi saç cevahiri – hiç ilgisi yok ama – var – şu mısralar geliverir akla – güvercin sürüsü gibi savrulan fecri – sen artık savrulma – birdenbire bir cami avlusunda aklını kaçırıyorsun – koşup duruyorsun sanki güvercinler dört bir yanın – balıkta da olur – curum derler – büyük balıklar – küçük balıkları sıkıştırır – su yüzü birden – yüz binlerce balıkla yemyeşim keser – kepçeyle elle toplarsın – denizin üstü – o kez de – yine binlerce martıyla dolar – her yanın martı keser – saçın – başın – omuzun sandalın – martı martı martıdır – uzaktan bir sis gibidir – bulut gibidir – kaska kürek – millet hücum eder bu sisin içine girmeye, giren bu martı duvarının ardında kaybolur – sandalın içinde – deli dolu anlamsız manlamsız bağırır – kah kah güler – hoplar durur insan – curum geçti de kendine – karanlık balçıklı bataklığı görmüyor musun – o koyu kolektif çamuru – hayatı inandıklarını sevmiyor musun – ister misin şu çerçevenin şu üç beş entipüften kadını olmak – sahte mızmız kadını – bunlara birlikte gülerdik hani – seni kendi kendine karşı kuşkuya düşürsünler ister misin – harcasınlar – ne buldun o adamda yaz da inanayım bari – seni kuşkularınla – yalnızlığınla baş başa bırakmaktan başka ne verdi sana – duvarınla – ölümü öp şimdiden kulağıma üflenenleri sorma – ben canımı ısırdım – özgürlüğümü – rahatımı – açıklığımı verdim buna dayanmak için – bazen yüzüne bakarken – gece ışıklarında St. Germain'de

afiş dağıtan kızların yüzüne bakar gibi olurdum – aynı özgürlük isteği – açıklık aynı dünyayı kucaklamak arzusu – aynı hassasiyet – hani nerede şimdi – seni bu kadar çabuk nasıl da değiştirdi bu insan Jale – kapadı – suspus etti ama sen bilirsin – insanın bir de iç kimliği vardır sen bilirsin – gir o sisin delinmez perdesine istersen – şimdi şu gerçeksizliğine nasıl olur da gerçek diyorsun – ama sen bilirsin yine – şunun şurasında başımı kaldırıveriyorum – deniz pırıl pırıl – rüzgârı gitmiş – maviliği kalmış bir – yanımda yöremde kâğıttan Türk bayraklı çocuklar oyun oynuyorlar – ben geçen bir kışı düşünüyorum – eylül ayında basma bir entariyle gelmiştin – sıcaktı sonbahar – Şadi motorla Meandros'a götürdüydü yüzmüştük – snagrit tutmuştu o gün Şadi – üzerinde mavi bir mayo vardı – düş müydün gerçek miydin dilim tutulmuştu – şurdan çıkıversen – ıpıslak saçlarınla – sonra bir kere daha geldin – havalar serinlemişti bej kabanınlaydın çok üşüyordun – Orman'a gitmiş içmiştik – ortalıkta Ahmet mahmet yoktu daha – şu adam önümden geçse – ve deselerdi – işte bu adamla Jale evlenecek – katılırdım gülmekten – hele deselerdi bir de alıp İzmir'e götürecek – valla yerlere yatar tepinirdim – seni de tutar bir güzel döverdim – neler oluyor dünyada bak – demek ben hayaller içinde yaşarmışım – sen de öyle – balayında seni böyle gevezeliklerle meşgul ettiğim için özür dilerim – ne bitmez balayıymış – şu adam da kaplan resimli gömlek giyerek – bir iş yaptığını sanır – enayi – göğüs şişirip – güneş gözlüğü takacağına git sen de evlen be – Kemal bir orta kahve yap diye bağırıyor kahveciye – gelelim haberlere – Şadi sakalını kesti – bizlerden uzak yapamaz Jale birkaç ay sonra katıla katıla gülerek gelir diyor – Hasan pürsıhhat ortalarda dolaşıyor – senin uzaklaşman-

dan bir memnun bir memnun – sanki seni canavarların elinden kurtardı – Ferit'le Çetin Solmaz yüzünden Lambo'da bir hafif hırlaştılarsa da Müsyü Lambo işe el koyarak yatıştırdı herkesi – Sacit Heybeli'de bir iş buldu karısı gebe – Alev tebriklerini sunarken iyi mutluluklar diledi – ben otelde cumartesi günleri çalışmaya başladım – Çetin'in gizlice evlendiği ve bir çocuğu olduğu – çocuğun ne kız ne oğlan olmadığı öğrenildiyse de sonradan bunun benim uydurmam olduğu anlaşıldı – mademki bir yol böyle – orda – onunla yaşamayı kabullendin – biçtin diktin giydin o kıyafeti kendine – her şeyin geçici olduğunu düşünmek en güzel iyimserlik benim için – kala kala insanda güzelliğin anısı kalır – baktın ki güzellik de yok – yalancıktan uydurma yapıverirsin olur biter – bak şurda kalabalık toplanmış– bağırış çağırış ayı oynatıyorlar – ben bildiğin gibiyim – bu yazı nasıl geçireceğim henüz karar vermedim – her şeyi kışa bırakmak – keyfimce bir yaz yaşamak var – yıllarca bir yazı – işsiz güçsüz – dertsiz yaşamadım – otellerde üç yıl – askerlik – bilmem ne – bir daha bu yaşı – sağlığı – diriliği – esenliği nerede bulurum diyorum – bir yandan da başımı alıp gideyim gene diyorum – ev bark. otum ocağım mı var – aman canım dünyanın sonu uzun – en iyisi iç votkanı otur aşağı – seyret karşını – Yapı Kredi Bankası – Suraski kumaşları – Doğu Bank – Bali çorapları – şimdi – bu mektubu şu zarfa koyacağım – sonra – zarf – kapanacak – atıldı mı – kutudan – içeri – haydi – dur hele bir sigara daha içeyim – bir tadına daha varayım şu gölgeli tentenin – şu denizin – şu ikindinin – bir de tarih düşelim haziranın ikisi diyelim – gözlerinden sahiden ama sahiden gözlerinden öperim –

Reha

Jale.

Gerçek artist doğruyu söyler – doğruyu söyler ki el verir yaşamamıza – bir güvercin kondu boş su şişesinin üstüne – insanlar öldürülerek sevilir unutma – (La Nausée) dünkü gün ne yaptım bilsen – hadi be dersin – ammaa yaptım – Zeki'nin mezarına gittim – tuttum gittim işte – biliyorum ya bamtelin – bir dek kurdum gönlümce – onunla benziyorduk birbirimize – seni sevmekte – o öldü – yaşıyorum ben – gelirdiniz – sen süet ceketinle – süzülmüş yeşil elâ gözlerini gizli gizli severek kaçırırdın benden – gizli gizli çizerek şu yüreğimi – evet öyle olurdu – gelirdiniz sessizce – hangimizi sevdiğini şaşırırdın – konuşmadan – mumya gibi dururdun yanında onun – yüzüne bakardın – o bir şey konuşmazdı – içinden hep seni sevdiğini söylerdi kendi kendine – balıkları gösterirdim size – ikiniz de sevdiğimdiniz – açık kalpli bir delikanlı – ben – elini tutmak isterdim – tutmazdım onun yanında – bırakırdım isterse o tutsun – yosunlar gösterirdim – bu taşa bakın derdim – balıklar gösterirdim – bir taş alırdım kumdan ıslak bir taş – sımsıkı avcumun içinde – sımsıkı bir acı – bu taştan korkmayın derdim – ne olur kuşkulanmayın benden – herkesi ve hepimizi severdim – ağla be – ağlamayı öğren – yetişmediyse bir daha otur ağla – ta ki ağlamayı belli etmeyinceye kadar yoksun et kendini dünyadan şundan bundan – ben neyim – ne yaptım – ne olacağım diye sor kendine – sor sor sor – vazgeç şu akıl aramalardan –

herkes kendi gerçeğini söyler – kendi gerçeğinin mantığını – bırak şu dostlukları, alaturkacılığı – çok canım yandı şu açık kalplilikten daha da yanacak – adam sen de – dağlar gibi adamlar devriliyorken sağda solda – dağlar gibi insanları yok yerine telef ediyorlarken – dostluklar – sevdalar – aşklar kibrit çöpleri gibi gidi gidiveriyormuş – gitsin ne yapayım – insan hayattan kesildiğini sandığı zamanda bile – garip bir yazgı – hayata bağlanan iplikçiler var elinde – adi can korkusu değil – kırık bir testiye vuran ışık gibi – ayrımına varılmadan – gelip geçen bir kırlangıç seli üstünden – hani derken gölgesi kalır – ha bir de şu var beni bağlayan hayata – allem ettim kallem ettim eve bir pikap aldım – sabah operalarla kalkıyoruz – akşam operalarla yatıyoruz – koca beşinci senfoniden bir plak var – olsun – yirmi beş defa çalıyoruz – ezbere biliyor komşunun çocukları bile – Rachmaninov bir çatlak plak – orta yerinden – koyup dinliyoruz – sonra maaile çok güzel çok güzel diyoruz – yahu şuracıkta millet ha babam yüzüyor – Şadi sandalı getirmeye gitti biz de yüzeceğiz – bir adam buzlu badem getirdi koydu masaya gitti – çıtlata çıtlata yiyeyim bari – geceler bir başka türlü – onu da anlatayım kısmetse bir gün – olacak iş değil valla – gece yarısı kırlangıçlar şakır şakır ötüyor – hep böyle mi olurdu – sabah oldu diye kalkınıveriyor insan – ne gezer sabah – hadi bu sefer – tahtaboşta oturuyorum – şimdi sana ateşböceklerinden bahsetsem – bu martaval olacak – ama şu çiçek kokusu sahi – göğün yıldızları da sahi – hey gözünü sevdiğimin dünyası – hey bir garipçe gidiş – ne olurdu o da bir gün uyuyakalsaydı da resmini yapsaydım – seninkini ne yaptın atmadın değil mi – atamazsın bilirim – o senin çocukluğundur atamazsın – yedi sekiz yaşlarındaydın – bir vapura bindirilip terk

edilmiş atılmış bir çocuk – tek başına – bütün korku ve cesaretinle – o çocuk kafanda – rüzgârlar – yağmurlar – kıpkızıl lodos dalgaları – sonra kampana çalar – sen kimseye ben yalnızım diyemezsin – yanında peyda olan yetmişlik ,bir kadın esrar çeker – o günün hüznü ne yapsan ne etsen sinmiş bir yerlerine yüzünün – onu da ben bilirim işte – uyurken büsbütün belirginleşen – ince bir nehir gibi akan hüzün – ama sen ille de ben güçlüyüm demek istersin – ben ağlamam – yenilmem – ne yaparlarsa yapsınlar bozulmam – bir kayalıksın sen – gelen senin omzuna yaslansın ağlasın – sen ağlamazsın – ağla be – ağla – mutsuzsun biliyorum – saklanma – yazmaman ondan – biliyorum yalan yazamazsın bana sen –

Reha

NOT:
Tam dört yıl önce – yine
aynı postaneden sana bir mektup
atmıştım – başlık olarak acaba
Sevgili Jale desem mi demesem mi
diye bir türlü karar verememiştim.

Jaleciğim – mektubuna bin kez teşekkür ederim – şu işe bak – şu dünyaya – beni çağırmayacaksın diye – ölebilirdim iki gün öncesine kadar – dün ise her şey değişti – anlatacağım – sen de sevineceksin – insanlı dünya güzel be – nereye gidersen git – etrafında insanlar bulmak güzel – denizler ortasında bir kalsan da – yüce dağlara çıksan da – bir insanın öldürdüğünü ötekisi diriltebiliyor – ne garip bir denklik bu – bir türkü tutturuyorsun – yüce dağın ululuğunda bir esenlik türküsü – özlem türküsü – yine konuşuyor duyuların alttan alta – usuldan usula galiba hâlâ seviyorum diyorsun – şöyle – anıların dibinde uzakça bir gün arıyorsun – silik – çırpınıyor yürek başını bir vakte dayamış Arjantin şarkısıyla bir – yalnızlık hayvana vergi zaten – yeni bir tat – dilek – yetmemezlik bulmak – yeni bir bilgelik – ağrılı da olsa kervana katılınır – sahidir sevisiz yaşamaya yaşamak denmez – ama salt sevda da bir azaltmadır yaşamı – yaşamın ötesinde berisinde boşluklar açmaktır – diyeceğim dostum – yazdığın gibi seni anlamaya başladım – anladım bile – insanın âşık olduğu en çok sevdiğiyle evlenmesi sakıncalı diyorsun – eh – öyle olsun bakalım – demek ki yaratıcılığını geliştirecek – verimli kılacak seni Ahmet bey – eh hoş gelmiş sefalar getirmiş öyleyse – seni asla harcamayacakmış – bütün özgürlüklerini tanıyacakmış – yazmana – gezmene tozmana – sevmene sevilmene yardımcı olacakmış – oh ne âlâ zaten elin pırlantasından bana ne Jaleciğim – o pır-

lanta beni kendine yakıştıramamışsa – bende gerekli özellikleri – yeter bulamamışsa (– seni kastetmiyorum inan genel bir bakış benimkisi –) ona ne haset ne de aşk duymamamızdan – daha doğru – daha doğal ne olabilir – yaşamın akışına paralel – gerçeğin ak köpükleriyle gitmek – hatta bunu açıklamak bile caiz değil – hop şaralop diye her şeyi tiyatrosuz – cavcavsız – süssüz püssüz – geçiştirmek – nasıl olsa gelecek olan bir unutkanlık dalgasında – alayişsiz – eritip yitirmek – zaten oldu bile – dil ucunda bir tuzluluk – olur o kadar – sonra midye kabuğu sedefinde – yüce bir sabah – yüce bir dinginlik – barış – yuvarlanan taş yosun tutmaz – hangi sudur yaşamın akışı kadar insanı arıtan – bu karşıdakini önemsizlemek – gelgeçlik de değildir – ama gerçeği – gerçekte olanı suçlamadan – kabullenerek yaşamak – senin için yaşamak yazmak da benim için ne – iyi iyi – her şey yerine denk düştü bir hesapça – hey gözünü sevdiğimin dünyası – kendini ödetir adama – kendini kendine ödeten yaşam imparatorluğu – senin ayrılığın senin içinden geldikten sonra Jaleciğim – bana ne – ağlıyordun – beni gönderme diyordun – yüreğim şahrem şahrem oluyordu – ama sen istedikten sonra şimdi bütün kara tombul tırtıllarla dolu – düşünceleri – korkuları savurup rüzgârlara – poyrazlara – yırtık bulutlara taktıktan sonra – kalbimizin içine diktiğimiz acı mumları söndürdükten sonra – yaşasın yaşasın diye bağırmak kalmaz mı geriye – böylece ben değil – gelemeyeceğim İzmir'e – ama Solmaz gelecek – hem seni çok özlediğinden hem de nikâh davetiyemizi getireceğinden – senin ayrılığın sevincin – özgürlüğünü – getirmesi – neşe basamaklarını getirmesi – beni de – delice sevindirdi – aylardır neden yazmamıştın bunu – ben de ölüp ölüp diriliyordum meraktan – bir de çıkan dediko-

dulardan – aman – artık dostunu düşmanını iyi seç – senin o kötü yola sapmasın diye elinden geleni yaptığın kızcağızın dediklerini sakın işitme – hasta olursun ha – besle kargayı oysun gözünü – pis ağızlar – okşayıcı elini verirsin çamura çekerler adamı – her kapına dayanana da yüreğini açma – hatta kapını bile açma – sıkılırsan sıkıl – otuz yaş işte madem – bak senin her vakit yanında – her vakit dostun olduğumu – sakın unutma – şebekeni de Solmaz'la gönder yaptıralım – bu ay sonu gelir oraya – çekinme ha – başka bir düşünce çıkarırsan çok kızarım – gelince gözlerinin içine bakarım – ellerine bakarım temiz mi diye ha – güzel arkadaşım benim gözlerinden öperim – Ahmet beye selâm ederim – mutluluklar dilerim – her zaman yaz – konuşalım e mi – gelebilirsen gel – bir ev tuttuk – bizde kalırsın – değişen bir şey yok hâlâ en yakın arkadaşız biz – sakın ha – sevgiler – kucak dolusu – sevgiler.

Reha

Sevgili Sacide,

Şu anda yuvamın İzmir Körfezi'ni ayaklar altına seren balkonlu, geniş salonunda, üzerinde büyük yapıtlarımı kaleme alacağım yazı masama kurulmuş durumdayım. Ahmet'le evliliğimiz umduğumdan da iyi gidiyor. Bana olan aşkı günbegün derinleşip çoğalmakta. Aylardır kâh yatakta, kâh koltukta, yerlerde ya da banyoda çiftleşip duruyoruz. Bir dediğimi iki etmiyor. Ben de onun düşlerini gerçek çıkarmak için elimden geleni esirgemiyorum. Şimdi bir de elden düşme kuyruklu bir piyano satın aldık. Gerçi tam kuyruk bizim salona pek sığmadı; kuyruğun bittiği yerden başlıyor benim yazı masam, geriye de iki koltukluk yer kalıyor camın önünde ama olsun.

Her akşam aşkımızın sembolü olan Chopin *13 no'lu* Noktürn'ü, Rachmaninov *Prelüd*'ü ve Scarlatti *1 no'lu Sonat*'ı çalmadan yatmıyoruz. O çok mutlu, ben de öyle olmam gerektiğini biliyorum; istediğim her şeyi yapabilirim, sonuna dek özgürüm aslında. Ancak pek sokak ve insan yüzü gördüğümüz de yok. Ahmet birbirimize yettiğimizi söylüyor. Çok çok bir lokantaya, bir sinemaya gidiliyor. Zaten Ahmet, açık havayı hiç sevmediğini, doğanın başını ağrıttığını, tatil günlerindeki gezilerin de hırsızlık ve kazalar dolayısıyla tehlikeli olduğunu ve tatil günleri gezenlerin sıradan adi halk olduğuna inandığını söyleyerek benden sakladığı tek sırrını ya da en zayıf yanını bir akşam itiraf ettikten sonra İzmir'de yapacak başka bir şey de olmadığından, kendimizi tümüyle sanatımıza ve birbirimize

vermek zorunda kaldık. Yakındığımı sanma; tersine onca vakit asıl sevdiğimin İhsan ya da Reha olduğunu sanarak eşime haksızlık ettiğimin cezası olsun diye büsbütün seviyor, şımartıp duruyordum onu. O mutlu oldukça bana düşüyor, o bana düştükçe ben coşuyordum...

Derken geçen hafta bir gün, Ahmet'in adına bir paket getirdi postacı; onun yerine, eşi, diye imzalayıp aldım. Orasını burasını elleyip yoklarken dayanamadım açtım paketi. İçinden Ahmet'in el yazısıyla bir tomar mektup çıktı. Aşk mektupları! Bana yazdıklarının tıpkısının aynısı ama bana değil Handan hanıma yazılmışlar! İsmet'in yengesi Handan! Yanlış mı okuyorum diye kaç kez bakmak zorunda kaldım: aynı tutku, aynı gözyaşları, istekler, özlemler, korkular, sitemler, tehditler, aynı aşk! Ağzım açık kaldı; dönüp dönüp okudum inanamayarak kendi gözlerime. Kadından, kocasından (Kadri beyden) ayrılıp kendisiyle evlenmesini istiyor, o da yaşamını zindan eden beni, en kısa zamanda sepetleyecekmiş! Dünyada kendisini seven ve anlayan, müziğini takdir eden tek kadının Handan hanım olduğunu, kavuşamazlarsa kendini öldüreceğini, zaten yemek yemediğini, doktorunun salık verdiğinin tersine içki içip sarhoş olduğunu, Ankara'nın kendisine mezar olacağını, aşklarının sembolü olan *13 no'lu Noktürn*'ü her fırsatta gizli gözyaşlarıyla çaldığını anlatıp duruyor.

Mektuplar Ankara'dan postalanmış, ancak ilk tanıştıklarında İzmir'de hanımın evinde sevişmeye başlamışlar. Kadının ondan büyük olmasına da (on yaş kadar farkları var), neyi değiştirir, seni benim kızım gibi görüyorum ben, bir daha bu farkı ileri sürersen ilâçlarımı almam gider boğulasıya içerim diyor. Bu ilâç sorunu da şu Sacideciğim, beni görüp de yıldırım aşkıyla vurulmasıyla yemekten içmekten kesilmiş, ağlamaklı olmuştu. Bir ara geceleri uyuyamıyor, sabahlara kadar ter içinde eriyip gidiyordu. Ben

onu bir arkadaş doktora gönderdim, adam trankilizan verdi ve içkiyi kes dediydi!

Sana benden nasıl söz açtığını da yazayım. Bunu yazabilmek için epeyi kafayı çektim; doğrusunu istersen işi alaya dökmeme karşın ayık kafayla pek dayanamıyorum karşılaştıklarıma. Onu hiç sevmedim diyor mektubunda, hatta diyebilirim ki gördüğüm günden beri nefret duydum ona. Alaycı, kendini büyük gören, insan beğenmeyen, ukalâ bir kızdı; kendisinden de arkadaşlarından da nefret ettim, ama bir zayıf anımda, içkiliyken bir kez, "Seni seviyorum," demiş bulundum; bu yalan böylece sürüp gitti; oysa artık sadece acıyorum ona; o güçlü yenilmez kişiliğinin nasıl da kolayca ağa düştüğünü seyrediyorum şimdilik, senden olumlu bir yanıt alır almaz konuştuğumuz gibi yoluna koyacağım işleri, zaten iki kez mektup yazmasam o da keser ilişkiyi diyor! Bana en kötü, en ağır geleni ise evlendikten sonra İzmir'de zarfsız olarak elden verilmiş olan birkaç tanesi. Onlarda benimle sevişirken ne kadar iğrendiğini yazıyor, yatmak zorunda kaldığım akşamlar (çok seyrekmiş bunlar!) onun üzerindeyken seni düşünüyorum, yoksa kollarımın arasında bir yılan tuttuğumu bilerek yaşamama imkân yok, sevgilim ne olur bu dertten beni kurtar, bana yardım et, büyük aşkımız gün ışığına çıksın diyor. Daha da beteri, ben henüz İstanbul'dan buraya gelmeden evi yerleştirdiği sırada, müstakbel gelin yatağımda sevişmiş olmaları! Seninle o yatakta seviştikten sonra ona büsbütün düşman kesildim dayanamıyorum, demez mi! Son mektubunda ise benimle yatamadığını, odasını ayırdığını, eğer bir şeyler yapamazsa kendini öldüreceğini yazmış.

İşte dostum başıma gelen son belâ bu. Ne diyeceksin merakla bekliyorum, benim aklım durmuş gibi, işlemiyor. O an, mektupları okuduğum an, bir valize ötemi berimi tıkıştırdım

yola çıktım, ama hemen döndüm; nereye, kime gidiyorum ki? Bütün eşyalarım, kitaplarım, giysilerim, tabaklarım, yatağımı yorganımı bu adama mı bırakacağım? Baba evime ne yüzle döneceğim, ölsem gitmem! Cebimde yüz liram yok (piyano borcu ödüyoruz), işimi de bırakmışım!.. Ne yapacağımı bilemeden mektupları güzelce zarfa yerleştirip paketi bağladım, kafam binlerce kurtuluş yolu ararken bir yandan da giderek coşan bir öfkeyle tiril tiril titremeye başladım ve içeri kocamın aşk yatağına serildim. Kendi kendime telkin yapıyorum; cezasız bırakıp kaçacak mısın o sefil varlığı, bu dadı arayan küçük burjuva piçini rahat etsin diye bırakıp kaçacak mısın? Jale'sin sen! Kendine gel, koskoca bir devrimcisin (nereden devrimci olduğum belli değil ama bana öyle geliyor)! Yazarsın sen! Koskoca bir şair (nereden şair olduğum da belli değil ama olmayı istiyorum)! Kim oluyor o, bir zibidi mühendisin iki dudağının arasından çıkan sözle yerlere mi yıkılacaksın? Ezip geçecek mi seni? Onun sevgisine mi kaldın? Onun bu pis kirletici sevgisi mi kıymetli olan? Burada kal, kalk giyin, iyice düşün mücadele et, dersini ver ona, sakın kaçıp gitme...

Doğruldum, sakinleştim, makyaj yaptım, giyinip kuşandım ama neye baksam ağlamaklı oluyorum; perdeye bakıyorum, nasıl da birlikte seçmiştik bu renkleri, neden kandırdı beni, diyorum; masaya bakıyorum, neden, senin sevdiğin olacak, diye beni alıp alıp götürdü marangozlara, diyorum; terliklere bakıyorum, lambalara, iğnelere ipliklere bakıyorum, neden? Neden? Neden? Ağlayıp duruyorum! Piyanoya bakıyorum acıyorum valla, piyanoya acıyorum, inanmazsın!

"Defter"i imdada çağırarak bakıyorum piyanoya; sanayi devrimi geçirmemiş bir ülkede şu alet kimlerin eline düşüyor kadere bak sen, diyorum, sümüklü, özentili, yavan, sülük herif, hatır için dinledik durduk senin tangırtı-

larını, aslında sen onu çalamadığın için sürünüyorsun böyle etek aralarında, başaramadığın yerler için, "Güzel çaldın," dememi istiyordun, "Bir Rubinstein'sın sen," dememi istiyordun, onu demediğim için kinlendin bana! Bu alet işte böyle çarpar seni, işte böyle; lâyık olmadığın şeylere gıpta ettiğinde o şey çarpar insanı, nasıl ki toplumu da çarpar hak etmeden geldiği yer, hiçbir zaman acısını, bedelini ödemeden sahip olamazsın iyi şeylere, çilesini çekmeden, erişemeyeceğin bir yerin rolüyle, taklidiyle avutamazsın kendini, zavallı! Zavallılığın içinde çırpınıp gidersin böyle, bana iyi piyanist deyin zorlanmasını, tuşlara döver gibi vurmasını anımsayarak, delirecek gibi oluyorum...

Nikâh dairesinden çıkarken, annesinin, "Jale kızım, iyi bak ona, aslında çok iyi çocuktur!" deyişini anımsadım birden. Bu kadının benden istediğinin ne olduğunu çıkardım sonunda; hastaydı Ahmet, biliyordu anası ve hasta teslim ediyordu bana! O gün ne diyeceğimi şaşırmış, "Peki efendim," demiştim sadece, düşünmeden. Tanrım, her şey ne denli saçmaydı Sacide; bütünüyle karşısında olduğum bir duruma, bu evliliğe nasıl da kör gibi atılmıştım ben? Onca yıl başkalarında eleştirdiğim bir yaşama, ama bu başka diye nasıl da inandırmıştım kendimi? Nasıl kandırabilmişti beni bu boş sülük? Onca görkemli müzik notasının yerleştiği, konakladığı, girip çıktığı beyinde o düşünceler nasıl barınabilmişti?

İnsanların yaşamında attığı bir yanlış adımla ölene dek ezikliğinden kurtulamayacağı, kendisini öyle saptayacağı, kendi varlığı yerine kendisine yabancı o varlığı kabul ettiği (ettirildiği), o varlık yüzünden artık hep yenilmişliğin izlerini taşıyarak yaşamanın zorunluluk olduğunu sandığı zamanlar vardır. Bir çeşit insansal buyurganlığın kurbanı mıydım ben şimdi? İnsansal buyruğa; o yasaya boyun mu

eğecektim? Bir insan beni aşağılarsa ben onu bin kez çok aşağılamalıyım, aşağılayacaktım.

Ne yaptım biliyor musun? İlk iş akort anahtarını alıp orasıyla burasıyla oynayarak piyanonun akordunu düşürdüm! Bu adamı piyanodan, piyanoyu da bu adamdan kurtarmak gerekiyordu. Ardından Reha'nın mektuplarını açtım okudum; onunla birbirimizi iyi tanıyorduk biz, şimdi yaşamımda olmadığı kadar kendime saygım ve güvenim yerine gelmişti; artık geceyi, Ahmet'in eve gelmesini bekliyordum, tıpkı bir Hıristiyan şövalyesi gibi!

Geldi, "Kaka bebek, sen beni neden öpmüyorsun?" dedi. Sırıttım. Paketi sordu, "Bilmem," dedim. Şöyle bir göz attı ve hemen yatak odasına koştu sakladı onu, ardından banyoya girdi uzunca kaldı, çıktığında epey sakinleşmişti. "Ne paketiymiş o?" dedim, eski projeler, dedi.

Piyanosuna oturdu, "Ne olmuş buna?" dedi, "Bilmem" dedim. Anahtarı alıp uğraşmaya başladı, paniğe kapılmıştı ama, burnunun ucu ve göz kıyıları kızarmıştı, söyleniyordu: "Şu dünyada bir piyanom var onun da akordu bozulmuş, sevgilim sana bu akşam nasıl çalacağım prelüdü?.." "Aaa, çocuk gibisin!" dedim, "Ne var bunda Ahmet; ben yok muyum?" Güldü, yatıştı biraz, "Ne bileyim ben, sinirlerim bozuk da biraz!.." Yatınca kucaklamak istedi gene beni; çok yorgun olduğumu, galiba gene romatizmalarımın depreştiğini söyleyerek önledim sevişmeyi. Bir ara ellerime sarıldı; "Seni mesut edemiyor muyum yoksa?" Ağlıyordu; riyakârlığı karşısında tıkanacak gibiydim, ama tuttum kendimi: onun gibi kaytak, çapraşık ol diyordum kendime; insanlık onurunu yerle bir et onun; tıpkı sana yaptığı gibi; kandır onu; sevgisiz, boş, aşağılayıcı ol!

Böylece birkaç gün geçti. Mektupları yatak odasında bir dolabın içinde saklamış; saklamış bile denilemez, belki de özellikle orada yarı görünür bir biçimde bırakmış (kimi vakit her şeyi plânlı olarak hazırlamış olduğunu düşü-

nüyordum); gidip gelip okuyor ve kinimi biliyordum. Bu arada, İsmet hiç uğramadı bize, Handan hanım arada bir gündüz vakti (Ahmet evde yokken) uğrardı bana, ayaküstü hoşbeş ederdi (dört numarada oturuyorlar), o da kapımı tıklatmadı.

Handan hanımlar görünmüyor Ahmet? Hastaymış diye duydum! Ya İsmet nerelerde? O da bir iş için Ankara'ya gitmiş!

Sonunda dün gece koptu kıyamet. "Senden ayrılmak istiyorum Ahmet," dedim. Pantomim başladı: ne o, tabii! Başkasını peylemişim değil mi? Zaten biliyormuş onu sevmediğimi, bir gün onu terk edeceğimi biliyormuş zaten!.. Uzatma artık bu oyunu, her şeyi biliyorum, Handan hanımı falan!.. Yerlerde yuvarlanıp tepinmeye başladı koca adam (koca adam, lâfın gelişi, kendisi sinirli yapılı, kemikli, kurudur), boş bulunmuş bir hata yapmış, her erkek yaparmış bunu, yapmayan erkek yokmuş ki! Bana bu kadar âşıkmış da ben onu inim inim inletmişim, arkadaşlarımla Reha'yla, Şadi'yle, Orhan'la, Sevim'le, hep alay edermişiz onunla, o da benden intikam almış işte. "Oh ya, oh ya!" diyor arada bir, "Handan da kim oluyor," diyor ardından, "altına yatmadığı adam kalmadı." Kendisini baştan çıkaran zaten o orospu olmuş! İlk geceden takmış kancayı, Gilels bile sizin gibi duygulu çalamıyor demiş buna; sizi gördüğümden beri kocamla yatamaz oldum demiş, yeğeninin oğlu olmuş da, ona Ahmet adını koydurmuş. Jale'ye dönersen intihar ederim, diyormuş, bu da onu oyalamak için öyle şeyler yazmak zorunda kalmışmış... "Benimle yatmaktan iğrendiğini de mi o söyletti sana be adam?" dedim. Sırf onu memnun etmek için söylenmiş bir yalanmış, karıyı karıya kötülemezsen yatmazmış ki adamla! Her erkek karısını kötülermiş ki tavlasın karşısındakini, bunda ne varmış yani?

"Aman Allah!" dedim, "Ama artık ben iğreniyorum senden; gerçekten, seni hiç sevmemiş olduğumu anladım birden! Seni nasıl başımdan savacağımı bilememiştim, bir yalan söyledim sana sürdü gitti işte, kurtulamadım, şimdi artık ödeştik!" Birden bir avuç hap yutuvermeler (oysa iki diazemmiş), ölmemi istiyorsun değil mi diye boğazıma sarılmalar, midem midem diye kendini yere atmalar... "Soytarılığı bırak," diyorum soğukkanlılıkla, "Sen benimle evlenecek adam değildin zaten bir kazaydı bu, öyle kabul et, sen basit bir adamsın, sana 'Kaka bebeğim benim!' diyecek kadınlarla mutlu olacak birisin sen! Kendine mürebbiye arıyorsun, kafasız, onuncu sınıf bir piyanistsin aslında, yaşamımı senin vehimlerini nota halinde dinleyerek harcayamam!"

Üstüme abanıp, gırtlağımı sıkıyor, bir tekme atıyorum ben de, "Tuk-tuklarım! Ahhh! Tuk-tuklarım!" diye haykırıyor avaz avaz, ayağa kaldırıyor dünyayı, şirret karılar gibi çıkıyor sesi...

Bağırış çağırışlarımıza kapı çalınıyor, Kadri bey gözüküyor! Adam dili tutulmuş bize bakıyor oradan, anlaşılan karısından da, hiçbir şeyden de haberi yok. Mason locasına salık verdiği adamın "tuk-tuklarım" diye feryat edişini işitmiş mutlaka. Onu görür görmez, Ahmet bir değişsin Sacide! Bir değişsin! Aa aa aaaa! Ne tuk-tuk ne başka bir şey. "Özür dilerim, Jale'nin sinirleri bozuk da, tartıştık biraz..." Bir soğukkanlı, bir kibar anlatılamaz. Ben ama, koyveriyorum kendimi artık, "Ayrılmak istiyorum Kadri bey! Ayrılmak istiyorum! Ne olur?" diye hüngür hüngür ağlayıp yıkılıyorum yere... Kolonyalarla ovuyor bileklerimi Kadri bey, "Üzülmeyin kızım, aman üzülmeyin evlâdım," diyor, bir yandan da Ahmet, "Ah sevgilim! Çok yorgunsun sen," diye ağlayıp duruyor. Kendime gelince çıkıp gidiyor Kadri bey, ardından Ahmet başlıyor: "Gördün mü işte, rezil olduk senin yüzünden işte, senin yüzünden,

aman sakın Kadri bey duymasın, ne olurdu sanki bıraksaydın da birkaç kere daha s.....m şu karıyı! Sanki incilerin mi dökülürdü?.. Sevgilim dur sana bir doktor çağırayım! Ah seni gidi kaka bebek!" diyor ve bir tekme daha yiyor benden. "Ne istersen yaparım, ne istersen yaparım, ne olur gitme, beni bırakma ne olur, ne olur beni sev," diye ağlıyor, vurarak kafasını piyanonun bacağına tak tak tak! Kulaklarımı tıkıyorum, "Ne olmuş bir karı s.....k sanki dünya mı yıkıldı; senin yüzünden yaptım onu da; boş bıraktın beni, ilgilenmedin benimle, piyanomu da sevmedin..." Saatler geçiyor böyle, kulaklarım uğulduyor sesiyle: "Ne olur Kadri bey duymasın mahvolurum, bütün erkekler yapar, herkesin kocası neler yapıyor, senin yüzünden, oh olsun işte! Oh ya! oh ya! Beğenmez misin beni!.."

Ellerim, kollarım, bütün organlarım titriyor. Konyak içiyorum, sigara içiyorum ve düşünüyorum, ne yapmalıyım? Yaklaşıyor gene, "Affet beni unutalım geçenleri, böyle olaylardan sonra eşler daha çok bağlanırmış birbirlerine, hadi gel artık içme hasta olursun, ikimiz de harap olduk, perişan olduk, çok yorgunuz gidip yatalım sevgilim, uyuyalım artık," diyor. Kulaklarıma inanamıyorum, bütün derdim eşyalarımı kurtarmak buradan, kitaplarımı, giysilerimi, çeyizimi yani. "Olgun ol biraz," diyorum, "benim suçum değil ki, yemini ben bozmadım, ayrılırsak kıyamet kopmaz ki!" Yerlere çalıyor kendini, iki kere yattığı bir şırfıntı yüzünden nasıl kıyılırmış bu aşka? Bu "AŞK!" diyor Sacideciğim, AŞK!

Nedir asıl sorun diye düşünüyorum. Asıl sorun? Asıl sorun? Asıl sorun tek başına ayakta durabilmekte, yalnızlığı öğrenebilmekte mi? Asıl sorun sevgisiz yaşayabilmekte mi? Sevgisiz kalıp direnmeyi, sevgisiz kalıp gene de boyun eğmemeyi, dilenmemeyi öğrenmekte mi? Asıl öğrenmemiz gereken şey sevgisiz bir yaşam düzeni mi?

Sacideciğim, gitmekle ne iyi ettin. Haklı olan senmişsin! Ben romantik, yanlış kitaplarla, kötü yaşam örnekleriyle aldatılmış, yaşamanın anlamını kavramaktan yoksun, kibirlinin biriymişim. İnsan tek başına yaşamı karşılamak zorunda, bense ille de bir sevgiliyle el ele verip değiştirecektim dünyayı! Ne ham hayal, ne zırvalık.

Ancak kimi vakit Ahmet'in durumunun sıradan değil özel bir durum olduğunu da düşünüyorum. Onun gibi aile terbiyesi almış, temiz pak, değerli mobilyalardan, cins porselenlerden anlayan, uydurma halıları evine sokmayan, tuvalet tahtasına işemeyen, resimden, müzikten, sanattan anlayan her aydın (!) adamın sevgi, aşk, ahlâk anlayışının hep böyle olabileceğini de sanmıyorum. Bir bakıma yerli bir Mefisto'yu andırıyor Ahmet, bir duygu sapığım, bir utanmazı, onursuz bir bilinci andırıyor ya da "şuursuz" bir diş bilemeyi!

Biliyorum, hâlâ dilim varmıyor sevgi yoktur demeye, aşk yoktur demeye. Bir sevgiden, bir aşktan geriye kalan bir kova irindir demeye dilim varmıyor hâlâ. İnsanlar kötüdür çıkarsaması gaddarca geliyor hâlâ. Çünkü sevgiyi de tattık biz; sevgili insanlar gördük. Vardılar. Zeki vardı, yok muydu? Reha var, bizim kontes Ferhunde! Annem! İnsanlık uğruna kendini ateşe atan, kadınlı erkekli devrim ustaları! (Onları da nedense bir yatakta alt alta üst üste sevişirken getiremem hiç gözümün önüne!)

Aslında bir aşka, olup bittikten sonra, en sonundan baktığımda, geride aşk adıyla anılacak bir şey bulamıyorum; belki hoş bir duygucuk, kısa bir süre yaşanmış ama mutlaka sona ermiştir; geriye kalan buruk bir tebessüm, acılı bir anı, yitmiş bir aşk vehmi, görünmez olmuş! Oysa başlarken ne kadar inandırıcıdır her şey. İki insanın, bir örgü gibi, tülden, hafif bir dantel gibi sarınmışlıkları vardır aşkı. Etin ete, ısının ısıya geçişi; yitirdiği yarısını arayan in-

sanoğlunun bulduğunu sandığı parçasına rastladığında geçirdiği bir baygınlıktır aşk. Sonu olmasa, sonu gelmese vardır, evet vardır. Bir düşünce olarak, nakşedilmiş bir bilgi olarak genlerimize, vardır; yoktur demeye dilimizin varmadığı; kıyamadığımız için yok olmasına, elbirliğiyle yalandan var ettiğimiz bir sözcük, olmasını hep istediğimiz ve isteyeceğimiz bir umuttur aşk, bu umudu çalmaya kimin gücü yeter yarının insanından?

Sacideciğim, Ahmet'le evlenmeyip, ayrılsaydım ondan, ne Handan hanımı bilecektim ne de karşıma geçip, "Oh ya, oh yaa!" diye çığrışacağını. Çocuklarıma, torunlarıma bir efsane gibi anlatacaktım onunla olan büyük aşkımızı! Mektuplarını okuyacaktım onlara; işte bakın benim zamanımın aşkı böyleydi, aşk budur çocuklarım diyecektim, bakın aşk vardı eskiden (onların zamanında kimbilir ne biçim bir aşk olacaktı çünkü?), bakın bakın, işte şunun mektupları, işte bunun mektupları! Oysa aslında bu ne kadar da yanlış bir bilgi aktarması olacaktı? Bilmem ki, belki de sadece mektuplarda kalmaya mahkûm bir aşk vardır; mektup aşkları!

Canım dostum, bana hemen yazarsın değil mi, mektubunu alana kadar gitmeyeceğim. Ona merhamet duymamak için (bilirsin berbat bir yanım vardır, merhametle her türlü saçmalığı işleyebilirim) her gün açıp, Handan hanımın mektuplarını okuyorum, garezim tazeleniyor, onları orada öylece unutup gitmesi bile mahvediyor beni; hiç değilse çıkarıp mertçe gösterse, böyle bir halt ettim dese ve yırtsa gözümün önünde. Onu bile akıl etmiyor hebenneka! Zaten bir süredir iyice dilsizleşti; ne demek istediğini bütünüyle vücuduyla, tavırlar alarak ifade etmeye başladı: örneğin elinin tersiyle olmayan gözyaşlarını siler gibi yapıyor sık sık ya da elleriyle yüzünü örtüp piyanonun nota tahtasına dayıyor başını. Yüzü donmuş gibi; ne üzün-

tü, ne telâş, ne en ufak bir heyecan izi; ruhunu teslim etmiş de gene de canlı kalmış, dolaşmakta sanki. Gözlerini yakalıyorum kimi vakit beni izlerken; kurnazlık sisine bürünmüş korku neftileri.

Ama bildiğim bir şey varsa Sacideciğim, aramızda itibarlı bir biçimde dolaşan şu kibar genç, günümüzün modern delilerinden biri düpedüz, bay "dilsiz meee"!

Senin Jale

Sacideciğim,

On beşinci gün hâlâ buradayım. Mektubun da gecikti, belki de yoldadır. Nasılsın? Dilerim adres değiştirmiş olmayasın, kimi vakit İstanbul'a dönmektense yüzgörümlerimi, takılarımı falan satıp, senin dediğin gibi yapıp oralara gelsem diyorum ama, o denli cesur değilim, ne olacağımı bilemeden yola çıkamam.

Bu arada kimi değişiklikler oldu. Reha'yı çağırmıştım buraya, ancak son mektubundan öğrendiğime göre Solmaz'la nişanlanmış, evlenmek üzereler! Mutluluk dileyen bir mektup yazıp yakında bir süre konukları olacağımı da müjdeledim.

Başka bir şey daha oldu. Bir gün İsmet'i çağırdım, konuştuk, her şeyi biliyormuş, yengesinden öğrenmiş. Kadın dert yanmış ona, bir zayıf anda kapıldım, Jale'yi görünce çok üzüldüm, beni çeşitli yalanlarla kandırdı diyormuş. Zaten Kadri beyle araları soğukmuş, dayısının şekeri, kalbi olduğundan karısına gereken ilgiyi de gösteremezmiş. İsmet, yengesini ayıplamıyor ve ilk kez başına böyle bir olay geldi, onun da tansiyonu falan çıktı, çok pişman, diyor.

Her neyse, ben bir halt ettim, o gün İsmet'i ayarttım! Onu karşımda görür görmez kafamda şimşek gibi çaktı intikam plânım. Zavallı çok da iyi bir insan; nişanlısını seviyormuş ama ziyan yok diyor, daha evlenmemişler ya! Zaten beni gördüğü günden beri hayranlık duymuş. İlk gün üstümde şu varmış, şu gün böyle demişim, şu akşam şöy-

le bakmışım... Zaten bilirsin erkekler iki şeye hiç dayanamazlar, bir kendilerine sığınmış bir kadına, bir de kendilerine hayran olan bir kadına! Ben birinci rolü oynadım. Görür görmez başımı yakasına dayayıp ağlamaya başladım. Her şeyi bildiğini, Ahmet'e çok içerlediğini söyleyerek teskine uğraştı beni, ben de büsbütün gömüldüm göğsüne, kolay oldu. Günlerin üzerimde biriktirdiği o lanetli katılıktan öpüşleriyle sıyrılıverdim. En zoruma giden olay, donumu çıkarmaktır. O işi, beni piyanonun karşısındaki koltuğa oturtarak İsmet gördü. Zaten bundan böyle unutmayı bırak, kendini değiştir, kendinle birlikte devrimci ahlâkı da değiştir, alış don çıkarmaya kızım, öyle şeyler sökmez burada, kendi kendine ayrıcalıklar yaratmış bir sürü yoksun insancıkla yaşamak zorundasın, bir ülkede devrim olmadan onun ahlâkını bulmak gülünç bir savdır, sen donunu çıkarmaya bak; belki de sana hep gerekecek bu, diyerek bir iyice yendim hicabımı! Ardından sık sık kendimi İsmet'in sağlıklı, iriyarı, esmer, açık havayı, denizi seven ve İhsan'ı andıran kollarının arasında bulur oldum. Onun tarzına bıraktım kendimi, akışına uydum, sevdim! Birkaç gündür âşığım ona! Duygularım tuhaf; hem şükran, hem şehvet dolu. Ahmet'le doğruluk yeminleri içtiğimiz evlilik yatağımızda, bana ihanet edene ihanetle yanıt vermek başka türlü bir zevk, bir doyum sağlıyor. İsmet'se şöyle avutuyor beni: "Ne de olsa ayrılacaksın, onun için ihanet etmiş sayılmazsın; karısı bile sayılmazsın artık, sen karısı olmayınca ben de, arkadaşıma ihanet etmiş sayılmam!" Hâlâ ahlâk kuralları içindeyiz ya, bu sırada ileride evleneceği kıza ihanet edip etmediğini hiç kurcalamıyoruz; o. sayılmıyor!

Valizim hazır, İsmet gitmeme yardım edecek, bunun için fırsat kolluyorum şimdilik. Ancak bir şey daha var. İsmet'le sevişmek, bir bakıma Ahmet'le ödeşmemi sağladı,

az da olsa hıncımı bastırdım. Öte yandan, onun da zavallı zavallı yanı başımda bekleyip durması, piyanosuna oturamaz olması (akordu hep bozuluyor çünkü!), yemek yememesi ve gerçekten eriyip durması gene o marazi acıma duygumu körükledi. Muzaffer bir kadın gibi (oysa onu, dünyanın bütün erkekleriyle de aldatsam, ilk aldatışın ondan geldiğini, beni ihanete zorlayanın o olduğunu hiç unutmayacağımdan, yenik olanın ben olduğumu, ölene kadar da bu ezikliğin içimden çıkmayacağını biliyorum) konuşmaya başladım Ahmet'le. Bir sevindi ki görme, acırsın ite! Ellerime sarıldı, ben de ses çıkarmadım, giderek ona unutamayacağı aşk geceleri yaşatmaya başladım. Ne de olsa ayrılacağım; ona öyle doyumlar tattırmalıyım ki bir başka kadında asla bulamasın, daha çok acılar çeksin, perişan olsun, ölene kadar unutmasın beni! Eskiden Ahmet'le sevişirken sık sık gözümün önüne, Reha'yı, İhsan'ı getirirdim, oysa şimdi sadece Ahmet için sevişiyorum; onun duyarlıklarını körükleyerek dalıyorum aşka, hazdan boğuluyoruz birlikte. Yitirmeyi, hatta öldürmeyi istediğin erkeği acıya boğmak için, orada canlandırıp, dirimin doruğuna ulaştırmak için uğraşıyorsun! Bu çelişki, aşkın tensel olanına bağlanıyor sadece ama, ola ki diyorum, aşk, sadece etle kanla, sinirle örülü bir doyumdur, gerisini kaldırmaz! Gövdenin, dilin, kokunun, dokunmanın, işitmenin ve görmenin içinde eriyen bu çelişki bana tatmadığım heyecanları, hazları, tiksintileri veriyor. Dövüşerek, söverek, yerlerde yuvarlanarak sevdiriyorum kendimi ona; çoğun odanın en geniş, en boş parçası olan piyanonun altına yuvarlanmış olarak buluyoruz kendimizi, piyanonun alt tahtasını seyrederken ona binlerce bersözün, süit ve barkarolün, baladın, sonatın ve noktürnün, milyonlarca notanın sesini getirecek bir çalgı ritmiyle eşlik ederek adıyorum nefretimi. Yerler izmaritlerle, boş şişeler, kuru peynir, ekmek par-

çalarıyla doluyor. Gitmeyeceksin, değil mi, diye soruyor, gideceğim, diyorum, bu gizemli sözcük yetiyor ona, yeniden atılıyor üstüme, gidemeyeceksin diyor, asla kaçamayacaksın benden yağma yok, boşamayacağım seni, ölene dek ayrılamayacaksın benden, ölene dek!

Şu mektupların elime geçtiği günden bu yana, her an bir duyguyu ağır, kokuşmuş bir yoğunlukla, kapkara katı bir dumanı solurcasına solumaktayım Sacideceğim; bu güneşli salonun orta yerinde kalkması gereken bir cenaze var ya da hızla şişen giderek bütün odayı, evi kaplamakta olan koca bir pıhtı!

Sevgili dost, vaktiyle o içinde depreştiğin pis durumları bana anlatırken, seni ayıplamamaya çalışır, sana belli etmezdim ama, bütün çabama karşın seni içimden iğrenç bir varlık olarak görmeye bir türlü engel olamazdım! Hatta bu üstünlük duygusunu bana tattırdığın için seni özel olarak hoş görür olmuştum! İtiraf etmeli ve senden özür dilemeliyim ki, giderek çirkefe bulanmandan bile kendime bir yücelme payı çıkarıyordum. Düşünsene, sen yaşamın bütün adi suçlarına katılırken, ben hem yanı başında seyrediyordum seni, kaçmıyordum senden, hem de kimsenin etkileyemeyeceği soyluluklarla donanmış eşsiz biri olmanın tadını çıkarıyordum! Ancak dedikodumu yaptığın, beni de kendin gibi biri olarak göstermeyi başardığın durumlarda terk ediveriyordum seni! O vakit de geliyor, yalvarıp yakarıyor, acındırıyordun kendini; pis kibrim yeniden güçlenince bağışlıyordum seni! Sanırım ikimiz de farkındaydık bu oyunun; ben sana verdiğim onurun, sen bana verdiğin büyüklük duygusunun!

Şimdi ise yaşamın bana hazırlamış olduğu bu oyunda, bakıyorum da senden ne ayrımım kaldı ki? Birkaç parça eşyamı kurtarmak, benim dayanıklılığım ve gücüm yanında pire kadar değeri olmayan zavallı bir adamdan öç almak uğ-

runa yerlerde sürünür olmuşum. Bu azgın kine, bu doymak bilmez böbürlenmeye son vermeliyim. Üstelik Ahmet'in dışlanmalardan, aşağılanmalardan güç alan gizli bir sapkın yanı olduğunu da biliyordum!

Yarın Ahmet gittikten sonra çağırırım İsmet'i. Hadi gidiyoruz derim, İstanbul'a bir otele ineriz, birkaç gün sürer vedalaşmamız; iş ararım... bulurum... bulmam, Reha'ya giderim, başkaları da var... o kadar zor değil yaşam... olsa da... ağlarım... ağlamam... Ne diyordu Reha... yoksun et kendini şu dünyadan... ağlamayı öğren... yetmediyse bir daha otur ağla... ta ki ağlamayı belli etmeyinceye kadar... yoksun et kendini dünyadan... şundan bundan... ben neyim... ne yaptım... ne olacağım diye sor... vazgeç şu akıl aramalardan... herkes kendi gerçeğini söyler... bırak şu dostlukları... alaturkacılığı... insan hayattan kesildiğini sandığı zamanda bile... yaşama bağlanan iplikler var elinde... kırık bir testiye vuran... gelip geçen... kırlangıç seli... gölgesi kalır üstünde...

Sevgili Reha ne kadar da temiz sanıyor beni!

İstanbul'dan yazarım sana yeni adresimi dostum.

Senin Jale

1987 Haziran
1988 Ocak
İstanbul

"Leylâ Erbil'de ağırlıklı olarak çarpan tek bir şey vardır: Başkaldırıdır bu! Başkaldırı her şeydir onda. Bir bakıma 'bunun için yazıyor' diyebiliriz. Buradan büyük bir düzyazı çıkarmıştır Erbil.
Bu ilk ağızda görülmezdir; sanki gizli bir izlektir; pek bilinsin istemiyordur. Daha çok sezilsin, hissedilsin istiyordur. Sanki ormanda çok yakınımızda akan bir şelalenin sürekli sesini işitmemiz ama kendisini göremeyişimiz gibi."

İlhan Berk

"Erbil'in çeşitli kişilerin birbirlerine yazdıkları özel yaşam itiraflarıyla dolu mektuplardan oluşan bu romanı (yazarın başka birçok romanında olduğu gibi) estetik ya da erotizm ile etiğin çatışmasına bize bir aralıktan baktırırken, aynı zamanda bu çatışmanın kaynağını sorunsallaştırmaktadır. Çatışma, kabaca bakıldıkta, kuşkusuz romandaki olayın kurgusuna aittir; fakat kurguyu da aşmakta, bizi bu romanın doğrulukla ilişkisi üzerinde düşünmeye çağırmaktadır. Edebiyat ya da roman doğruyu söyler mi, söyleyebilir mi, özellikle bu roman *Mektup Aşkları* ise?
(...) Mektuplar ne varacağı yere varmıştır ne de varmamıştır ya da varmayacaktır; mektuplar yoldadır ve okuyanı çarpmaktadır. Tek doğru, mektupların yolda ve elden ele geçmekte olduğudur."

Önay Sözer

(*Leylâ Erbil'de Etik ve Estetik*,
Yay. Haz. Süha Oğuzertem, Kanat Yayınları, 2007)

THG
514528
BRH

9 789754 585667